STRIPSCHRIFT

EEN SWINGEND NUMMER
BOORDEVOL MUZIEK

NUMMER 372 * €5,99

Potpourri

van de succesnummers, gespeeld door het dansorkest onder leiding van

Theo Uden Masman

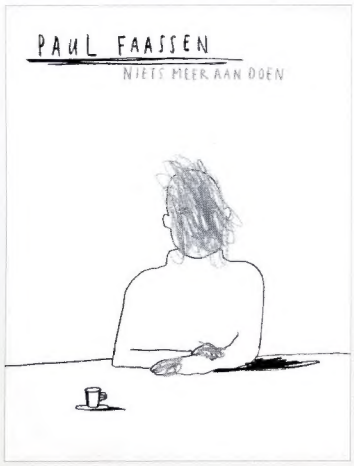
PAUL FAASSEN
NIETS MEER AAN DOEN

DE VOORUIT GANG
Geschiedenis van de 20ste eeuw, in waarheidsgetrouwe tekeningen vastgelegd voor het nageslacht door PIETER GEENEN en uitgegeven door DE HARMONIE, waarin de mens vol nieuwe plannen op weg gaat om een betere wereld te scheppen.

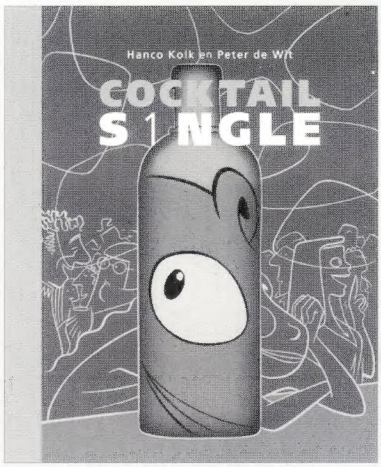
Hanco Kolk en Peter de Wit
COCKTAIL SINGLE

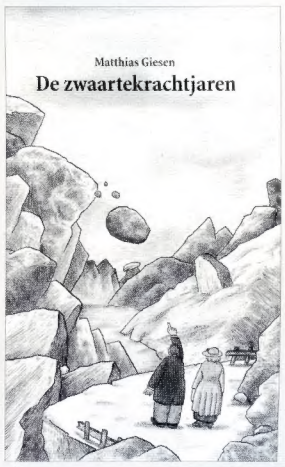
Matthias Giesen
De zwaartekrachtjaren

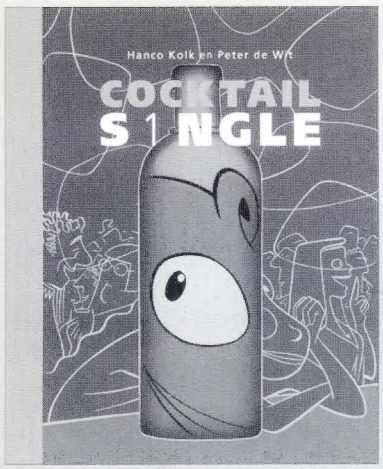
Hanco Kolk en Peter de Wit
COCKTAIL SINGLE

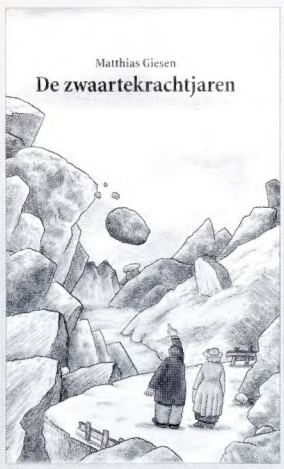
Matthias Giesen
De zwaartekrachtjaren

PAUL FAASSEN
NIETS MEER AAN DOEN

DE VOORUIT GANG
Geschiedenis van de 20ste eeuw, in waarheidsgetrouwe tekeningen vastgelegd voor het nageslacht door PIETER GEENEN en uitgegeven door DE HARMONIE, waarin de mens vol nieuwe plannen op weg gaat om een betere wereld te scheppen.

DE VOORUIT GANG
Geschiedenis van de 20ste eeuw, in waarheidsgetrouwe tekeningen vastgelegd voor het nageslacht door PIETER GEENEN en uitgegeven door DE HARMONIE, waarin de mens vol nieuwe plannen op weg gaat om een betere wereld te scheppen.

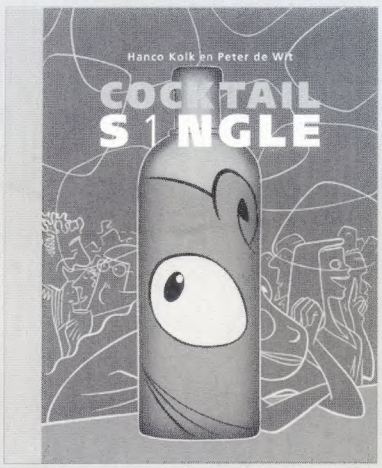
Hanco Kolk en Peter de Wit
COCKTAIL SINGLE

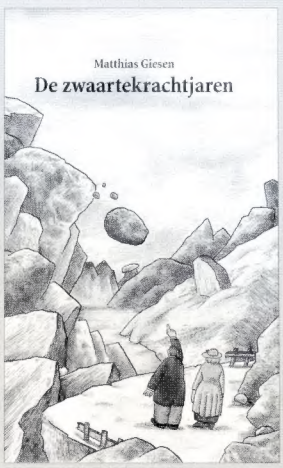
Matthias Giesen
De zwaartekrachtjaren

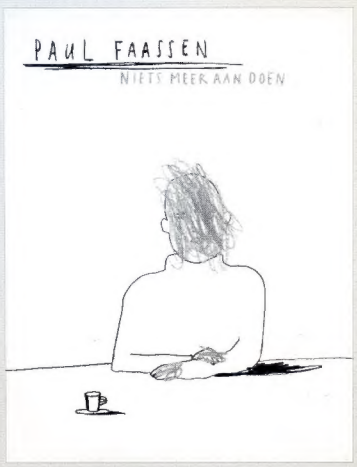
PAUL FAASSEN
NIETS MEER AAN DOEN

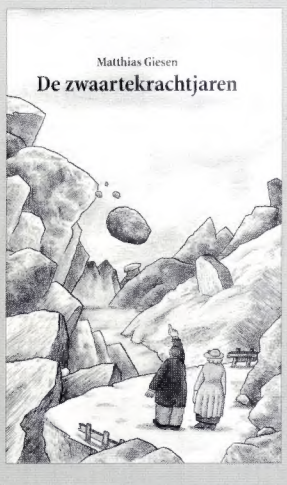
Matthias Giesen
De zwaartekrachtjaren

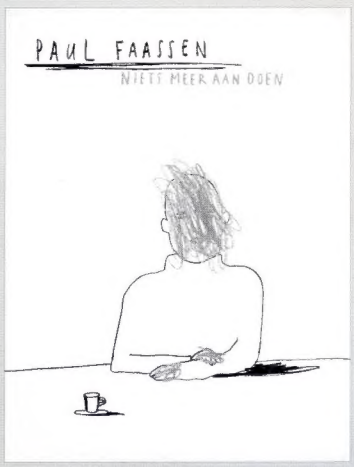
PAUL FAASSEN
NIETS MEER AAN DOEN

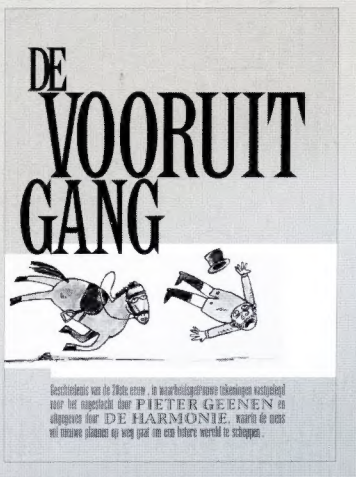
DE VOORUIT GANG
Geschiedenis van de 20ste eeuw, in waarheidsgetrouwe tekeningen vastgelegd voor het nageslacht door PIETER GEENEN en uitgegeven door DE HARMONIE, waarin de mens vol nieuwe plannen op weg gaat om een betere wereld te scheppen.

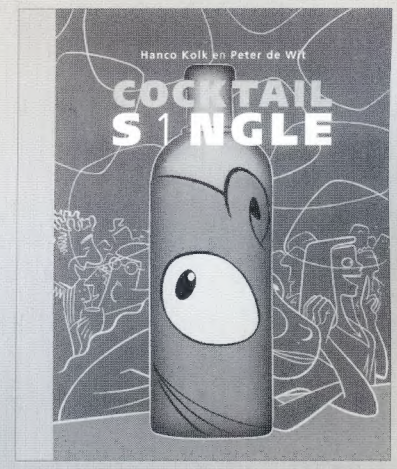
Hanco Kolk en Peter de Wit
COCKTAIL SINGLE

STORM

DE EERSTE HERUITGAVEN ZIJN NU VERKRIJGBAAR. VRAAG ERNAAR BIJ UW STRIPWINKELIER OF SURF NAAR WWW.STORM.NL.

TIJDELIJK MET ALTERNATIEVE COVER

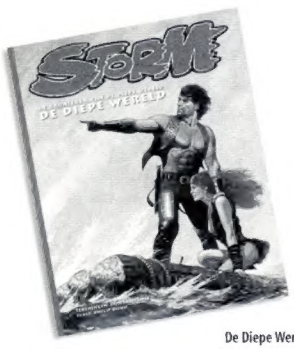

De Diepe Wereld
isbn 90-73508-69-x

Geheim van de Nitronstralen
isbn 90-73508-72-x

De laatste vechter
isbn 90-73508-70-3

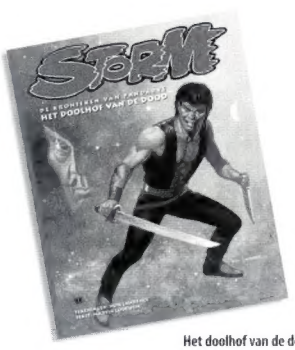

Het doolhof van de dood
isbn 90-73508-73-8

De strijd om de aarde
isbn 90-73508-71-1

De Zeven van Aromater
isbn 90-73508-74-6

Vandaahl de verderver
isbn 90-73508-75-4

6,95 PER DEEL

DON LAWRENCE COLLECTION

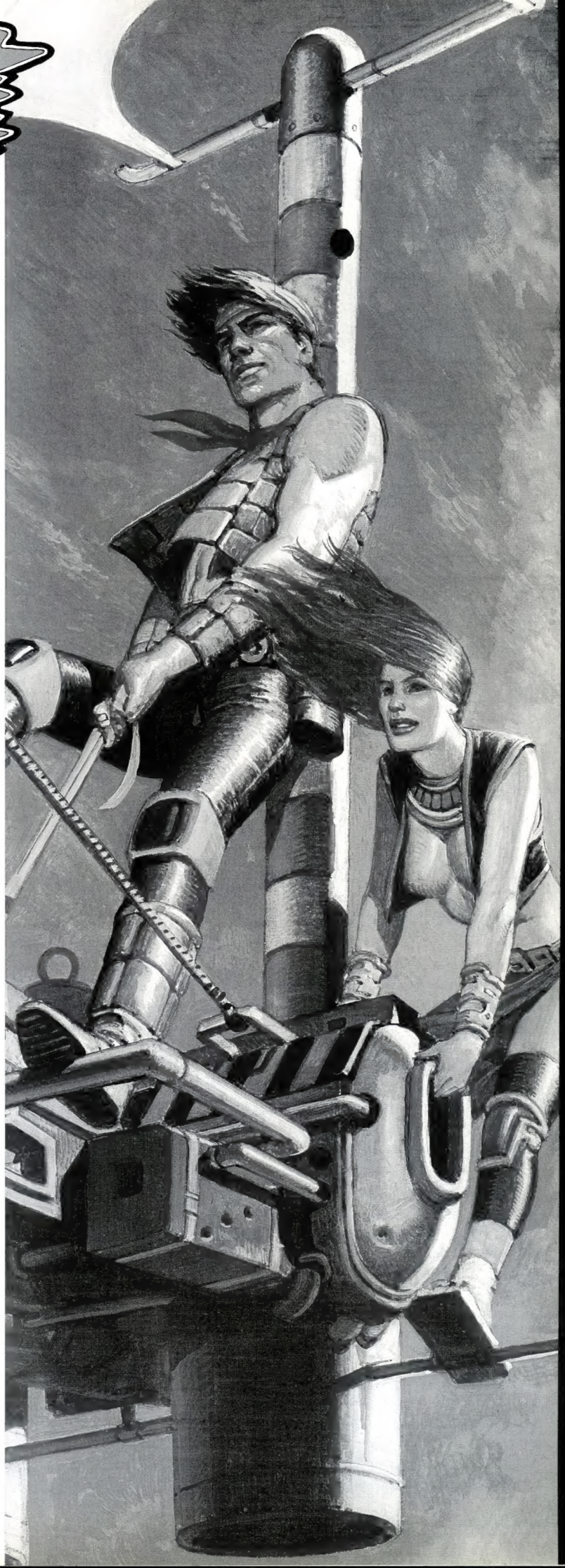

© Don Lawrence Collection / Postbus 4191 / 4900 CD Oosterhout / www.donlawrence.nl

RECHTS - Het Stripdagen-affiche van Christian Borstlap (FHV/BBDO) voor publiciteit in de regio Amsterdam

→ REDACTIO

De Stripdagen in Houten staan in het teken van 'strips en muziek'. Toen de redactie dat thema eenmaal hoorde, was de 'muziekspecial' geboren. De ideeën schoten over tafel. 'Robert Crumb', zei de een. 'Die heeft zelf muziek gemaakt en ook veel platenhoezen ontworpen. In die documentaire van Terry Zwigoff beklaagde Crumb zich er nog over dat hij de hoes van een zeer succesvol album van Janis Joplin had ontworpen, maar daar van platenmaatschappij CBS nooit meer dan zeshonderd dollar voor had gekregen. Schande!'
Een ander riep: '*Rik Ringers*, van Tröckener Kecks, de leukste Nederlandse stripsingle!'. De derde riep: 'Een reportage over Zorro, de band van Robert van der Kroft en nog immer spelend op stripfestivals.' En nummer vier herinnerde zich een gevoelig lied, vertolkt door Aloys Oosterwijk in de vroege uurtjes op Stripschapfeesten van weleer. '*Er valt een traan op m'n tank*, heette het volgens mij. In dat lied zat hitpotentie, echt waar!'
Het liep anders. Het thema 'strips en muziek' blijkt een soort jukebox met een enorme hoeveelheid singletjes. Je moet uiteindelijk keuzes maken, want de muntjes raken een keer op. Vandaar dat de muziekspecial er gekomen is, alleen met totaal andere onderwerpen dan in eerste instantie bedacht. Maar swingen doet-ie zeker!

INHOUD

2 **ACTUA**

14 **DE FRET**
Peter Breedveld

19 **BITS & PIECES**
Ben Bits

20 **MARJANE SATRAPI**
Geert de Weyer

24 **REBA PRODUCTIONS**
Rik Sanders

28 **DE MUZIKALE STRIPFRUITMAND**
Rik Sanders

34 **ARCHIEF→ BLADMUZIEK**

40 **DE BOVENTOON**

46 **HEINZ SERVICE SPREAD**

→ OMSLAG

Op ons omslag, gemaakt door Carol Voges, staan The Ramblers, een showorkest met zo'n twintig muzikanten dat medio jaren dertig tot eind jaren vijftig razend populair was in Nederland en Vlaanderen. Omdat de bezetting van tijd tot tijd wijzigde koos Voges ervoor om voor een bladmuziekuitgave een karikatuuur te maken van een paar prominente leden van de band.
De man achter de piano is orkestleider Theo Uden Masman. De voorste man met bril is Jack Bulterman, die vrijwel alle arrangementen en een groot aantal liedjes voor het dansorkest schreef. (Hij is trouwens ook bekend als producer van verschrikkelijk veel 'Hollandse hits' uit de jaren '60.) De man met de hoed is Marcel Thielemans, een Belg die tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) in Nederland terechtkwam en hier is blijven hangen. Hij was de grote charmeur, zong Franse chansons op de manier van Maurice Chevalier en andere grootheden en had een flinke aantrekkingskracht op de meisjes in de zaal, dus: aanwezigheid op deze tekening verplicht! Zijn instrument was de trombone, maar hij zong meestal. Onder zijn leiding (hij was toen al in de tachtig) heeft het orkest in de jaren '90 nog een revival meegemaakt. De achterste, donkere man zou Sem Nijveen kunnen zijn die vaak samen met Thielemans de kopersectie vertegenwoordigde.
Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben the Ramblers doorgespeeld – voornamelijk in België – waardoor het orkest na de bevrijding een speelverbod kreeg opgelegd. Omdat het zo'n mateloos populaire band was, het publiek ze zonder rancune hun 'zonden' vergaf en er ook verschillende joden 'ondergedoken' in het orkest hadden gezeten, is er een vreemde oplossing gevonden. Alleen de leider, Theo Uden Masman, kreeg uiteindelijk een speelverbod van een paar jaar, terwijl de andere orkestleden verder konden spelen.
De kreet 'Maa...rrr wij komen terug!' op Voges' omslag als titel voor de potpourri van succesnummers slaat op de vaste afkondiging van Uden Masman aan het eind van een optreden, *live* of op de radio, wanneer het orkest de *Farewell Blues* speelde. Hij noemde dan gelijk de datum van het volgende optreden. Het 'Maar wij komen terug' werd door de jaren heen onder het publiek een gevleugelde uitspraak, vergelijkbaar met 'effe wachte...' of 'busje komt zo'!
(Met dank aan Paul Reichenbach)

Stripschrift heeft, ook voor 2006, grote plannen!

Begin dit jaar hebben we alle trouwe abonnees het boekje Theaterdier *van Peter de Wit gestuurd als nieuwjaarsgeschenk. Niet in de winkel te koop, overigens. En ook voor 2006 hebben we weer zo'n leuke stripverrassing. Waar we nog niets over vertellen, want zo hoort dat bij verrassingen. Wat we verder nog kwijt willen over 2006? Dat onze lezers vanaf* Stripschrift *374 het tijdschrift zullen aanschouwen door een gekleurde bril. Een beetje cryptisch misschien, maar een goede verstaander... En dat onze lezers daarvoor bijna niets extra hoeven te gaan betalen is – zo denken wij – mooi meegenomen! In* Stripschrift 373 *– het laatste nummer van de lopende jaargang – publiceren we de geplande verschijningsdata van 2006, zodat u ook het komende jaar precies weet waar u met uw lijfblad aan toe bent.*

Ook door stijging van de productie- en verzendkosten zullen vanaf Stripschrift 374 *de losse-nummerprijs en de abonnementstarieven weer iets worden verhoogd. Met ingang van de 38e jaargang kost een regulier nummer van* Stripschrift *in de losse verkoop €6,50. De abonnementstarieven zijn als volgt vastgesteld: Nederland €42,50 België €45,00 Overige landen €59,00 Leden van Het Stripschap blijven uiteraard recht houden op hun korting van €1,25 per jaargang. Nieuwe abonnees kunnen zich nog tot* 1 december 2005 *aanmelden tegen de huidige tarieven!*

De uitgever

FOTO ONNO JAUERNIG

Stripschapprijzen 2005

De Stripschapprijs 2005 gaat naar Jan Steeman, de P. Hans Frankfurtherprijs voor bijzondere verdiensten wordt uitgereikt aan Stripster en Dik Bruijnesteijn, Dick Vlottes en Jan van der Voo krijgen een Bulletje en Boonestaak-schaal. Dit maakte het Stripschap afgelopen week bekend. In het volgende nummer van *Stripschrift* komen wij uitgebreid terug op de prijsuitreiking van 22 oktober tijdens De Stripdagen in Houten.
De Stripschappenning-nominaties voor de albums van het jaar 2005 zijn op Stripschrift Online (*www.stripschrift.nl*) na te lezen.
AvO

Biblion brengt geschiedenisstrips

Uitgeverij Biblion uit Leidschendam geeft in één keer zes geschiedenisstrips uit. De titels zijn *Alexander de Grote*, *Sitting Bull*, *Cleopatra*, *Julius Caesar*, *Spartacus* en *Christopher Columbus*. Herman Verschuren, adjunct uitgever van Biblion, meldt dat de reeks is overgenomen van de Engelse kinderboekenproducent David West die de boekenreeks aanbood op de Frankfurter Buchmesse. De doelgroep bestaat uit kinderen van 9+. Gezien de soms bloederige scènes die voorkomen in de strips lijkt het dat die + wel ruim genomen moet worden. De stripboeken zijn getekend door verschillende in Nederland onbekende striptekenaars en kennen een vaste opbouw. Geopend wordt met een wie-is-wie om de hoofdpersonen uit het erop volgende verhaal te introduceren, daarna wordt het tijdsbeeld geschetst en wordt met behulp van kaarten en tekeningen de *setting* weergegeven. Na het stripverhaal zelf volgt een nawoord, een verklarende woordenlijst en een verwijzing naar websites en literatuur. Of de reeks nog meer delen gaat bevatten kan Verschuren nog niet vertellen: 'Natuurlijk kijken we of deze delen lopen en zijn we afhankelijk van het aanbod in de reeks. Een volgende reeks boeken gaat over mythen en mysteries met onderwerpen als UFO's, Big Foot en Atlantis. Je kunt je afvragen of dat soort boeken in het pakket van een non-fictie-uitgever thuishoort'.

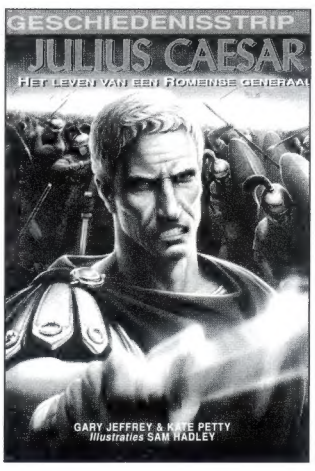

De boeken zijn verkrijgbaar in de boekhandel en Verschuren geeft aan de delen ook naar stripspeciaalzaken te willen distribueren.
TdK
Meer info: *www.biblion.nl*

Asterix gehypt

Op het moment dat je dit leest ligt het nieuwe *Asterix*-album *Het geheime wapen* al in de winkels en mogelijk staat het al bij je in de kast. Tijdens de pers- en promotiedagen eind september werd over de inhoud nog uiterst geheimzinnig gedaan. In Brussel was het drie dagen Asterix en Obelix dat de klok sloeg. Een commerciële campagne die zijn weerga niet kent. Het moet er uiteindelijk voor zorgen dat het stripalbum in een oplage van acht miljoen(!) exemplaren (waarvan 450.000 in het Nederlands) aan de man wordt gebracht. Tijdens de persconferentie (zie boven) die zo'n vijfhonderd journalisten lokte, werd over de inhoud geen enkele mededeling gedaan. Slechts zes plaatjes uit het album werden getoond en natuurlijk het omslag met de titel van het 33e deel. De originele Franse titel *Le ciel lui tombe sur la tête*, verwijzend naar de grootste angst van de oude Galliërs dat de hemel hun op het hoofd zou vallen, is vertaald als *Het geheime wapen*. Volgens Uderzo omdat de uitdrukking in het Nederlands niet bestaat, volgens de uitgever omdat de vertaler dit zo wilde. Nog tijdens de presentatie werd opgemerkt dat de cover wel heel erg leek op het allereerste album: op beide plaatjes slaat Asterix iets weg (bij deel 1 een Romein en bij dit deel een vuurbal) en in beide gevallen staat Obelix wat verloren op de achtergrond. Of hiermee de cirkel rond is en we geen verdere delen hoeven te verwachten, daarover deed Uderzo geen duidelijke uitspraak. 'Ik heb over dit deel vier jaar gedaan en met hetzelfde tempo ben ik dan 82; alleen als ik er plezier in blijf houden en een goed idee heb, ga ik door', aldus een lachende Uderzo. Wel was hij duidelijk over het al of niet voortzetten van de reeks na zijn overlijden. Door de angst dat de kwaliteit van de serie achteruit gaat en dat de brave Galliërs activiteiten gaan ondernemen die niet 'horen' is al besloten dat de stripfiguren mee het graf in gaan. De kans lijkt hiermee klein dat Asterix en Obelix ooit nog eens in Holland verschijnen, een stille wens van de vele Nederlandse liefhebbers. TdK

Canon in beeld

Iedereen kent het liedje *Vader Jakob* ('Vader Jakob, vader Jakob, slaapt gij zacht, slaapt gij zacht, alle klokken luiden, alle klokken luiden, BIM, BAM, BOM, BIM, BAM, BOM').
Bij uitstek een lied om in canon te zingen. Franquin heeft de Franse equivalent *Frère Jacques* weergaloos op papier gezet, zoals hierboven te zien is. Zijn verbeelding van deze kettingzang was te zien op de expositie *Le monde de Franquin*, die de afgelopen maanden in Parijs viel te bewonderen (en is afgebeeld in de gelijknamige tentoonstellingcatalogus van Marsu Productions).
Franquin maakte deze canon-in-beeld oorspronkelijk voor het Franse blad *Fluide Glacial*. RS

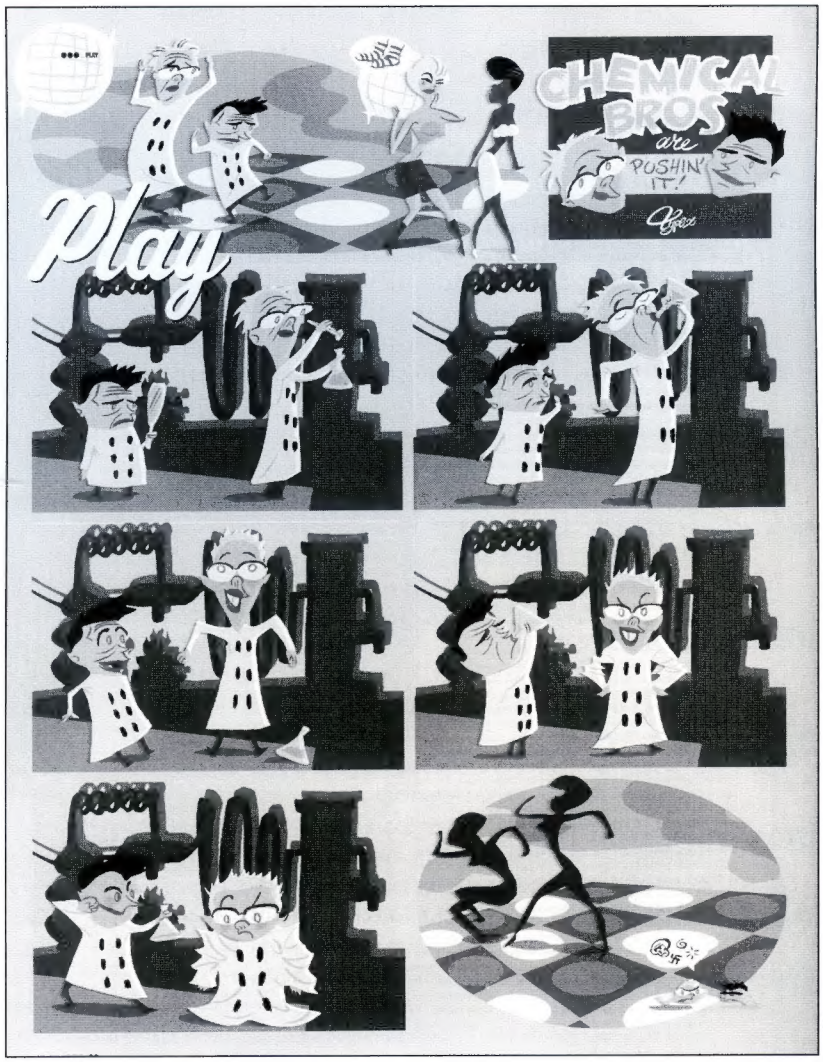

TYPEX

3 toonaangevende stripmakers

1. Joost Swarte heeft al menig lp- en cd-hoes ontworpen. Bekend zijn zijn ontwerpen voor zangeres Fay Lovski. Zijn doorbraak als hoesontwerper kwam met het in 1980 verschenen, inmiddels klassiek geworden Nederbeat-album van The Rousers, *A Treat of New Beat*. Het album van dit Noordhollandse antwoord op The Undertones - met de single *Magazine girl* - is dit jaar opnieuw uitgebracht, maar dan op cd. Alleen jammer dat de beroemde Swarte-hoes nogal flets is afgedrukt (kennelijk was het origineel zoek). Saillant detail: *A Treat of New Beat* kwam uit op het Amsterdamse Torso-label van niemand anders dan... Hansje Joustra!
2. Als er iemand de ontwikkeling van de popmuziek in Nederland in beeld heeft gebracht dan is het Peter Pontiac wel. Daarvoor hoef je alleen het vijfde deel van *The Pontiac Review* (Oog & Blik) er op na te slaan, dat speciaal is gewijd aan zijn *'25 years rock 'n' roll'*. Naast zijn illustraties voor *Muziek Express* en muziekkrant *Oor* staat Pontiac ook bekend om zijn festivalaffiches èn hoesontwerpen.
In 2003 illustreerde hij bij voorbeeld zowel de cd *Kriebelvisje* als de gelijknamige roman van de Friese zanger Meindert Talma. In datzelfde jaar maakt hij een fraaie cd-inlay voor *Code of Mercy*, de tweede cd van de Utrechtse gelegenheidsformatie The Secret Combination (met onder andere zanger Jeff Mitchell, gitarist René van Barneveld en drummer Toni Peroni). Zij maken muziek in de stijl van hun muzikale helden uit de jaren eind zestig/ zeventig, zoals bij voorbeeld Neil Young, Little Feat en The Band, een periode die ook Pontiac aanspreekt.
3. De rol van muziekillustrator is bij *Oor* overgegaan van Pontiac naar Typex. Hij levert behalve prachtige expressieve paginagrote platen bij artikelen ook ieder nummer een bijdrage aan de recensierubriek, waarin hij één of een aantal besproken artiesten op inventieve wijze in zijn tekening verwerkt. Nu nog de cd-hoezen!
RS

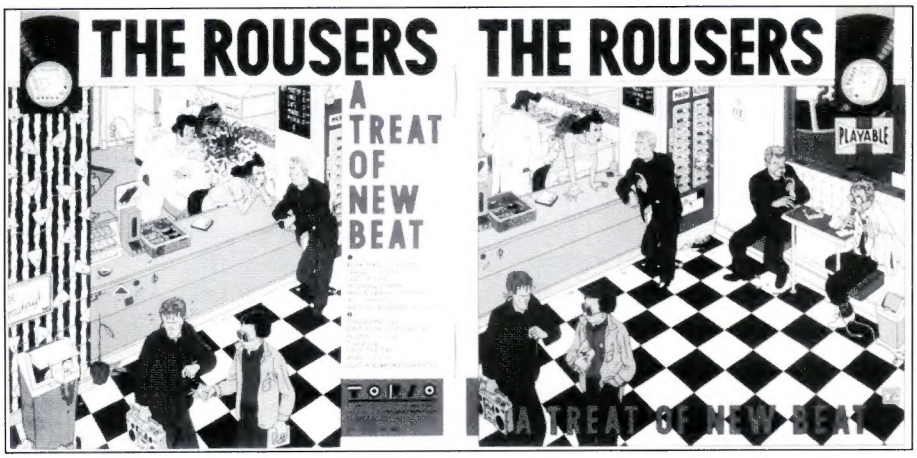

JOOST SWARTE

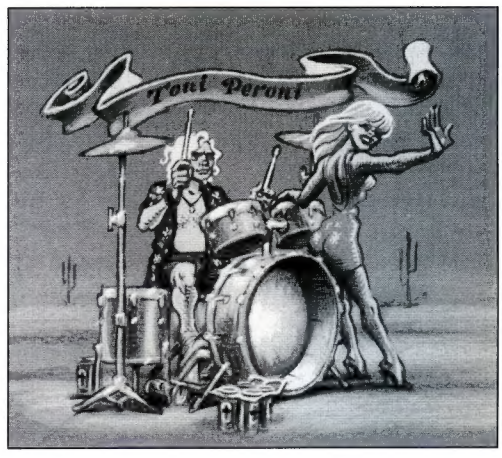

PETER PONTIAC

5 hippe striphoezen

1. Antistatisch. Het destijds zo hinderlijk knetteren en kraken van de langspeelplaten werd veroorzaakt door statische elektriciteit. Aan de andere kant veroorzaakte het die zo herkenbare grammofoonsound die de oudere muziekliefhebber nog altijd koestert. Om toch zoveel mogelijk van dat gekraak af te komen werden antistatische platen verkocht die onder de grammofoonplaat moesten worden gelegd waarmee de lp ontladen werd. Signor Spaghetti van tekenaar Dino Attanasio zorgt met ouderwets handwerk voor het verwijderen van stof en gekraak, Mamma Mia...!

2. Vlaanderen. Noem tien dingen waarmee je Vlaanderen associeert en gegarandeerd dat in veel antwoorden Urbanus met zijn typisch Vlaamse humor voorkomt. Op de lp *Is er toevallig een Urbanus in de zaal?* van Urbanus, gemaakt tijdens een concert in de Kleine Komedie te Amsterdam (december 1979) staat het legendarische *Madammen met een bontjas*.

3. Holland. Toen Jan Kruis nog zelf dagelijks achter de tekentafel zat om zijn strip *Jan, Jans en de kinderen* te maken, werd de markt overspoeld met allerhande merchandising. Onder andere met de cd *De tekenaar heeft een man gemaakt...*, met twaalf liedjes geschreven door Willem Wilmink en op muziek gezet door Harry Bannink. Hierop onder andere de liedjes *Lekker mopperen* (met opa in de hoofdrol) en *Rondeel voor de kater* (met een filosoferende rode kater).

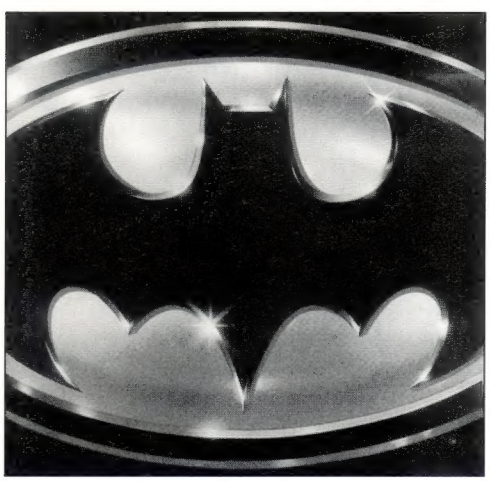

4. Batman. Recht toe, recht aan is dit hoesontwerp van deze lp van Prince. Het is de filmmuziek van de *Batman*-film uit 1989 met Jack Nicholson, Michael Keaton en Kim Basinger in de hoofdrollen.

5. Dance. Voor de danceliefhebbers is er een hele reeks cd's verschenen met opdrukken van Fred Flintstone en Lucky Luke. Beide geen stripfiguren die je onmiddellijk in verband brengt met keiharde dancenummers. Op *Lucky Dance* uit 1996 staat bij voorbeeld het swingende nummer *Pump Up The Jam* van Technotronic en op de cd *Yabba-Dabba-Dance!*, met een uit zijn dak gaande Fred Flintstone op de hoes, kun je *groovy* meedansen op nummers van 2 unlimited en DJ Bobo. Yeah!

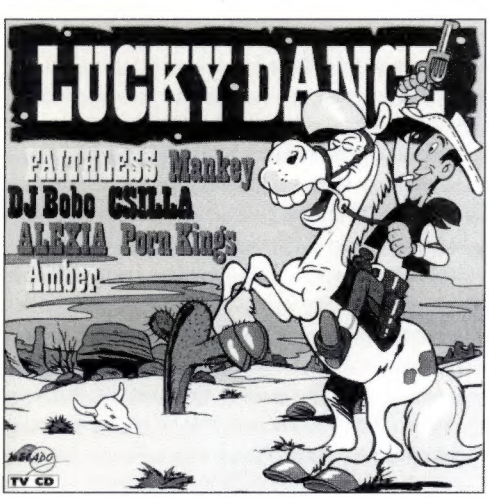

Op het internet zijn diverse websites gewijd aan strips, tekenaars en platen(hoezen). Op *www.xs4all.nl/~ronaldk/index.html* staat een grote verzameling. Een mooi overzichtswerk verscheen in 1992 bij het Duitse Comicplus: *Undercover* van Eckart Sackmann. Hij heeft zo'n 150 stripgerelateerde hoezen opgenomen met toelichting. Een jaar later verscheen *The Record Cover Collection van Robert Crumb* bij De Harmonie/Oog&Blik (vormgegeven door Joost Swarte), een overzichtswerk van al zijn hoesontwerpen. TdK

STRIPS VAN JAN KRUIS EN OP MUZIEK GEZET DOOR HARRY BANNINK
12 LIEDJES VAN WILLEM WILMINK NAAR
DE TEKENAAR HEEFT EEN MAN GEMAAKT...
Jan Jans
en de kinderen
JOOP WIGGERS PRODUKTIES BV

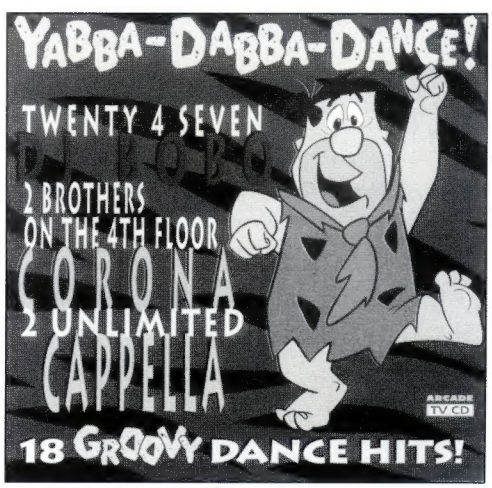

In de week voorafgaande aan De Stripdagen zullen ook de actuapagina's van Stripschrift Online (*www.stripschrift.nl*) vol staan met swingende berichtgeving.

7 muzikale curiosa

1. ***The Last Temptation*** – Alice Cooper. Bij deze cd uit 1994 hoort tevens een gelijknamige comicserie, met Alice Cooper in de hoofdrol. Stripmakers Dave McKean en Michael Zulli maakten er een fraai gothic-product van, maar bizar bleef het allemaal wel.

2. ***Barbaraal*** – Barbara Stok. Van Stok – een vaste bezoekster van poptempel Vera in Groningen – is bekend dat ze graag naar gitaarbandjes luistert. In haar autobiografische stripserie *Barbaraal* zijn daarvan diverse verwijzingen terug te vinden. Het meest tastbaar zijn de bijgevoegde vinyl-singles in het eerste deel (1996, van de Groningse band Captain Nemo), het tweede deel (1997, van de Amerikaanse band Melvins) en het vierde deel (2000, een *splitsingle* van Shellac en Ceasar). Inmiddels allemaal *collector items*.

3. ***Braaf Varken 3*** – Bart Schoofs. Deze uitgave van Grint (2003) bevat ook de cd *Muziek voor varkens* van het Schoofs-Duchateau Trio. Hoewel de muziek niet om aan te horen is, is deze uitgave inmiddels uitverkocht.

4. ***Holland Rep*** – Haagse Harry en Hollandseveldse Hendrik. Dit is een cover uit 1986 van de hit *Holiday Rap*. De hoes is getekend door ene H. Bemboom. Zou dit de inspiratiebron van Marnix Rueb zijn geweest?

5. ***Frenkie is de baas*** – Johan en de trommels. In het kader van het EK Voetbal 2000 verschaft 'Johan Cruijff' enige adviezen aan de toenmalige Oranje-bondscoach Frank (spreek uit als frenk) Rijkaard. Deze single kent ook een Jordaan-mix, maar alle aandacht gaat natuurlijk uit naar de inlay van Mark Retera.

6. ***De wetten van de liefde*** – Laura Esquivel. Een heus multimedia-spektakel, deze roman van Esquivel (in Nederland verschenen bij Arena in 1996). Het geheel bestaat uit tekst, strip (een bijdrage van Miguelanxo Prado) en een cd met aria's van Puccini en Mexicaanse *danzones*. Het is een sciencefiction-achtig verhaal over geesten die uit een Azteekse liefdestempel ontsnappen en in de 20e eeuw hun liefde weer proberen op te pakken. Een voor die tijd opmerkelijke aanpak, maar te hoogdravend en geflopt, en daardoor nauwelijks nog verkrijgbaar.

7. ***No Showbo*** –M.C. Sar & the Real Mc Coy feat. Patsy. Misschien kan je het je nog herinneren? Deze hit uit 1991 draaide met een animatie van Sjors en Sjimmie continu op volle toeren op de toenmalige Stripdagen in Breda (de No Showbo-Express: een voorlichtingscampagne over de gevolgen van opgefokt gedrag onder de jeugd). Knettergek werd je ervan! RS

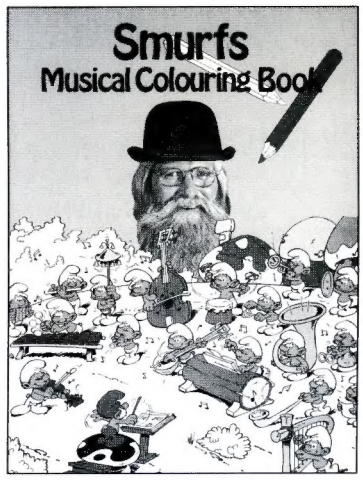

Geen smurfengeld voor Denny Christian

De 70-jarige Vader Abraham alias Pierre Kartner scoort dit jaar opnieuw een hit met *Het Smurfenlied*. In Vlaanderen behaalde een remix van de wereldwijde klassieker de top tien. Kartner werkte voor deze geactualiseerde versie samen met de Vlaamse band Dynamite. Na het Belgisch succes wil hij het nummer ook opnieuw uitbrengen in Nederland, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Hopelijk bezorgt het Denny Christian geen nieuwe nachtmerries. Vader Abraham beleefde met het Smurfenlied in 1977 gouden tijden. Het nummer kwam in meerdere talen uit. In totaal gaan twintig miljoen platen over de toonbank. Maar in eerste instantie was het de bedoeling dat Dennie Christian de Smurfenplaat zou opnemen. Via zijn Nederlandse regelneef èn striplief-hebber Harry Thomas kreeg hij het verzoek een liedje te schrijven ter promotie van een tekenfilm over *De Smurfen* van Peyo. Zijn producer Tony Hendriks – meer een man van de schlagers – zag er echter niets in en Thomas speelde het idee door aan Pierre Kartner. Die zag de film en componeerde snel het lied, waarna de toenmalige platenmaatschappij Dureco er voorzichtig duizend singletjes van perste. *Het Smurfenlied* werd de eerste keer ten gehore gebracht tijdens het Schlagerfestival. De aanwezige pers vond het bagger, maar het publiek reageerde enthousiast. De duizend singles werden op één dag verkocht, waarna de Smurfengekte mondiaal toesloeg.

In 1978 haalt Christian zijn revanche. Het contract met producer Hendriks loopt af en Harry Thomas dient zich aan als nieuwe manager. Die lanceert een nieuw idee: een albumproject rond de stripfiguren Guust Flater en de Marsipulami. Johnny Hoes van platenmaatschappij Telstar schrijft alle teksten en de muziek, en Christian is er succesvol mee. Maar zo'n melkkoe als *De Smurfen* wordt het natuurlijk nooit. RS

→ FLITSEN

➲ **Het loont om originele pagina's van gerenommeerde tekenaars te verkopen. Op Ebay werd in juni een originele pagina uit Franquins *Guust Flater* geveild. Grap 559 uit het achtste deel van de reeks – *Flaters van formaat* – bracht €18.650 op. Kassa!** ➲ **Was 2004 al een *Kuifje*-jaar door het 75-jarig jubileum van de reeks, ook voor 2007 zijn weer de nodige projecten voorzien. Aanleiding is dat het dan honderd jaar geleden is dat Hergé het levenslicht zag. Tentoonstellingen, theaterstukken en boekuitgaven, de aankondigingen stapelen zich al weer in hoog tempo op. Aardigste item uit deze reeks lijkt een verse biografie, ditmaal geschreven door Philippe Goddin, die al eerder schreef over Hergé en Paul Cuvelier.** ➲ **Vind je 2007 ver weg? In 2006 wordt de zestigste verjaardag van het weekblad *Kuifje* herdacht. Ook dat zal vast niet geruisloos verlopen.** ➲ ***Oktoknopie*** **bestaat twintig jaar. Op dit heugelijke feit maakte tekenaar Gerard Leever de stripwereld onlangs attent. De strip verschijnt nog altijd in jeugdblad *Taptoe*. Het vierde deel uit de reeks verwacht Leever nog dit jaar bij uitgever Silvester en ook maakt hij melding van zijn plannen voor een lang verhaal. We kunnen ons ongeduld nauwelijks bedwingen.** ➲ **Op vrijdag 7 oktober presenteerde Gerrie Hondius haar nieuwe album *Tover mijn verhaal*. Het eerste exemplaar werd aan Hakim Traïdia aangebonden, die we kennen van *Sesamstraat*. De kopers van een exemplaar kregen meteen toegang tot de voorpremière van de nieuwe *Wallace & Gromit*-film *The Curse of the Were-Rabbit*.** ➲ **Cartoon Netwerk, de tekenfilmzender die in 145 landen te ontvangen is, heeft een aantal Emmy Awards op het tekenfilmvlak weten binnen te halen. Onder andere *Star Wars* won Emmy's voor Outstanding Animated Program (voor programma's langer dan een uur) en voor Background Design; in die laatste categorie ging er ook eentje naar *The Powerpuff Girls*.** ➲ **Afnemers van het Belgische energiebedrijf Electrabel werden zaterdag 1 oktober, 'de dag van de klant', verrast met de melding dat zij door telefonische inschrijving in het bezit konden komen van een speciaal vervaardigd *Suske en Wiske*-album: *De energieke guiten*. De actie werd gehouden in het kader van het honderdjarig bestaan van de onderneming. Maandagbellers waren al te laat.** ➲ **Op 21 september werd het *Donald Duck Kookboek* gelanceerd. In de TIP Kookschool te Amsterdam mochten twintig kinderen gerechten klaarmaken om ze daarna te presenteren en op te eten. Het boek is een uitgave van Sanoma.** ➲ **Nog meer Sanoma: Het weekblad *Donald Duck* is met een spreekbeurtenactie eerder dit jaar, winnaar geworden van de Disney Global Publishing Marketing Award 2005. De prijs wordt in oktober uitgereikt door de Vice President of Disney Global Publishing tijdens de Buchmesse in Frankfurt.** ➲ **Het kinderboekenweekgeschenk van dit jaar heet *Wat rijmt er op puree?* en is geschreven door Edward van de Vendel. De illustraties in het boek zijn van Peter van Dongen. Je kreeg het boek cadeau als voor minimaal €9,99 aan kinderboeken kocht tijdens de kinderboekenweek die liep tot en met 15 oktober.** ➲ ***Little Nemo*****, de beroemde strip van Winsor McCay, bestaat honderd jaar. Dat wordt in ieder geval gevierd met een expositie in het Brusselse La Maison Autrique tot en met 31 december. Verder verscheen er bij uitgeverij Les Impressions Nouvelles het fraaie boek *Little Nemo – 1905-2005 – Un siècle de rêves*, waaraan een keur van tekenaars en scribenten heeft meegewerkt.** ➲ **Eind oktober verschijnt een dvd van *The Daltons*. In deze *live-action*-film worden de gebroeders Dalton door hun moeder uit huis gegooid en mogen ze pas na een bankroof weer terugkeren. Lucky Luke houdt ze in het oog...** ➲ **Van kunstpaus Jan Hoet verschijnt binnenkort het stripalbum *Professor Peeh en de Voesjesmannen*, dat hij dertig jaar geleden tekende met fotograaf Ronny Heirman. Het duo maakte in de jaren zestig nog andere reeksen als *De Romeintjes*, *Wien en***

→ WEBFLITSEN

IN HET KORT STAAN HIERONDER EEN AANTAL ONLINE-NIEUWSBERICHTEN UIT DE AFGELOPEN PERIODE. WILT U DE VOLLEDIGE VERSIE NALEZEN, SURF DAN SNEL NAAR WWW.STRIPSCHRIFT.NL

➲ **09 SEP** De Belgische warenhuisketen Delhaize heeft in het kader van 175 jaar België drie Belgische striptekenaars gevraagd een wijnetiket te ontwerpen.

➲ **13 SEP** 'Wij willen een stripkrant blijven!' Dat stelt Bart Verkade, lid van de hoofdredactie van de *AD*-fusiekrant. Deze ambitie kent in de nieuwe opzet winnaars, zoals *Dirkjan* van Mark Retera en nieuwkomer *Eefje Wentelteefje* (Jeroen de Leijer), maar ook verliezers (bij voorbeeld *De Rechter* van Jesse van Muylwijck en *Liefde en geluk* van Gerrit de Jager).

➲ **20 SEP** Marc Verhaegen, de bij uitgeverij Standaard ontslagen *Suske en Wiske*-tekenaar, heeft met zijn nieuwe stripreeks *Senne & Sanne* onderdak gevonden bij Dupuis.

➲ **21 SEP** Cartoonist Paul Kusters maakt sinds kort de komische strip *Jep* onder het pseudoniem Borly. De gagstrip wordt in diverse GPD-bladen voorgepubliceerd en maakt vanaf oktober zijn opwachting in twee Belgische kranten.

➲ **22 SEP** Uitgeverij Bee Dee gaat vanaf 2006 alle bestaande verhalen èn een nieuw verhaal van *Soeperman*, de stripreeks van tekenaar René Uitenbroek en scenarist Willem Ritstier uitgeven.

➲ **22 SEP** De redactie van *Stripschrift* heeft vandaag een herdenkingsuitgave gepubliceerd naar aanleiding van de dood van Marten Toonder.

➲ **25 SEP** Op 9 oktober verschijnt *Jan, Jans en de kinderen 34* in de reeks promotionele stripalbums van de Belgische kranten *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*.

➲ **26 SEP** Sinds 5 september tekent cabaretier John Schleipen twee maal per week een stripstrook voor gratis dagblad *Spits*.

➲ **06 OKT** Het bekende reclamebureau FHV/BBDO uit Amstelveen heeft een campagne verzorgd ter promotie van De Stripdagen van Het Stripschap. Christian Borstlap realiseerde het project.

➲ **07 OKT** De Zuidafrikaanse cartoonist Zapiro heeft de Prins Claus Prijs 2005 gewonnen. Daaraan is een geldbedrag van E100.000 verbonden. Daarnaast vallen nog tien andere kunstenaars in de prijzen, waaronder de Argentijnse striptekenaar Quino en de Congolese volksschilder Chéri Samba, die elk E25.000 ontvangen.

➲ **07 OKT** Vandaag is in het Hunebedcentrum te Borger de serie *Arin en het volk van de hunebedbouwers* gepresenteerd van tekenaar Roelof Wijtsma en schrijver Frans le Roux.

➲ **08 OKT** Strips als diplomatiek middel: het Waals Agentschap voor Export en Buitenlandse investeringen gebruikt zijn rondreizende tentoonstelling *Comic strips, Passion's trip* als manier om contacten te leggen met interessante economische partners over de hele wereld. De expositie is te zien in het Nederlands Stripmuseum in Groningen.

Kwek en *De daverende blauwe peren*. ➲ Marvano maakt een vervolg op *De 7 dwergen*, dat uit twee delen gaat bestaan. ➲ *De torens van Schemerwoude*, de middeleeuwse saga van de familie Hermann, blijkt niet gestopt. Uitgeverij Glénat verwacht in de tweede helft van 2006 een nieuw deel. ➲ De Bezige Bij stelt een hommage aan Marten Toonder samen met bijdragen van vooraanstaande Nederlandse tekenaars. ➲ *NRC Handelsblad* maakte gewag van een nieuwe inspiratiebron van Hergé, namelijk de Gebroeders van Limburg. Deze drie middeleeuwse boekschilders – meesters in miniaturen – leverden bladgrote illustraties aan voor het getijdenboek *Belles heures* van de Franse hertog Jean de Berry. Naar nu blijkt heeft Hergé zich bij het maken van een kerst- en nieuwjaarswens uit 1967 – een vrome miniatuur met Kuifje, Bobbie, Kapitein Haddock, professor Zonnebloem, Jansen & Janssen en Rastapopoulos – laten inspireren door *Belles heures*. Een expositie over de Gebroeders van Limburg (maar dan zonder Hergé-kaart) is nog te zien tot en met 20 november in het Nijmeegse Museum Het Valkhof. ➲ Walt Disney sluit in de zomer van 2006 zijn laatste traditionele tekenstudio. Het gaat om de DisneyToon Studio's in de Australische stad Sydney, waar nog zo'n 250 tekenaars met de hand werken aan de animatieproducten *Bambi 2*, *Brother Bear 2* en *Cinderella 3*. ➲ Heeft u het al in de agenda opgeschreven? 27 november: de Smurfenbeurs in Utrecht? Voor meer informatie: stuur een e-mail naar: *info@stichtingvansmurfenverzamelaars.nl*, en vertik u niet! ➲ Het anime en manga-informatieblad *Aniway* is vernieuwd Het glossy kwartaalblad mikt op een groeiende belangstelling voor de Japanse populaire cultuur en wordt landelijk verspreid. Meer info: *www.aniway.nl*

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

DE STRIPDAGEN 2005 door Teus de Kruijf

Aanstaand weekend, 22 en 23 oktober, is het zo ver. Dan vinden op een nieuwe locatie in Houten De Stripdagen 2005 plaats. Na de nodige omzwervingen langs Breda, Den Haag, Den Bosch en Alphen aan den Rijn hoopt Het Stripschap de komende jaren vast onderdak te hebben gevonden in de grote hallen van het Euretco Expo Center. De vooruitzichten zijn goed. De organisatie heeft dit jaar maar liefst 5000 vierkante meter weten te vullen met de meest uiteenlopende onderdelen, die in ieder één gemeenschappelijke overeenkomst kennen: strips. In dit overzicht een blik op wat De Stripdagen te bieden hebben.

Muziek

Het thema van De Stripdagen dit jaar is muziek, net als het voorliggende nummer van *Stripschrift*. Op een groot podium mag u een voorproefje verwachten van de kindermusical *Prins & Ploes*, gebaseerd op de stripfiguren van Wout Paulussen, die vanaf februari 2006 in de theaters gaat lopen. Verder wordt ook volop aandacht besteed aan andere stripmusicals die nu of binnenkort in de schijnwerpers staan, zoals *Annie*, verstript met tekeningen van Robert van der Kroft, *Jan, Jans en de kinderen* en *De Trullenhoedster*, de musical over Ollie B. Bommel. Een andere muzikale bijdrage wordt geleverd door The Legendary Movie Orchestra die allerlei muziek uit stripverfilmingen en tekenfilms speelt. Muziekuitgever Reba Productions heeft een speciale tentoonstelling ingericht met *artwork* dat door striptekenaars is gemaakt voor muziekboeken en bladmuziek. Om het thema breed uit te dragen is aan alle deelnemers gevraagd hun stands aan te kleden met aan muziek gerelateerde stripitems. Heb je na het bezoek an De Stripdagen nog energie over, dan kun je die kwijt in een aangrenzende hal waar op zondag een discobeurs is.

ANNIE

Het basisprogramma

Natuurlijk wordt een belangrijk deel van De Stripdagen bepaald door de standaard programmering. Zo mag je een stripboeken- en stripverzamelbeurs verwachten met vele Nederlandse en buitenlandse deelnemers, worden de Stripschapprijzen, de P. Hans Frankfurtherprijs en de Bulletje en Boonestaak-schalen uitgereikt en zal een legertje striptekenaars en schrijvers klaar zitten om je vers aangeschafte albums van een (hand)tekening te voorzien. Verder kun je meebieden op de stripveilingen en krijg je, als

ADVERTENTIE

VZW TURNHOUT STRIP

Strip Turnhout 2005
Stripfestival in en om De Warande in Turnhout
17/18 december 2005

- Het ambitieus programma van het oudste en grootste stripfestival van Vlaanderen: diverse tentoonstellingen, waaronder "De 7 hoofdzonden van Hermann", "De documentatiedrang van William Vance", "Professor Gobelijn vs. Panamarenko", "20 jaar Taco Zip", "Holebi's in de strip"...
- een reuzengrote verkoopsbeurs (meer dan 600m2!) in het teken van vernieuwing en internationalisering
- de stripscène in een notedop via een unieke info- en vakbeurs
- signerende auteurs uit binnen- en buitenland
- allerlei randactiviteiten (films, workshops, games, lezingen...)

Volledig programma en meer info:
www.stripturnhout.be
stripturnhout@warande.be

lid van Het Stripschap, de striptas aangeboden. Andere activiteiten die inmiddels al aardig traditie worden, zijn 'De Hoe Comic Hier Weg? Show', een stripquiz onder leiding van Kees de Boer, aandacht voor de striphelden op het witte doek via een videopresentatie en de stripmuur waarop je je eigen talent kunt botvieren. Voeg daarbij nog de mogelijkheid om je te laten vereeuwigen door een sneltekenaar of door op de foto te gaan met jouw favoriete stripheld en je dag raakt aardig vol.

Om naar te kijken

Een ander gebruikelijk onderdeel van De Stripdagen wordt ingenomen door de exposities en presentaties. Behalve de al genoemde tentoonstelling van Reba Productions zijn daar ook nog een tentoonstelling over Gerard Leevers *Oktoknopie*, naar aanleiding van diens twintigjarig jubileum en een expositie over veertig jaar *Opkomst en Ondergang van het keizerrijk Trigië*, georganiseerd door de Don Lawrence Collection. Ook Prins Valiant van Harold Foster, werk van Fred Julsing en werk van de dit jaar overleden Marten Toonder worden speciaal belicht tijdens deze beurs. Orgcomicart, tenslotte, zorgt voor een presentatie van origineel artwork.

Kinderen en strips

Een excuus om niet te komen vanwege de kinderen is er dit jaar niet bij. De kleinere en/of potentiële stripliefhebbers worden bezig gehouden en vermaakt met een deels eigen programma. Voor hen is er een *Prins & Ploes*-kinderboerderij en -poppenkast, worden er spelletjes door Klein Suske en Wiske met ze gespeeld en kunnen zij hun energie kwijt in het *Sus en Wis*-springkasteel. Verder is er een mogelijkheid tot schminken en kunnen ze meebieden op een speciale kinderveiling met aangepaste prijzen en ook prijzen winnen in de al genoemde stripquiz.

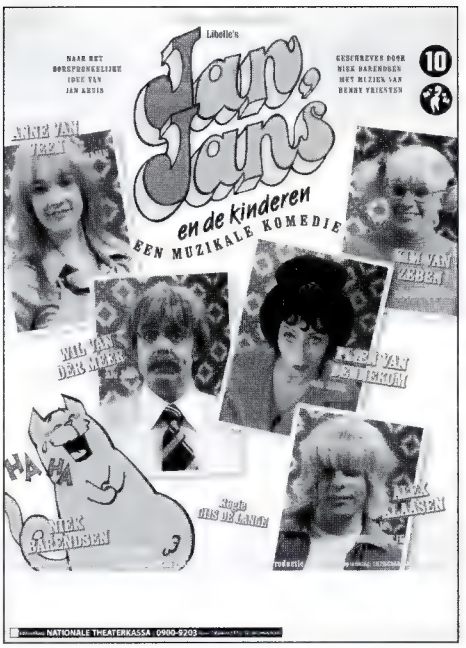

Specials

Nieuw dit jaar is het door de VPRO georganiseerde taxatieprogramma *Tussen Kunst en Strips* waarbij uiteraard stripgerelateerde albums en curiosa door deskundigen op hun waarde worden beoordeeld. Het programma wordt tijdens De Stripdagen opgenomen en de week erna uitgezonden via het internet. Jeroen Mirck, die wekelijks webcomics op zijn site bespreekt, draagt zijn steentje bij door een forum over deze stripvorm op het net te presenteren. Ook Stripster en Clickburg besteden aandacht aan internetstrips. Verder is vermeldenswaardig de terugkeer van Juniorpress, de grote superheldenuitgever die de laatste jaren ontbrak tijdens het evenement.

Stripschrift op De Stripdagen

Natuurlijk is ook jouw lijfblad in de woeste wereld van de strips present. Graag maken we eens persoonlijk kennis met onze lezers en uiteraard kunnen meteen de gaten in je collectie *Stripschriften* worden gedicht.

Op zaterdag is Erik Varekamp onze gast, hij signeert zijn stripalbum *Agent Orange 1*. Op zondag zetten we twee stoelen klaar: Frans le Roux en Roelof Wijtsma zetten een krabbel en desgewenst een mooie tekening in hun inmiddels tweedelige reeks *Arin*. En ook Erwin Suvaal komt nog langs.

ADVERTENTIE

NIEUW BINNENGEKOMEN BIJ FANTASIA!
HET HALSSNOER VAN DE KONINGIN
ZWAARDVIS
GELE TEKEN
PRIMASTAAT!
- BLAKE EN MORTIMER EERSTE DRUK W.O. GENUMMERDE ZWAARDVIS NR. 36
RIK RINGERS
HET RAADSEL VAN PORQUEROLLES
HET NEST VAN DE MARSUPILAMI'S
LUC ORIENT
NIEUW STAAT!
- DIVERSE COMPLETE SERIES EERSTE DRUK ZOALS: RIK RINGERS, ROBBEDOES EN KWABBERNOOT, LUC ORIENT
- DIVERSE GESIGNEERDE ZEEFDRUKKEN EN ORIGINELE TEKENINGEN VAN FRANQUIN
SIGNEERSESSIE
HERMANN
5 NOVEMBER 2005 BIJ FANTASIA!
STRIPWINKEL FANTASIA
GELDERLANDPLEIN 203 AMSTERDAM TEL. 020-6427888
BEZOEK ONZE WEBSITE HTTP://HOME.TISCALI.NL/STRIPWINKELFANTASIA

Stripschrift–vroegboekactie!

Reserveer nu met €5 korting per persoon voor de betoverende familiemusical Ollie B. Bommel & Tom Poes in 'De Trullenhoedster'

Met onder anderen Frans Mulder, Maaike Widdershoven en Jimmy Hutchinson, naar een verhaal van Marten Toonder.

Opus One presenteert vanaf december 2005 de revival van haar jubileumproductie *De Trullenhoedster* uit 1998. Heer Bommel, Tom Poes en alle overbekende karakters uit Marten Toonders *Bommel*-oeuvre maken hierin hun opwachting. Ivy, de Trullenhoedster is de beeldschone maar onbekende nieuwkomer in Rommeldam. Met haar komst verdwijnen één voor één alle mannen uit het stadje. Zal Tom Poes in staat zijn weer een list te verzinnen? Het antwoord op deze vraag weet u na bezoek aan deze familievoorstelling waarin de legendarische *Bommel*-stripfiguren 'tekenen' voor een sprankelend theater-spektakel!

De Trullenhoedster is hèt ideale familie-uitje tijdens de Kerstvakantie in de Amsterdamse Theaterfabriek of de voorjaarsvakantie in het Figi Theater Zeist!
In samenwerking met Opus One zijn deze twee theaters geselecteerd, zodat u nu al met €5 korting per persoon kunt reserveren voor deze verrassende familiemusical.
Reageer snel want vol=vol!

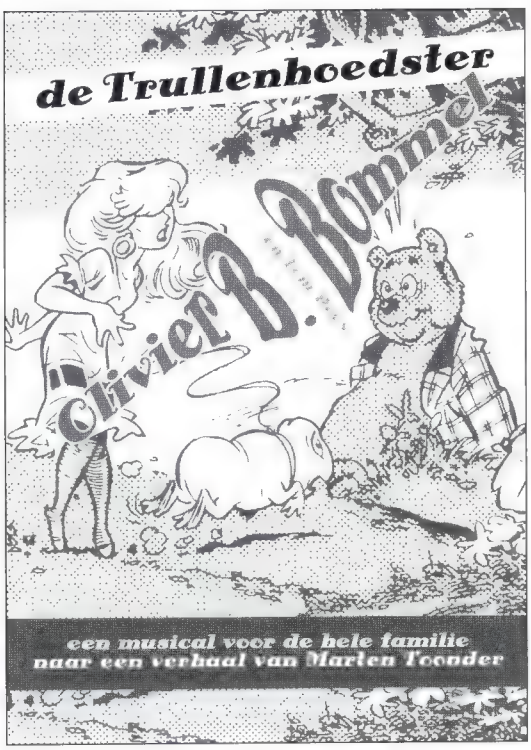

SPEELDATA
Theaterfabriek Amsterdam
27 december – 8 januari.
Aanvang: 15 uur. (geen voorstelling 31/12, 1/1, 2/1).
Toegangsprijzen ***inclusief*** de €5 korting:
1e rang: €27,50 / 2e rang €24 / 3e rang €17,50
Maximaal 6 personen per reservering.
Reserveren: 0900–3005000 o.v.v. 'Stripschrift'

Figi Theater Zeist,
21 - 24 februari.
Aanvang: 16.30 uur
Toegangsprijzen ***inclusief*** de €5 korting:
Volwassenen €17
Jeugd t/m 12 jaar €12
Maximaal 6 personen per reservering.
Reserveren: 0900–3005000 o.v.v. 'Stripschrift'

Extra: Een eenvoudige doch voedzame maaltijd is mogelijk in beide theaters.
Separaat en minimaal 3 weken vooraf reserveren verplicht via het reserveringsnummer van het betreffende theater.
Op het diner is *geen* korting mogelijk!

Op 28 december is er een Bommelverzamelaarsbeurs door de MTVC gratis te bezoeken in de Theaterfabriek en van 28 december t/m 8 januari een expositie over het oeuvre van Marten Toonder verzorgd door Museum De Bommelzolder.
Zie *www.toondertijd.nl* en *www.bommelzolder.nl*

Deze kortingsactie is niet geldig in combinatie met andere kortingen en op reeds gekochte kaarten wordt geen restitutie verleend. Zie voor adres en routebeschrijving Theaterfabriek Amsterdam: *www.theaterfabriekamsterdam.nl* en/of *www.figi.nl* De voorstelling is gemaakt voor iedereen vanaf 6 jaar.

Voor extra info en speeldata zie *www.opusone.nl*

→ STARS & STRIPS

→ ZWAARGEWICHTEN

DC Comics houdt de vaart erin. Terwijl de grootschalige crossover *Infinite Crisis* nog loopt, krijgen in november de twee zwaargewichten Superman en Batman weer wat extra aandacht. Voor Batman is het woord aan Matt Wagner (bedenker van *Grendel*). Hij schrijft en tekent de zesdelige miniserie *Batman and the Monster Men*, waarin wordt teruggeblikt op Batmans vroege jaren. Zodra dit verhaal is afgerond, volgt nog een tweede miniserie, uiteraard ook gemaakt door Wagner. Het eerste nummer verschijnt half november en kost $2.99.
Batman ging hem een paar maanden geleden al voor, maar aan het eind van het jaar is het de beurt aan Superman. Dan krijgt ook hij zijn eigen *All Star*-comic. *All Star Superman* biedt een alternatieve kijk op de Man van Staal en wie zijn daarvoor beter geschikt dan schrijver Grant Morrison (*Seven Soldiers*) en Frank Quitely (*WE3*), de makers die de afgelopen jaren meerdere malen hebben samengewerkt voor zowel Marvel als DC? Gezien het tempo waarin Quitely tekent, wordt de serie niet volgens een maandelijks schema uitgegeven.
Begin dit jaar werd op deze plek melding gemaakt van *The Fountain*, een door Kent Williams getekende hardcover die dient als voorloper van een gelijknamige speelfilm. De maker van die film is tevens de schrijver van de comic, namelijk Darren Arronofsky, bekend van *Pi* en *Requiem For A Dream*. Omdat de oorspronkelijke releasedatum niet haalbaar bleek, is de comic uitgesteld tot begin november. Opvallend detail daarbij is, dat de coverprijs tussen neus en lippen door is verhoogd van dertig naar veertig dollar. Misschien toch wachten op de slappe kaft?
Als een reputatie goud waard zou zijn, dan zou Brian Wood nu een rijk man zijn. Als schrijver van de independent miniserie *Demo* gooide hij al hoge ogen en ook zijn recente werk kan steevast rekenen

DOOR **OLAV BEEMER**

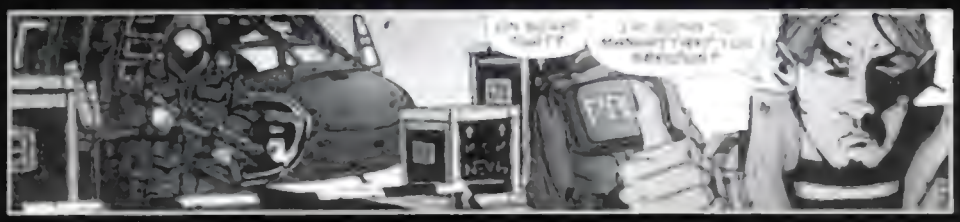

op lovende kritieken. Bij DC is het tijd voor de vervolgstap, want begin november klinkt daar het startschot voor de maandelijkse serie *DMZ*, geschreven door Wood en voorzien van tekeningen door Ricardo Burchielli. De comic verhaalt over een journalist in het Manhattan van de toekomst, een stad die door gebrek aan gezag is veranderd in een no-liggebied. Enkuild en actueel dus. Het is afwachten of Wood kan voldoen aan de verwachtingen.

→ POTPOURRI

Speciale comics komen open, als het niet naar andere series wordt [jaren] uitgebreid. Image Comics heeft de twijfelachtige eer dat het begin november een hardcover uitgeeft, die iedereen waarschijnlijk alweg was vergeten. Het gaat namelijk om wat ooit was aangekondigd als de bundel ter gelegenheid van het tienjarig jubileum. Onder de titel *Image Comics* keren de vier oorspronkelijke oprichters van de uitgeverij terug naar de creaties waarmee ze begin jaren negentig furore maakten. Eric Larsen (van *Savage Dragon*), Marc Silvestri (*Cyber Force*) en Jim Valentino (*Shadowhawk*) hadden hun pagina's keurig op tijd af. Alleen Todd McFarlane (*Spawn*) liet zo zich wachten. Nu is het eindelijk zover. De bundel is klaar, kost $24.95 en iedereen die het meer iets kan schelen.

Soms lijkt het wel of Warren Ellis (*Transmetropolitan* en *Doom Patrol*) comics schrijft voor iedereen. Die zijn werk wil uitgeven. Het maakt hem niet uit, als het maar geld in het laatje brengt. Na een nieuw *offer-*

VAN LINKS NAAR RECHTS:
- Bisonte vs Killing voor New X-Men
- Bisonte and the Monster Men.
- DMZ door Wood en Burchielli.
- The Fountain is de herkenning.
- De kenmerkende monters van Stardust Kid

tief bij DC heeft Ellis zijn volgende miniserie ondergebracht bij Top Cow, een studio van Image Comics, een vreemdige. Deze gaat over een troepje [illegible] vervagenten, bevat veel van de rauwe, dynamische elementen die het werk van Ellis zo kenmerken en wordt getekend door Tony Harris, die dit klusje waarschijnlijk tussen twee deadlines van zijn vaste DC-serie *Ex Machina* doet. Wordt het niet een tijd voor een eigen uitgeverij, mevrouw Ellis?

Sinds deze zomer kan Marvel Comics geen genoeg krijgen van crossovers. Een jarenlang taboe is opgeheven. Dat is ook de reden, dat na afloop van het gezochtelige verhaal *House of M* direct weer doorgegaan kon het gevolg, dat de titel *Declination* heeft meegekregen. Het is de tijd waarmee de titels *New Excalibur* en *X-Factor* worden gelanceerd, waarmee de vierdelige miniserie *Generation M* het daglicht ziet en *New X-Men* een nieuwe richting inslaat. En omdat Marvel niet vies is van een flink commerciële zet, gaan schrijver Ed Brubaker (*Captain America*) en tekenaar Trevor Hairsine werken aan het achtdelige *X-Men: Deadly Genesis*. Het wordt een lange winter.

olav.beemer@stripschrift.nl

■ **ULTIEM** Volgend jaar [illegible] Marvel de derde reeks van de populaire serie The Ultimates. Schrijver Mark Millar en tekenaar Bryan Hitch nemen dan plaats van Jeph Loeb (*Catwoman: When In Rome*) en Joe Madureira (*Battle Chasers*). Veel makers vrezen Marvel voor alle op het Vaar gaat in de strijd tegen concurrent DC.

ULTIEM In de strijd tegen DC ontkomen ook vrouwelijke tekenaars uit met het exclusief contract van auteur Darwyn Cooke. Reden werd al bekend, dat Cooke begin 2006 de schrijver en tekenaar wordt van een nieuwe maandelijkse *The Spirit*, met in de hoofdrol Will Eisners klassieke creatie. Het exclusieve contract is de logische stap.

■ **MANGA** Vanaf november gaat Dark Horse een samenwerkingsverband aan met Harlequin Books. Het combineert de romantische fictie van Harlequin met de, naar eigen zeggen, romantische manga van Dark Horse. *A Kiss In A Million* en *Bonjour* zijn de eerste twee boekjes die onder deze vlaggen bij comics verschijnen.

■ **STERRENSTOF** Sinds dit jaar werd Stardust Kid aangekondigd als vijfdelige miniserie bij Image. Blijkbaar was dat iemand te hoog gegrepen, want [illegible] is het project van J.M. DeMatteis en Mike Zonig stilgelegd tot ziens. Momenteel ligt het beide nummer in de winkels. De cover prijs is $3.50.

Rock 'n' Roll-strips zijn er niet zoveel in Nederland. We hebben Peter Pontiac en dat is het dan wel. Met de ouwe rocker De Fret vullen stripmakers Yke Schotanus en Alex Wesselink dan ook een lacune. Binnenkort verschijnt het tweede deel van *De comeback van De Fret.*

GEHEEL BOVEN - Uit het schetsboek van Alex Wesselink. Voordat De Fret zijn uiteindelijke gezicht kreeg ging er een hele zoektocht aan vooraf.

RECHTSBOVEN - Yke en Alex tijdens een signeersessie voor Deel 1 van *De comeback van De Fret* in Archeon, Alphen aan de Rijn, 2003.

Het wiegje van De Fret, hoofdpersoon van het album *De comeback van De Fret 1: Losers Win* uit 2003, staat in Apeldoorn, in het centrum voor cultuureducatie Markant. Schrijver **Yke Schotanus** (42) en tekenaar **Alex Wesselink** (39) presenteerden er op een open dag in 1997 hun cursussen schrijven en tekenen. Tijdens de borrel na afloop vroeg Alex aan Yke of die geen zin had een stripscenario voor hem te schrijven. Alex studeerde in 2000 af aan de Kunstacademie in Arnhem, waar hij lessen in striptekenen had genoten van Henk J. Vos. Toch werd er op strips neergekeken in Arnhem. 'Het mocht wel, maar dat moest dan 'vernieuwend' zijn', vertelt Alex. 'Ik was helemaal niet geïnteresseerd in kunstzinnige strips. Ik zag mensen als Martin Lodewijk als mijn voorbeeld.'

Arty Farty

Die hang naar traditionele strips belette hem echter wel om af te studeren. Keer op keer werden zijn voorstellen voor een afstudeerproject afgekeurd door de examencommissie. Op zeker moment besloot Alex de *powers that be* hun zin maar te geven. Hij maakte twee *arty farty*-strips, één met realistisch getekende *action figures* als personages en een andere strip over De Anatomische Man, een opengewerkte mensfiguur zoals je ze in medische boeken tegenkomt. 'Ik dacht: als jullie dat per se willen, dan doe ik het wel zo', vertelt Alex. Hij mocht na zes jaar eindelijk afstuderen, waarna hij zich weer kon toeleggen op zijn grote liefhebberij, traditionele strips die gewoon leuk zijn om te lezen.

Maar er moest natuurlijk ook brood op de plank en vandaar dat Alex cursussen gaf in Markant. Net als Yke Schotanus, die onder andere een dichtbundel (*Engelenhaar*), twee jeugdboeken (*Nacht op de Heksenheuvel* en een bundel dagvertellingen), een novelle (*De held*), een *arty farty* boek met een liedje voor bibliofielen (*Wie past bij mij en wat past er bij haar*) een cabaretvoorstelling en een educatief boekje over mineraalwater op zijn naam had staan.

'Een strip had ik nog nooit geschreven en zelfs toen ik klein was las ik niet veel strips, maar ik wilde dat best eens probe-

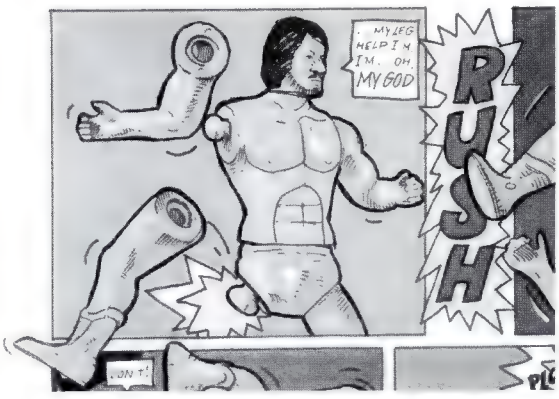

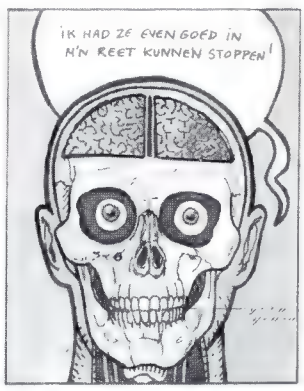

RECHTS - Scène uit *Hero Cassis Ninja Transformer* en twee plaatjes uit *De anatomische man* voor het eindexamen aan de kunstacademie van Alex in 1991.

De Fret

Een perfecte mix van Wally Tax en David Bowie

DOOR PETER BREEDVELD

ren', vertelt Yke. De twee waren het er snel over eens dat het over popmuziek moest gaan. 'Ik wilde iets doen met de clichés waar het popwereldje van aan elkaar hangt', aldus Alex. 'De gedragscodes waar iedereen zich aan houdt, de oude rocker met het leren jekkie, weet je wel? Voor de humor leek me dat leuk.' Yke voelde daar wel wat voor, maar er moest ook drama in het verhaal.

David Bowie

'Ik zocht naar een hoofdpersoon die met allemaal verschillende popmuziekstijlen in aanraking zou komen', vertelt Yke. 'Dus het moest òf een popjournalist, òf een muzikant à la Prince of David Bowie worden, een kameleontische figuur.' 'En dat-ie De Fret moest heten, dat was ook al snel duidelijk', onthult Alex. Aanvankelijk zouden de personages misschien zelfs dieren worden. De Fret zou dan daadwerkelijk een fret zijn en de popjournalist Herry Muskiet een muskiet. Althans, dat zegt Yke: 'Een persmuskiet, begrijp je?' Volgens Alex was daar echter nooit sprake van geweest. 'Een muskiet, hoe zou ik dat moeten tekenen?' Zelf dacht hij eerder aan een rat.

De Fret werd uiteindelijk een afgeleefde Wally Tax-achtige met de grillige trekjes van David Bowie. Yke wilde drama, dus De Fret kreeg een gecompliceerde relatie met de gevierde popjournalist Herry Muskiet, die het doet met de ex van De Fret en die zelfs de pleegvader is van zijn zoon. In het eerste deel van *De comeback van De Fret* blijft die relatie evenwel nog wat onderbelicht. De Fret reageert bij voorbeeld nauwelijks op het weerzien met zijn zoon, die hij, samen met zijn moeder, jaren eerder in de steek heeft gelaten. 'De Fret is een beetje contactgestoord', vertelt Yke. 'Hij is helemaal geconcentreerd op zijn muziek. Zo geconcentreerd, dat hij daarvoor zijn gezin in de steek heeft gelaten.'

LINKS, VAN BOVEN NAAR BENEDEN -

- Eerste opzetje voor pagina 4 uit *De comeback van De Fret 1*.
- De verder uitgewerkte schets voor die pagina.
- De uiteindelijke pagina in inkt. De Fret ontmoet Kat en haar moeder voor het eerst en leert ze meteen kennen.

Petertje, de zoon van Fret met zijn pleegvader Herry

Muskiet.
Hans Keurs, de toetsennerd die altijd de klos lijkt te zijn...

Drummer Dino Fortes.

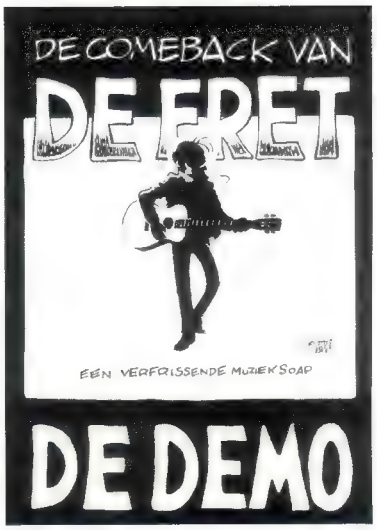

BOVEN - Oorspronkelijk ontwerp voor het omslag van deel 1.

RECHTSBOVEN - Tijdens de stripdagen van 1999 brengt uitgeverij Silvester als voorproefje *De demo* uit. Een luxe boekje met pagina's in schets voor *Losers win*. Oorspronkelijk was gepland dat deel 1 tijdens de Stripdagen Haarlem van 2000 uitgebracht zou worden, het album werd uiteindelijk drie jaar uitgesteld.

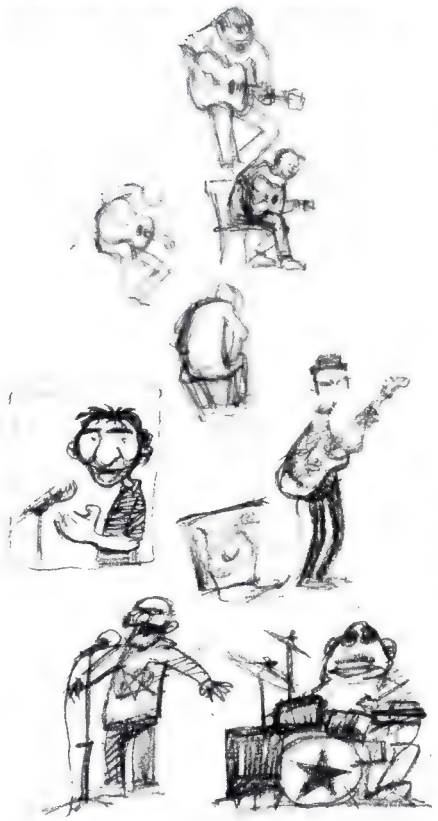

RECHTS - Uit Alex' schetsboek, houdingen zoeken.

RECHTS - Uit Alex' schetsboek, hoe Kat er uit moet zien.

Eigenlijk zijn vooral de bijrollen in *De comeback van De Fret* interessant: de leden van zijn band, van de rauwdouwerige drummer tot de nerdige toetsenist ('In menig popgroep zit een lulletje rozenwater dat altijd aan het kortste eind trekt', meent Alex), de twee groupieachtige fans die toevallig ook nog elkaars moeder en dochter zijn. De reden dat de relatie tussen De Fret en de andere personages niet echt uit de verf komt is dat Yke en Alex op het allerlaatste moment vanwege druktechnische redenen acht extra pagina's aan hun album mochten toevoegen. Die pagina's werden benut om van De Fret een wat interessanter personage te maken, maar het was net niet genoeg om alles volledig uit te werken. 'Eigenlijk was na drie maanden aan het verhaal werken al duidelijk dat ik genoeg had voor twee albums', legt Yke uit. In het tweede deel, dat dit najaar zal verschijnen, zal het gevoelsleven van De Fret en zijn entourage flink worden uitgediept, beloven Yke en Alex.

Volendammer

Desalniettemin spreekt De Fret veel lezers onmiddellijk aan. 'Veel mensen zeggen me dat ze zo iemand uit hun eigen omgeving kennen. Vaak denken ze ook dat De Fret op die persoon is gebaseerd', aldus Alex. 'Maar hij is gewoon een samenvoegsel van allerlei clichés, met zijn leren jekkie en zijn bakkebaarden.'

'Toen we in 1997 aan *De comeback van De Fret* begonnen, waren er een heleboel oude popmuzikanten die een *comeback* maakten', herinnert Yke. 'Wally Tax, KC and the Sunshine Band, Status Quo, George Baker.' 'De Fret is ook een Volendammer, net als George Baker en Piet Veerman', onderbreekt Alex hem. 'Zijn echte naam is ook Veerman, Fred Veerman.'

De Frets *comeback* gaat hem een stuk makkelijker af dan die van Wally Tax en Status Quo. Een beetje tè makkelijk, misschien. 'Dat lijkt maar zo!' protesteert Alex. 'In het volgende deel betaalt hij de tol van de roem!' Maar Yke drukt hem op het hart niet te veel te onthullen.

Er is een lied in *De comeback van De Fret – You'd better love me* – dat door Yke is geschreven en op muziek gezet. Tekst en noten staan op een speciale bijlage bij het album. Yke schrijft nog steeds veel liedjes die hij binnenkort eens hoopt uit te brengen op een cd. Ook Alex is muzikant. Hij speelt basgitaar in de rockband Bite, die jazzrock met een vleug *heavy metal* maakt. Eind dit jaar beginnen de opnamen voor een cd.

Achterhaalde actualiteit

De comeback van De Fret staat vol verwijzingen naar de ontwikkelingen rond de publieke popzender Radio 3 – zoals de horizontale zendercoördinatie en de opkomst van de commerciële zenders – die eind jaren negentig, toen het verhaal tot stand kwam, in volle gang waren. Jan Douwe Kroeske, voor wiens kwaliteitspopprogramma *2 Meter Sessies* bij de Vara geen plaats meer was en die daarom naar de commerciëlen overstapte, wordt opgevoerd als de tweeling Jan en Douwe en wie goed oplet ziet boosdoener Rick van der Ploeg (de toenmalige staatssecretaris van Cultuur) ook nog even voorbij komen. Het is duidelijk dat die ontwikkelingen niet goed zijn gevallen bij Yke en Alex. Het zijn evenwel verwijzingen die menig lezer in 2005 boven de pet

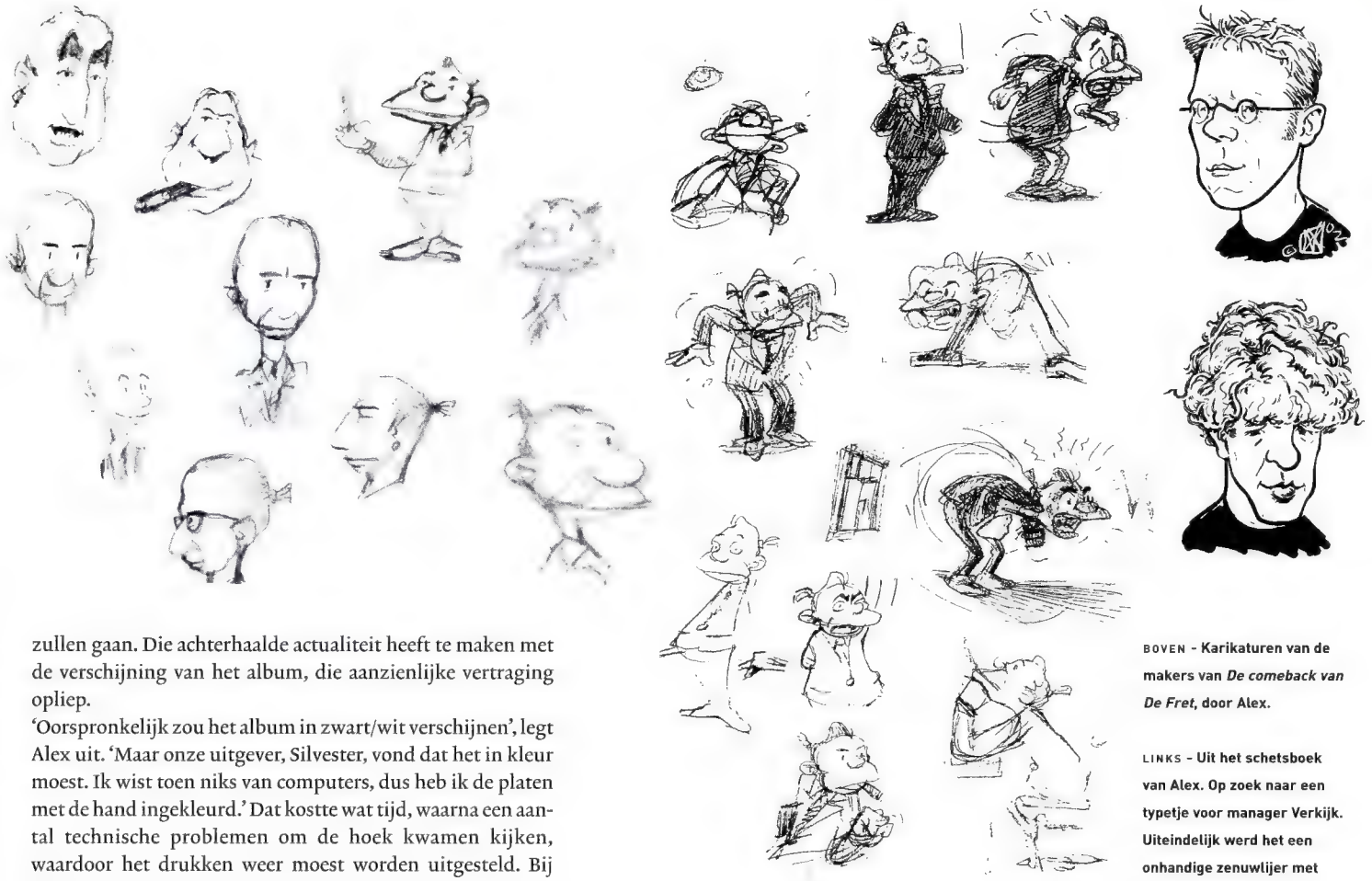

BOVEN - Karikaturen van de makers van *De comeback van De Fret*, door Alex.

LINKS - Uit het schetsboek van Alex. Op zoek naar een typetje voor manager Verkijk. Uiteindelijk werd het een onhandige zenuwlijer met maar één doel: uit de comeback van De Fret een commercieel slaatje slaan.

zullen gaan. Die achterhaalde actualiteit heeft te maken met de verschijning van het album, die aanzienlijke vertraging opliep.

'Oorspronkelijk zou het album in zwart/wit verschijnen', legt Alex uit. 'Maar onze uitgever, Silvester, vond dat het in kleur moest. Ik wist toen niks van computers, dus heb ik de platen met de hand ingekleurd.' Dat kostte wat tijd, waarna een aantal technische problemen om de hoek kwamen kijken, waardoor het drukken weer moest worden uitgesteld. Bij elkaar is *De comeback van De Fret* drie jaar later verschenen dan aanvankelijk was gepland.

'Inmiddels heb ik bij Studio De Zwarte Handel, de tekenstudio van Maaike Hartjes, geleerd om met een Macintosh-computer te werken en te photoshoppen', aldus Alex. 'Toen ik wat geld heb verdiend met een tekenopdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij, heb ik meteen zelf een computer gekocht. Het volgende album is dus helemaal digitaal ingekleurd.'

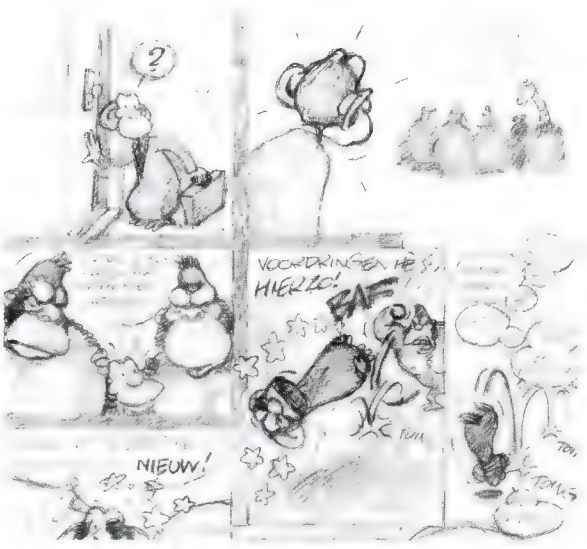

LINKS - Uit een schetsboek van Alex, in de zoektocht naar een tekenstijl voor *De comeback van De Fret* werd ook even onderzocht of dieren in plaats van mensen een leuke optie zou kunnen zijn, Manager Verkijk als aap?

Peter Pontiac

Het is te hopen dat de kleuren in dat tweede deel dezelfde warmte zullen hebben als die in deel 1, want dat is zonder meer één van de fraaist ingekleurde albums van 2003. *In fact*, kleur èn tekenstijl doen sterk denken aan die àndere Nederlandse Rock 'n' Roll-tekenaar, Peter Pontiac. Alex kijkt verbaasd. 'Echt? Misschien heb ik onbewust wat dingetjes overgenomen. Maar heus, van Pontiac heb ik alleen het boek *Kraut* in huis.' Yke buldert van het lachen. 'Zie je nou wel? Ik had dat ook al gezegd!' Het Amsterdam van Alex doet sterk

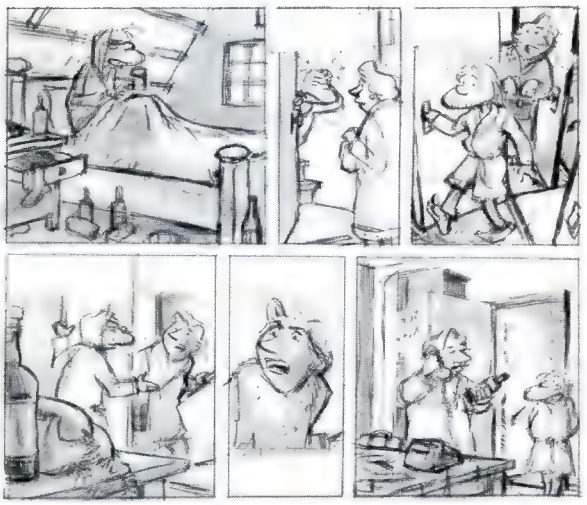

DE BEL? ZO VROEG?
WIE KAN DAT NOU ZIJN?
R-R-RING-RING
O, JA, DE ST... STE GEEEUUUW... EHH, LOOP EVEN EHH MEE
?
AHUM, EHH, IK ZOEK MIJN DOCHTER IK BEN DE MOEDER VAN KAT
ACH, KAT, JA, NOU ZIE IK HET NEE, DIE IS HIER NIET MET HANS MEE ? ZOCHT HELAAS
MET HANS MEE ? HANS MEE ?
IS DAT SOMS ÉÉN VAN DE MUZIKANTEN UIT UW STAL ???
OVER STAL GESPROKEN NEEM ME NIET KWALIJK, MAAR UW WONING KAN OOK WEL EEN STUKJE GEBRUIKEN
VRIJGEZEL?
DAN HEEFT U WAST WEL EEN TELEFOONNUMMER OFZO VAN DIE HANS

LINKS - Schets en geïnkte scène uit deel 2, waarin Eddy Verkijk en de moeder van Kat elkaar beter gaan leren kennen.

NEEM NOU DE MANAGER VAN DE FRET... EN NOU HOOR IK SOMMIGEN VAN U DENKEN: DE FRET 'S TOCH DOOD ? EN IK HOOR ANDEREN DENKEN MAAR DIE HEEFT TOCH GEEN MANAGER NODIG?
O... IK KRIJG NET EEN BERICHT DOOR VAN DE REGISSEUR... WE GAAN EVEN NAAR JAN EN DOUWE BIJ HET HOOFDPODIUM..
JA, BART, WE ONDERBREKEN JE EVEN, WANT DE FRET KAN ELK MOMENT NAAST ONS STAAN...
... NA EEN OPTREDEN, WAAR VAN ZELFS HET WEER IS OPGEKLAARD, DUS WE HOPEN...
IK LAAT DE KEUS AAN JOU, FRET.
BOEMBOEMBOEMB
BENIEJWO WIE ER UIT VLIEGT
JIJ VLIEGT IN ELK GEVAL AL UIT DE MAAT!
BUMP
NOU, EHH, IK ZIE WEL ... DAMES, EVENTJES OVERNIEUW...

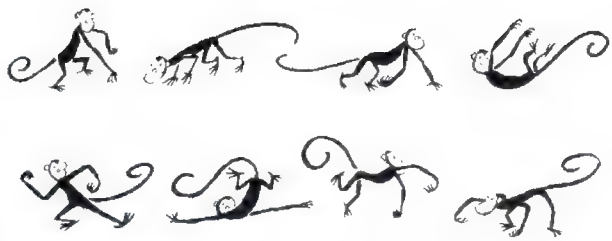

BOVEN - De Fret verzamelt allerlei vrouwelijk schoon om zich heen. Schets- en inktwerk uit deel 2.

LINKS - Uit Alex' schetsboek, schets voor deel 1.

ONDER - Illustratiewerk voor Openbare Bibliotheek Apeldoorn.

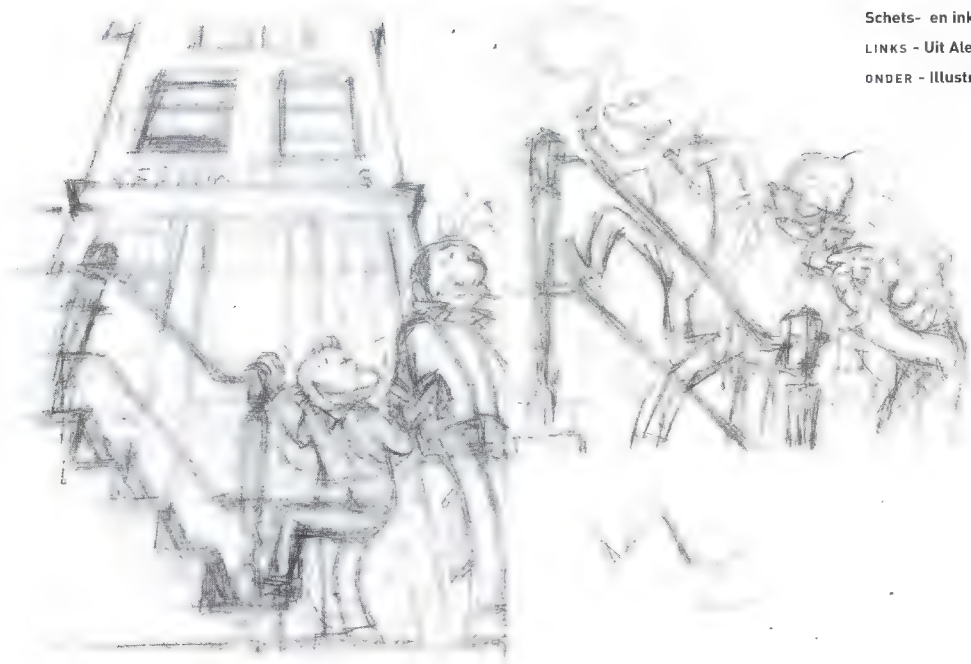

GEHEEL BOVEN - Wederom veel cameo-rollen in deel 2, *A twist of fame*. De tweeling Jan en Douwe komen ook weer terug.
Ook is er een rol weggelegd voor Mart Smeets.

RECHTSBOVEN - Illustratiewerk voor Openbare Bibliotheek Apeldoorn.

denken aan het Madurodamachtige Amsterdam van Pontiac. 'Maar Amsterdam is nou eenmaal zo', werpt Alex tegen.
De comeback van De Fret is redelijk succesvol. De besprekingen waren positief, de verkoop schijnt wel goed te gaan, al hebben de beide auteurs geen idee hoeveel er verkocht zijn. 'Silvio (Van der Loo, van uitgeverij Silvester. PB) zegt dat de verkoop nog niet 'navenant' is', aldus Alex. 'Hij zegt dat een serie pas bij deel 3 of 4 gaat lopen. Striplezers houden er namelijk niet van om één individueel album in de kast te hebben staan. Er moet sprake zijn van een serie.'
In een volgend nummer van het stripblad *Myx* verschijnt een kort verhaal van *De Fret*. Als dat aanslaat, zullen er meer korte verhalen verschijnen.
'Ideeën hebben we zat', vertelt Yke. 'Maar het is nog een hele toer die om te zetten in iets waar we beiden volledig achter kunnen staan. We werken niet zo, dat ik Alex opdracht geeft dit-en-dit te tekenen. We kunnen allebei met een idee komen, dat vatten we samen, Alex maakt dan schetsen en dan bekijk ik weer hoe ik daarmee in de tekst verder kan. Ik kan natuurlijk van alles verzinnen, maar Alex moet het allemaal in tekeningen zien om te zetten. Omdat hij de meeste tijd in de strip steekt, heeft hij ook de belangrijkste stem in het proces.'

peter.breedveld@stripschrift.nl

AFZETTERS
EN HOE WAREN JOUW KERSTDAGEN, DENTJE? LEKKER GEGETEN?
NOU, IK KREEG NA DE TSUNAMI OP TWEEDE KERSTDAG GEEN HAP MEER DOOR MIJN KEEL.
HMM JA.
.. DAT SPUL IS OOK ZO MACHTIG, JE KAN NET ZO GOED EEN PAKJE BOTER ETEN..
© WESSELINK-MERTON, 2004

LINKS -Een andere strip van Alex, *Afzetters*, een aflevering uit december 2004.

RECHTS - Commercieel werk van Alex, er moet ook brood op de plank.

[BITS & PIECES → JUBILEUM]

Reeds 150 keer bent u op deze plaats lastiggevallen. Nooit gedacht dat er zoveel zou zijn om over te schrijven in dit wereldje. Overladen met kritiek, hoon en lof heb ik mij door deze stapel columns heengeworsteld. Geholpen door de vele bijdragen van de lezers die mij spontaan hun verbazing, euforie of ellende toestuurden. Waarbij ook veel materiaal is blijven liggen. Goed om eens achterom te kijken naar de restanten.
'Ik begrijp dat vijf bijzondere stripboeken van mij in 1976 geen van alle ook maar iets waard waren, terwijl de veronderstelde prijzen van 1997 mij enigszins raadselachtig voorkomen', schrijft iemand uit Den Haag mij in november van dat jaar als hij *Quote Personal Finance* heeft gelezen. *Flagrante flaters* (1966) zou nu maar liefst 5000 gulden waard zijn.
En zijn *Blauwe Lotus* 4000. Hij biedt spontaan aan de volgende editie van de *Stripkatalogus* voor *Stripschrift* te willen recenseren, mocht het ding ooit nog verschijnen. Vervolgens worden een aantal 'orakelende' stripwinkeliers uit Den Haag en Delft als ongeloofwaardige *market-makers* neergezet. 'Misschien een leuk onderwerpje voor Bits?', zo eindigt de brief.
Eigenlijk ben ik wel benieuwd zo met de Stripdagen voor de deur wat de euro-prijs nu is van dit materiaal. Zal wel een horeca-achtige gulden naar euro omzetting kennen. Ik hoor graag van u.
Een reizende *Stripschrift*-lezer stuurt mij in 2001 uit Frankrijk een prachtige *Blake en Mortimer*-folder van Shell. 'Hier krijg je als je tankt ook zegeltjes. Maar voor zes zegels plus wat franken krijg je geen handdoek of washand maar één van de in totaal dertien unieke videobanden van dit illustere duo.' Of ik zo vriendelijk wil zijn de achterlijke toestand op stripgebied in Nederland eens aan de kaak te stellen.
Een beetje gelijk heeft de schrijver wel. Het is duidelijk dat in Frankrijk de strip volledig onderdeel is van het denken en doen van bedrijven en overheid. In Nederland is het nog steeds een soort subcultuur voor velen. Het groeiend aantal stripprijzen dat tijdens stripdagen wordt uitgereikt, versterkt dat subcultuurbeeld alleen maar.
Ondeugende tekenaars. Een meerdere keren aangedragen onderwerp. 'U moet daar eens wat aan doen, zo kan het niet langer', staat in een ingezonden brief. De auteur wijst mij op mijn morele plicht het gedrag van Disney en zijn filmmakers aan de kaak te stellen. Naar verluidt maken die grappen in tekenfilms waar de gemiddelde baptist van achteroverslaat. In de kinderfilm *De Reddertjes* zitten enkele beeldjes gemonteerd van een naakte vrouw. Je moet overigens wel goed zoeken tussen de 110.000 andere frames. *Easter eggs* heten die dingen als ze bij Microsoft in de Windows-versies zitten. Zo oud als de weg naar Rome. Elke artiest laat een handtekening na in meesterwerken. Zal wel de bloedmooie vriendin van de trotse tekenaar zijn geweest.
In *Who Framed Roger Rabbit* toont Jessica Rabbit gedurende een fractie van een seconde haar geslachtsdelen in volle glorie. Foutje met inkleuren, aldus Disney.
'Maar u moet vooral eens naar *The Lion King* kijken', persisteert de schrijver. Daar zien opplettende kijkertjes in opwaaiend stof het woord 'sex' gespeld worden. Waar je al niet gestresst van kunt raken. Sinds een vroeger niet aan de straatstenen te slijten ruiten-schoonmaak-vloeistof Glassex heet, staat het in elk huishouden op de plank.
'Dan *The Little Mermaid*. Daar heeft een dominee tijdens de huwelijksinzegening te kampen met een zware erectie', fulmineert de correspondent ten laatste. 'Dat is zijn kruis', reageert Disney droogjes.
Mensen zien wat ze willen zien, voeg ik er maar fijntjes aan toe.
Aan veel voorbij moeten gaan in al die jaren. Van 'Waar is *Heinz the Movie* toch gebleven?' (2004) tot '*Margriet* heeft een strippagina van Andrea Kruis over allochtone medeburgers geweigerd' (1994). Of de vele lezers die in debat gaan in *Algemeen Dagblad* over het al of niet leuk zijn van de strip *De Stamgasten*.

ben.bits@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

Sponsor LOTERIJ

STEUN STRIPSCHRIFT EN WIN 1 MILJOEN EURO!

Stichting Uitgeverij Stripstift, de uitgever van *Stripschrift*, een steuntje in de rug geven èn kans maken op 1 miljoen euro? Dat kan bij de Sponsor Loterij! Om de Stichting in topvorm te houden, is geld nodig. Daarom zijn wij ongelooflijk blij met de steun van de Sponsor Loterij.

Ook jij kunt Stripstift direct steunen door mee te spelen in de Sponsor Loterij. En je kunt er ook nog eens elke maand 1 miljoen euro mee winnen!

SPONSOR LOTERIJ: MENSENWERK
Cultuur is een zaak van ons allemaal. Daarom geeft de Sponsor Loterij niet alleen elk jaar miljoenen euro's aan Nederlandse organisaties op het gebied van sport en welzijn, maar ook aan organisaties die cultuur hoog in het vaandel hebben staan. Zo helpt de loterij onder meer Stichting Dunya en de Rotterdamse Kunststichting. En Stichting Uitgeverij Stripstift!
Met steun van de loterij kan Stripstift pareltjes uit de striphistorie in boekvorm uitgeven. Ook kan de Stichting starten met het – naast *Stripschrift* – publiceren van secundaire literatuur over strips en stripauteurs.

ELKE MAAND KANS OP EEN MILJOEN!
Een Sponsorlot kost maar €6,50 per maand. Als je dat wilt, gaat bijna de helft hiervan rechtstreeks naar Stripstift, iedere maand opnieuw. Speel mee, en maak elke week kans op fantastische prijzen! Iedere week zijn er honderdduizenden euro's te winnen. En de laatste week van de maand is er zelfs een hoofdprijs van 1 miljoen!

Ga naar de Arena op onze website *www.stripschrift.nl* en klik op de *banner* in het topic over de Sponsor Loterij; de rest spreekt daarna vanzelf. Als je al loten hebt kun je ze eenvoudig alsnog laten toewijzen aan Stripstift (sponsorcode 300075). Bel daarvoor van 9-13 uur op werkdagen naar 020-6776880.
Je kunt daar ook terecht als je geen internettoegang hebt en je toch wilt aanmelden.

Alvast veel succes met je deelname!

FOTO MARIA ORTEZ

Marjane Satrapi

DOOR GEERT DE WEYER

Na het internationaal bekroonde vierluik *Persepolis* werd met spanning gewacht op een vervolg. Met *De muzikant* verraste de Iraanse Marjane Satrapi opnieuw vriend en vijand. Voor de tweede opeenvolgende maal werd ze in Angoulême onderscheiden met de prijs voor het beste album. En terecht, want *De muzikant* gaat over zoveel meer dan de acht laatste dagen van een geroemde tar-speler*.

De hoofdrolspeler van Satrapi's nieuwste boreling is niet meteen het vrolijkste, noch het sympathiekste personage. Tar-speler Nasser Ali Khan is een misantroop, een bittere egoïst die de demonen op zijn schouders niet alleen koestert, maar ze ook nog gretig voedt. De man gaat zo in zichzelf op dat hij vergeet om zijn zoontje naar de dokter te brengen. Hij is jaloers op de populariteit van zijn broer, die hij verwenst en hij wil zijn tere handen niet ten dienste stellen van het huishouden. Ondertussen staat zijn huwelijk op springen. Dat wordt nog erger als Khans tar breekt en hij dagenlang chagrijnig rondloopt. Wanneer hij de zoektocht naar een nieuwe tar opgeeft, besluit hij meteen ook het leven op te geven.

Al op pagina twintig (van de 88) sterft Nasser Ali Khan. Wat volgt is een flashback van zijn laatste acht dagen. Voor elke dag trekt Satrapi zo'n tien pagina's uit. Dag één staat genoteerd op 15 november 1958.

De lezer voelt zich in eerste instantie weinig verbonden met de musicus, maar dat verandert wanneer Satrapi via flashbacks uit zijn jeugd – zij het fragmentarisch – zijn leven in kaart brengt. Gaandeweg wordt duidelijk dat Nasser Ali Khan niet alleen treurt om zijn gebroken muziekinstrument, maar ook om de herinnering van een oude liefde. Het was zijn eerste echte liefde, die werd afgekeurd omdat de vader van het meisje geen muzikant als schoonzoon wilde. Te min, luidde het argument.

Khans doodswens is meteen de optelsom van zijn levensjaren- en ervaringen. Niemand die hem van zijn voornemen kan afbrengen. Niemand die hem aan het eten of drinken krijgt. Wanneer op de zesde dag de doodsengel Azraël zijn gure kop om de hoek steekt, is het einde nabij. Heel even twijfelt Khan nog, wanneer hij zich vertwijfeld afvraagt vraagt of het niet 'wat laat' is tot inkeer te komen. Azraëls antwoord luidt: 'het is niet 'wat laat', beste kerel, het is 'te laat''. Op 22 november staat de deur naar generzijde onverwacht snel op een kier.

Kip met pruimen

De oorspronkelijke titel *Poulet aux Prunes* (Atlas zag de vertaling 'kip met pruimen' niet meteen zitten) slaat op een cruciaal moment in het verhaal, wanneer Nassers wanhopig wordende echtgenoot zijn lievelingsgerecht kip met pruimen bereidt, bij wijze van een soort verzoeningsgesprek. Khan steekt welgeteld één pruim in zijn mond, kauwt er even op en spuugt die daarna demonstratief uit. 'Het smaakt me niet meer... allemaal jouw schuld', klinkt het nors. In de ruzie die er op volgt verwijt Khan zijn vrouw de oorzaak te zijn van zijn doodswens. Pas dan wordt duidelijk dat zij het was die bij een ruzie over het huishouden en de kinderen, zijn tar in tweeën brak.

* *De tar is een tokkel/snaarinstrument met een lange hals dat wordt bespeeld in Iran, de Kaukasus en centraal Azië. De tar wordt gemaakt uit één blok hout van de moerbijboom met een gewelfde klankkast in de vorm van een acht, die wordt omspannen met lamsvel. De zes metalen snaren worden getokkeld met een koperen plectrum dat aan één kant met was is bestreken. Het instrument heeft een bereik van twee en een halve octaaf.*

De muzikant
Een gevoelige ontmoeting met oude bekenden

Wie *Persepolis* heeft gelezen zal wellicht de verbindingen ontdekken met het verhaal *De muzikant*, door enkele personages die opnieuw opduiken. Satrapi schetst daarmee een eigen Satrapi-universum.

Ze vindt het leuk, zegt ze, die verbindingen als een spoorzoeker uit te leggen. Door de manier waarop ze *De muzikant* vertelt, maakt ze zowel sprongen naar het verleden als naar de toekomst. Zo schrijft en tekent ze zichzelf in het nieuwe avontuur als ze bij voorbeeld in 1998 met haar moeder naar Teheran afreist om er Farzaneh, de lievelingsdochter van de inmiddels al lang overleden Nasser Ali Khan op te zoeken.

'Maar omdat ik er zelf in opduik, mag het niet meteen als semi-autobiografie omschreven worden', stelt ze scherp. 'Ach, dat was zelfs *Persepolis* niet. De term autobiografische strip komt er op neer dat je je eigen persoon de hoofdrol geeft.'

Geen autobiografie

'In *Persepolis* deed ik meer dan dat. De hoofdopzet in dat verhaal was een historische achtergrond te schetsen van Iran. Ik ben geen wetenschapper, noch een historica, dus moest ik roeien met de riemen die ik had. In *Persepolis* stel ik mezelf op als een getuige van hetgeen rondom me gebeurt. Dat is alles.'

'Autobiografie? Vergeet het. Alfred Hitchcock liet zich in zijn films ook altijd even zien; zijn diens films daarom semi-autobiografisch?! En bovendien: in een autobiografie ga je op zoek naar de waarheid. Die zoek je wat mij betreft maar liever op televisie of in een krant, maar ik ga ze via een beeldroman niet geven. In de beeldende kunst of literatuur gaat het niet om de waarheid.'

Bij de vraag of ze wil verduidelijken wie de andere mensen zijn haalt Satrapi haar schouders op. '*Who cares?* Ik voer het verhaal op zoals ik denk dat het moet. Het levert geen extra meerwaarde op als je weet wie wie is. (*Streng*) Als ik één seconde gedacht zou hebben dat het een extra meerwaarde zou opleveren, had ik dat wel gedaan.'

ONDER EN OP DE VOLGENDE PAGINA - **In een flashback worden in acht hoofdstukken de laatste acht dagen van Nasser Ali Khan verteld. Elk hoofdstuk opent met een vignetachtige portret.**

15 NOVEMBER 1958

16 NOVEMBER 1958

17 NOVEMBER 1958

18 NOVEMBER 1958

JUFFROUW!
IRÂNE!
JA!??
IK... IK...
JA, U?
IK VIND U ERG AANTREKKELIJK.
SSST! ZEGT U DAT VOORAL NIET TEGEN MIJN VADER! ANDERS LAAT HIJ ME NOOIT MEER ALLEEN DE STAD IN GAAN.
IK WACHTTE TOT JE WEER TERUG WAS. GELUKKIG HIELD JE ZUS ME OP DE HOOGTE...
HOE GAAT HET MET JE BROER?
PRIMA. ZEG, KUN JIJ ME NIET HELPEN MET HET HUISWERK VOOR WISKUNDE?
OM JE TE VERGETEN STORTTE IK ME OP MIJN STUDIE. IN DIE TIJD ZAG IEDEREEN ME ALS EEN REBEL DIE ZICH WILDE EMANCIPEREN. MAAR IK WILDE MAAR ÉÉN DING: TROUWEN MET JOU!
IRÂNE, IK HOU VAN JE. WIL JE MET ME TROUWEN?
GEEN SPRAKE VAN! HOE KAN EEN MUZIKANT NOU VOOR ZIJN GEZIN ZORGEN??
TOEN KWAM IK OP EEN DAG JE ZUS OP STRAAT TEGEN. ZIJ VERTELDE HET NIEUWS WAAR IK AL ZO LANG OP ZAT TE WACHTEN.

LINKS - **Nasser Ali Khan treurt niet alleen om zijn gebroken muziekinstrument, maar ook om zijn eerste echte liefde, die werd afgekeurd omdat de vader van het meisje geen muzikant als schoonzoon wilde.**

Deze gevarieerde mix levert een originele vertelwijze op, die vroeger en nu verenigt, maar tezelfdertijd de rol van de tijd relativeert. Wie uitgaat van de tekst op de achterflap en daardoor meteen denkt ondergedompeld te worden in een portret van Iran in de tijd van de sjah onder invloed van Amerika en de grote oliebedrijven, komt lichtelijk bedrogen uit.

De muzikant is de som van personages met hun angsten en wensen, de historische context blijft altijd ver op de achtergrond.

Geen zelfmoord

Dat haar hoofdpersonage Khan zelfmoord pleegt wil Satrapi niet horen. Haar begrip van zelfmoord is dan ook erg rekbaar, zo wordt duidelijk. 'Als je vindt dat de manier waarop Khan aan zijn einde komt het predikaat 'zelfmoord' moet krijgen, kan ik je vertellen dat dan mijn hele familie zelfmoord heeft gepleegd. Khan brengt zichzelf niet om, hij laat zich sterven. We hebben allen zo'n gemoedstoestand gekend, hoor...'

De muzikant is briljant van opzet. Door het toepassen van een eigenzinnige structuur legt Satrapi op een erg subtiele, nergens belerende of melige toon, een fascinerende familietragedie bloot. Ze had zich er makkelijk vanaf kunnen maken door slechts de acht laatste dagen van Nasser te vertellen, maar de familiekroniek die in dat tijdsbestek wordt uitgelegd overbrugt ettelijke decennia en geeft, net als bij *Persepolis*, een inzicht in het Iraanse verleden.

Belangrijker zijn bij *De muzikant* echter de personages op zich. De politiek en cultuur die in *Persepolis* nog net geen hoofdrolspelers waren, worden naar de achtergrond verschoven.

Bij momenten is *De muzikant* een deprimerend boek. Satrapi maakt duidelijk dat we met z'n allen, zonder uitzondering, pionnen in en van het leven zijn. Het maakt van *De muzikant* vooral een menselijk boek.

De no-nonsense aanpak van Satrapi werkt opnieuw in haar voordeel. *De muzikant* is wederom een superieure strip die moeilijk in een bepaald genre is onder te brengen, maar die verschillende compositiestijlen in zich verenigt. Het is zowel historisch, poëtisch als (een beetje) semi-autobiografisch.

'Ach, journalisten... Als ik sterf gaan ze wellicht zeggen dat ik familiesaga's heb gemaakt, wedden?!'

geert.de.weyer@stripschrift.nl

De muzikant

Satrapi
Atlas 2005
ISBN 90-450-1362-2
Prijs € 14,50
88 pagina's
zwart/wit (sk)

Satrapi wijst er op dat *De muzikant* duidelijk verschilt van het vierluik *Persepolis*. Terwijl die laatste titel inzicht wilde verschaffen in het (vroegere) politieke en culturele klimaat in Iran, evenals hoe zij als Iraanse in het westen werd geaccepteerd, is *De muzikant* een poëtischer verhaal geworden. Om dat te bereiken heeft Satrapi heel wat technieken toegepast zoals – naast de eerder vernoemde flashbacks – dromen, hallucinaties, van-horen-zeggen-anekdotes en zelfs roddels.

19 NOVEMBER 1958

20 NOVEMBER 1958

21 NOVEMBER 1958

22 NOVEMBER 1958

UITGEVERIJ L

DE AUTEURS VAN UITGEVERIJ L SIGNEREN OP DE STRIPDAGEN

Aloys Oosterwijk

Hein de Kort

Martin Lodewijk

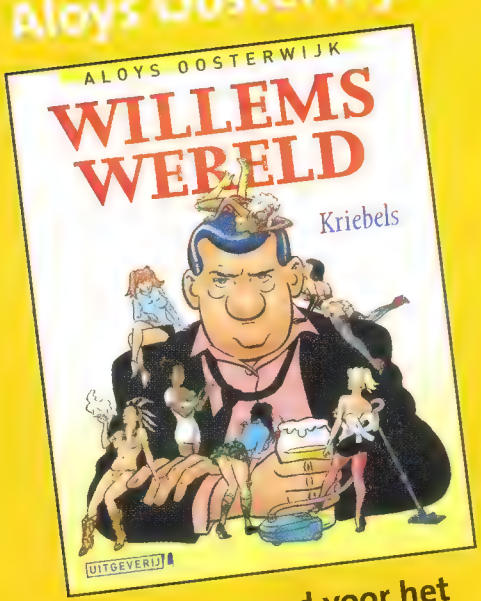

Genomineerd voor het **BESTE ALBUM** van het jaar

NIEUW op De Stripdagen

Genomineerd voor het **BESTE ALBUM** van het jaar

NIEUW OP DE STRIPDAGEN

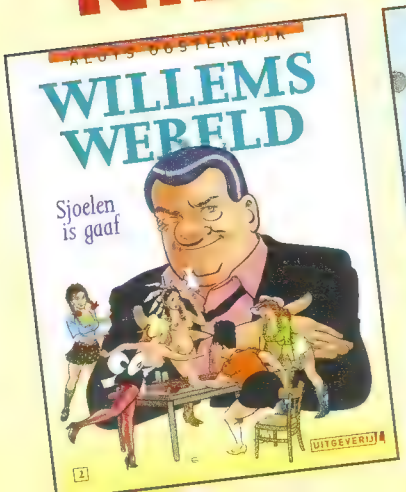

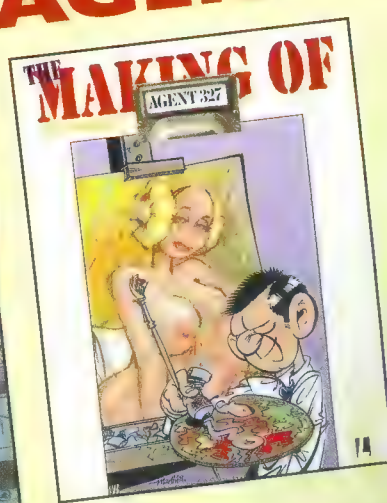

Tot ziens in Houten!

Het oog wil ook wat! Vanuit dat uitgangspunt brengt Reba Productions al zo'n dertig jaar bladmuziek uit op een aantrekkelijke, leuke manier. De Zwolse uitgeverij gebruikt daarvoor het liefst stripfiguren en vraagt tekenaars om speciale omslagen te ontwerpen. Daarmee treedt Reba in de voetsporen van de uitgevers die in de vorige eeuw hetzelfde deden.

Muzikale verbeelding

Reba Productions grijpt op traditie terug

DOOR RIK SANDERS

BOVEN - De Reba-karakters Frank Rich en Tom Stone.

In 1973 startten de broers Paul en Nico Reichenbach een onderneming voor bladmuziek: Reba – een afkorting van hun achternaam – Productions. Nico was klaar met zijn opleiding conservatorium en Paul had zijn eerste stappen gezet in uitgeverijland. In onderlinge gesprekken over de muziekwereld viel het hen op dat er zo weinig goed vormgegeven bladmuziek voorhanden was. Het aanbod bestond uit serieuze, klassieke stukken of juist amateuristisch opgestelde notenuitgaven van een liedje. 'Het waren getypte uitgaven zonder opsmuk. Wij vonden dat leerboeken er ook gezellig uit moesten zien om het zelf maken van muziek voor iedereen aantrekkelijker te maken', vertelt Paul Reichenbach.

De broers – beiden opgegroeid met strips – kwamen op het idee om lesmethoden voor bij voorbeeld gitaar of blokfluit aan de hand van stripkarakters op te zetten, zoals het figuurtje Frank Rich. De lossere, vrolijke stripaanpak van Reba Productions sloeg aan, waardoor de gebroeders zich op een gegeven moment volledig aan hun bedrijf konden wijden (Paul werkte onder meer als vertaler voor Dupuis' weekblad *Robbedoes*). 'De eerste tijd tekende ik Frank Rich zelf, maar ik besefte dat we voor een professionele aanpak beroepstekenaars moesten inschakelen, met name voor de omslagen.' Frank Rich werd overgenomen door Tom Korf, die later het stokje doorgaf aan Aart Cornelissen. Reba introduceerde een aantal jaren later de stripfiguur Tom Stone, die eerst uit de tekenpen kwam van Korf, daarna uit die van Inge Geertsma en die tegenwoordig wordt getekend door Pieter Hogenbirk. Op de opmerking dat het Reba-fonds vooral de schooljeugd zal aanspreken, reageert Reichenbach enigszins geprikkeld. 'Jij hebt ook al last van dat misverstand: onze uitgaven zijn bedoeld voor iedereen die zelf muziek wil maken en daar moet het plezier van afspatten.' Hij onderscheidt drie soorten producten: lesmethoden voor het basisonderwijs, uitgaven voor het poppublieke (zoals hits van Bob Dylan, Paul McCartney of Abba; populair op middelbare scholen) en algemene uitgaven voor jong en oud (uiteenlopend van Sinterklaasbundels tot romantische songs en van klassiek tot deuntjes op de accordeon). Het schoolmateriaal kent de hoogste oplagen, zo tussen de 10.000 en 20.000. Van de algemene muziekboeken verkoopt Reba er ettelijke duizenden. Reichenbach is er tevreden over, al is hem gebleken dat bekende namen niet altijd een topverkoop garanderen. 'Met onze *Suske en Wiske*-boeken zijn we nog niet steeds door de voorraad heen.'

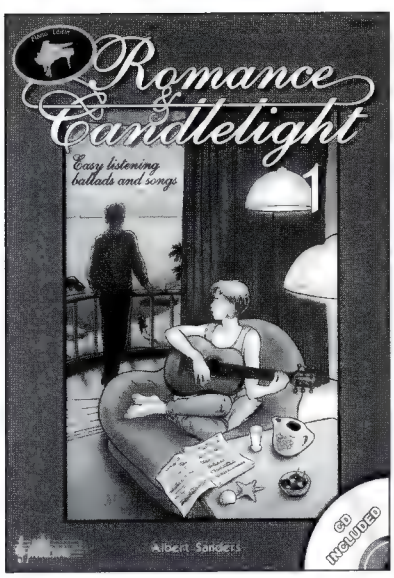

JAN BOSSCHAERT

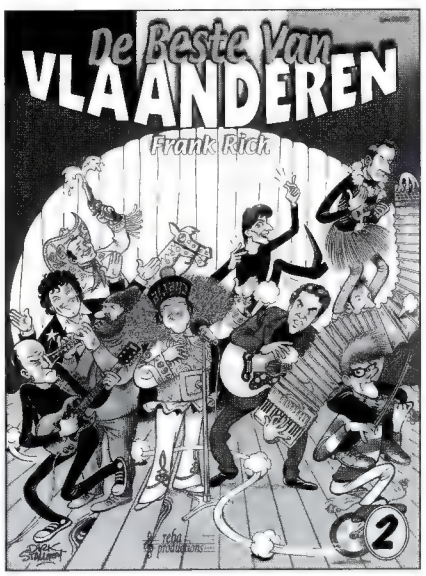

DIRK STALLAERT

Draak steken

Sinds de jaren zeventig zijn er zo'n zevenhonderd muziekboeken verschenen, waarvan een slordige 70 procent met tekeningen zijn geïllustreerd (de uitgeverij gebruikt ook fotomateriaal ter opleuking). Reichenbach schat dat er sindsdien in totaal ruim dertig tekenaars zijn ingeschakeld, waaronder Paul Geerts, Jan Bosschaert en Dirk Stallaert. Martin Lodewijk ontwierp een voorplaat voor *Het Truckers Songboek*, waar binnenin plaatjes uit *Agent 327* zijn gebruikt om de songteksten te verfraaien. Recente uitgaven zijn bundelingen van Nederpop, Franse chansons en cowboysongs met omslagwerk van respectievelijk Rob Derks, Steven Dupré en Gerard Leever. Ook geeft Reba een driedelige serie uit met het notenschrift van populaire liedjes uit de jaren '50 en '60, waarvoor Eric Heuvel het tekenwerk heeft verzorgd. Op zijn verlanglijstje prijkt in ieder geval nog de naam van Jan Kruis. Tekenaars uit het undergroundcircuit, zoals Peter Pontiac en Typex, zal hij niet snel benaderen. 'Niet omdat ik ze niet mooi vind, maar die passen niet in ons straatje: wij bedienen een breed publiek.'

Concurrerende uitgevers staken geregeld de draak met ons, merkte Reichenbach. 'Dan riepen ze op een beurs: 'Daar heb je ze weer met hun *Suske en Wiske*-boekjes'. Maar toen ze eenmaal merkten dat zo'n populaire aanpak aansloeg bij het publiek, zijn ze vanaf de jaren negentig min of meer hetzelfde gaan doen'. In de Verenigde Staten zijn met zorg vormgegeven, populaire bladmuziekuitgaven al lang gemeengoed,

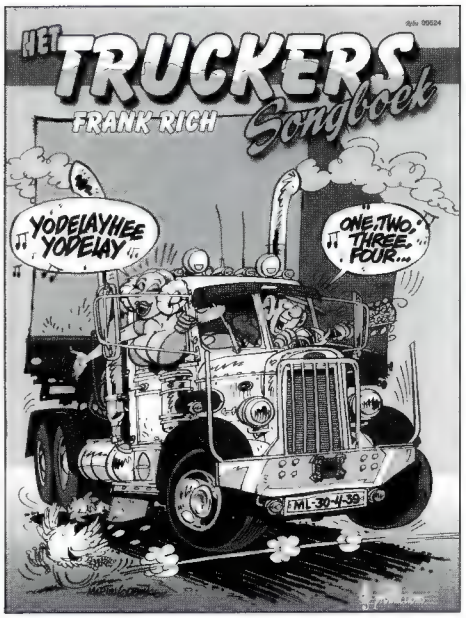

MARTIN LODEWIJK

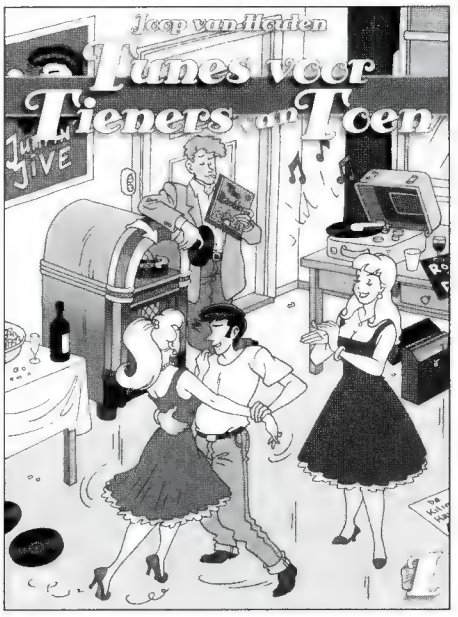

ERIC HEUVEL

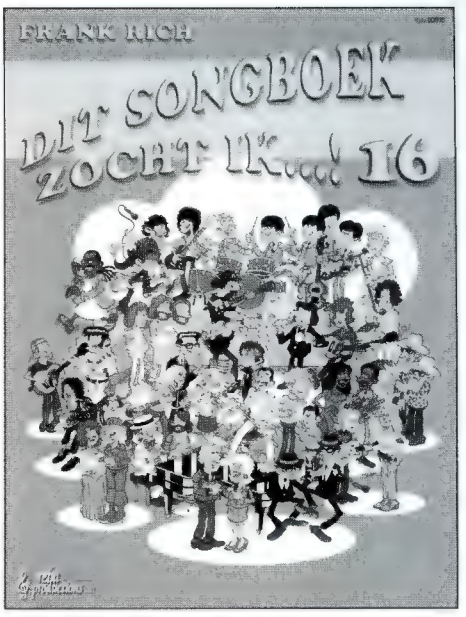

ROB DERKS

maar in Europa is die aanpak pas de laatste jaren merkbaar. Reba richt zich bij voorbeeld ook op het traditioneel ingestelde Duitsland, waar de markt openener begint te worden voor een frivole benadering.
Reichenbach vindt dat zijn uitgeverij past in de traditie van de getekende bladmuziek, een fenomeen dat vooral in de jaren twintig tot begin jaren zestig in de vorige eeuw zijn hoogtepunt kende. Het verschil met die periode is wel dat Reba alleen bundels uitbrengt, met daarbij achtergrondinformatie over liedjes, artiest of instrument, en geen afzonderlijke nummers zoals toentertijd ('te duur'). De uitgever beschikt over een bibliotheek met stapels voorbeelden van geïllustreerde gedrukte muziek. Veelal in de vergetelheid verdwenen riedels – wie kent of vertolkt vandaag de dag nog *Liefdetranen* van Michel de Cock, *De straatjongen* van J.P.J.H. Clinge Doorenbos of *Swing me to sleep, drummer-man* van Jack Bulterman?

Massale muziekconsumptie

In de tijd vòòr de negentiende eeuw was uitgeschreven muziek een kleinschalig fenomeen, voorbehouden aan elites en specialisten. Bladmuziek van bij voorbeeld Bach-vertolkingen werd in kleine kring overgepend. De introductie van nieuwe druktechnieken – etsplaten waarbij het notenschrift in spiegelschrift werd geschreven – èn goedkoper geworden muziekinstrumenten maakten grootschaliger verspreiding mogelijk. 'De etstechniek is tot ver in de 20e eeuw gebruikt', zegt Reichenbach. 'Pas met de intrede van de typemachine en de 'wrijfnoten' verdween de etsdruk. Hun rol is sinds eind jaren tachtig overgenomen door de computer.'
In de negentiende eeuw is de massale distributie van muziek in gang gezet, vertelt hij. De Verenigde Staten gaven daarbij de toon aan: de gegoede burgerij organiseerde soirees, in schouwburgen werden klassieke concerten en *vaudeville* vertoond, en de Amerikaanse burgeroorlog zorgde – onbedoeld – voor een uitwisseling van volksliedjes tussen het Noorden en het Zuiden. 'De vraag naar geschreven muziek steeg enorm. Men wilde zelf klassieke stukken of populaire deuntjes kunnen spelen en meezingen. Rond 1900 traden bij voorbeeld in warenhuizen zangeressen onder pianobegeleiding op. Het winkelend publiek kon dan na afloop de bladmuziek van de liedjes kopen.'
Volgens Reichenbach is de populaire bladmuziek te beschouwen als een voorloper van de grammofoonplaat. Omdat het steeds populairder werd en de afzet ervan groeide, begonnen verkooptechnieken een rol te spelen. Het moest er aantrekkelijk en opvallend uitzien en uitgevers kozen ervoor om met tekenaars te werken. Deze geïllustreerde uitgaven maakten in de jaren twintig tot vijftig een bloeiperiode door, maar de grammofoonplaat, in het bijzonder de single, maakte hier vanaf begin jaren zestig uiteindelijk een eind aan.
In Nederland gaven in de hoogtijdagen een myriade van

De zusjes (?) Olga en Sonja bezingen *Suske en Wiske* op tekst en muziek van Johnny Steggerda. Een Philips-uitgave uit 1955, maar zou Willy Vandersteen van de omslagtekening geweten hebben?

PAUL GEERTS

1. Komt het dagblad bij ons thuis, dan roept iedereen in huis: 'Geef mij de krant eens aan waar Susk' en Wiske staan'. Want hun avonturen zijn zo plezant voor groot en klein, dat ieder, jong en oud, van Susk'en Wiske houdt.
2. Zelfs m'n Bompa, oud en kaal, leest nog daaglijks het verhaal en slaat zich op de knie bij 't zien van Sidonie. Boma roept vol jaloezie kijk je weer naar Sidonie? Geef mij nou maar Lambiek die vind ik sympathiek.
3. Als Jeromeke begint blaast hij harder dan de wind. Hij is een superman die waarlijk alles kan. Maar weet niemand nog meer raad, als 't verhaal op springen staat, zijn Susk'en Wiske daar, die maken alles klaar.

Refrein: Wie zie je 't liefste in de krant? SUSKE EN WISKE. Wie zijn de vriendjes van ons land? SUSKE EN WISKE. En om Jeromeke en de Lambiek met Tante Sidonie lach je je ziek. Aan wie heb ik m'n hart verpand? SUSKE EN WISKE. Ahoy-hoy.
(sic)

RECHTS - *De Wielermarsch* door Bob Uschi. Van hem is niet méér bekend dan dat in 1946 in *Het Vrije Volk* zijn strip *De reisavonturen van Jonas Kwistebeibel en Jimmie Link* stond.
GEHEEL RECHTS - Jan Lutz. Hij maakte ook strips voor bij voorbeeld *Het Algemeen Handelsblad* (1925, *De avonturen van Daantje Hap en z'n vrienden*) en *De Engelbewaarder* (*Reus Boem*).
MIDDEN ONDER - Piet Gertenaar. Hij heeft onder meer de strips *Ko Knaaggraag* (*Katholieke Illustratie*, *Bravo*) en *Oeti-orang en Hakki Plof* en *Archibald* op zijn naam staan.
MIDDENRECHTS - Tom Manders (Dorus) is minder bekend om zijn illustratie- en decorschilderwerk.

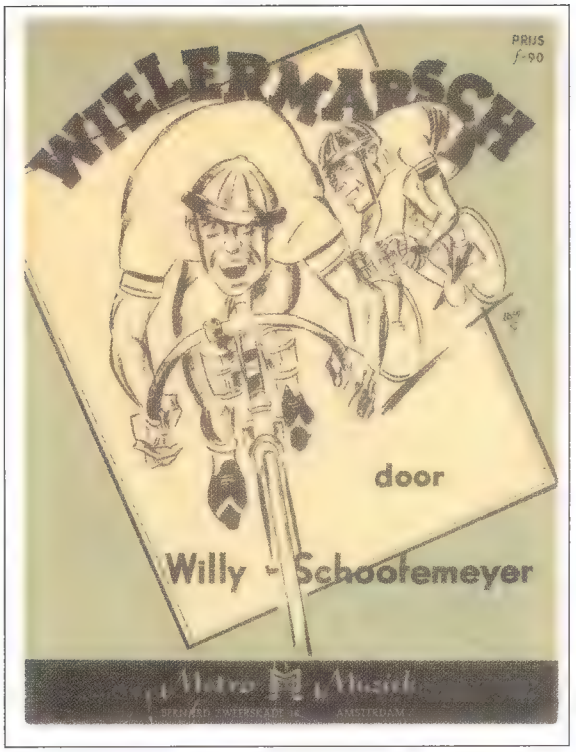

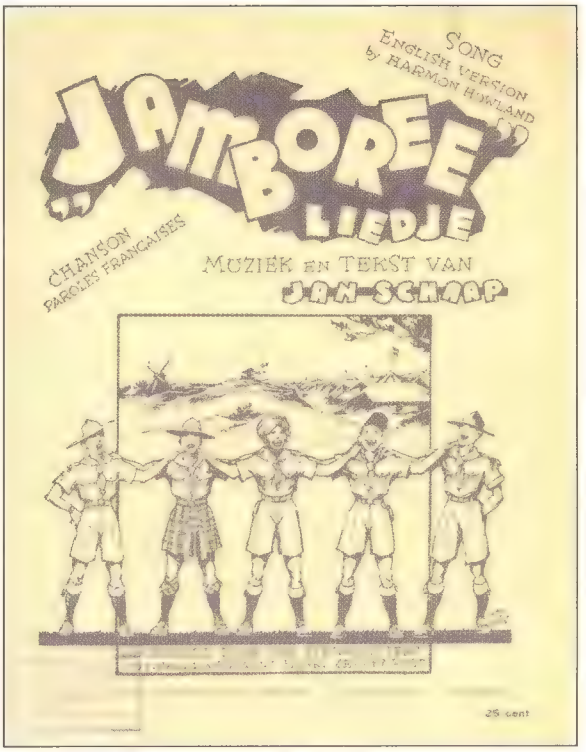

Marschlied

1. Hier is het aardig paartje, Gij kent ons uit de krant, Dik met z'n krullend staartje, En Joop met zijn bouffant. Hier zijn nou Joop en Dikkie, We hooren bij elkaar, In kwaje jongensstreken, Zijn wij van zessen klaar.
2. We zijn wel kwaje snaken, en bakken vaak een poets. Slaan wij aan't herrie maken, Dan doen we niet veel goeds. Zien wij een diender komen, Snel gaan we op de loop, Maar krijgt hij Dik te pakken, Zegt die: 't was mijn vriendje Joop!
3. Zijn wij zelf eenmaal vader, En hebben heel wat kroost, En krijgen die dan standjes, Dan zingen zij tot troost, Jullie waren niet veel beter. Dat herinnert u zich toch, Het lied van Joop en Dikkie, Dat zingt men heden nog.

Refrein: Jopie Slim en Dikkie Bigmans. Zijn de schrik van 't heele land, Sla maar 's morgens, 's middags, 's avonds, 's nachts je krantje op, Zie j'een varkenskop, Zie j'een varkenskop. Jopie Slim en Dikkie Bigmans. Zijn de schrik van 't heele land, Sla maar 's morgens, 's middags, 's avonds, 's nachts je krantje op, Zie j'een varkenskop, Zie j'een varkenskop, tip, top! (sic)

muziekuitgevers bladmuziek uit, zoals Cor B. Smit, Metro Muziek, de Vennootschap Muziek en Letteren, Louis Noiret's Music Company en ABC Muziek. Voor tekenaars vormden de omslagen een aardige bijverdienste. Carol Voges was er na de Tweede Wereldoorlog een meester in, net als Joop Geesink en in mindere mate Pieter Kuhn. Volgens Reichenbach tekenden Frans Piët, Piet Wijn en Alfred Mazure eveneens omslagen, maar voorbeelden kan hij niet laten zien. Ook tekenden diverse (kinderboeken)illustratoren en cartoonisten de omslagen, zoals Ary Halsema, Piet Gertenaar, Jan Lutz, Bob Uschi en Willy Sluiter.
Uitgevers volgden natuurlijk ook trends, zoals swing en jazz, cowboysongs, filmmuziek, tekenfilmarrangementen, wielermarsen, Hawaï-deuntjes of – specifiek voor Nederland – Krontjong-liederen en voor België Bobbejaan Schoepen. En net zoals Vader Abraham (*De Smurfen*) en Denny Christian (*Marsupilami/Guust Flater*) in de jaren zeventig succes boekten met hun muzikale stripvertolkingen bestaan er in de geïllustreerde bladmuziek eveneens voorbeelden van glorieuze stripbewerkingen. Reichenbach wijst op het *Marschlied van Jopie Slim en Dikkie Bigmans* uit 1924, geschreven door An. Schröder op muziek van Max Tak (zie kader). 'Dat was een grote hit in die tijd. Mensen kenden eerder het liedje dan de van oorsprong Engelse strip uit *De Telegraaf*. Mijn vader kon het jaren later nog nazingen!'

rik.sanders@stripschrift.nl

Een selectie van een aantal getekende bladmuziekomslagen is te vinden in ons archief op de pagina's 34-39 (met dank aan Griffioen Grafiek). Meer info over Reba Productions: www.reba.nl

www.asterix.com

DE NIEUWE ASTERIX LIGT NU IN DE WINKELS!!!

KOOP NU NR 33 SAMEN MET EEN ANDER ASTERIX ALBUM
EN WIN 1 VAN DE VELE PRIJZEN.
O.A. TOEGANGSKAARTJES VOOR PARC ASTERIX!

VAN DITMAR

LES ÉDITIONS ALBERT RENÉ

Edmond Baudoin stelt in *La musique du dessin* (Éditions de l'An 2) dat tekenen muziek is. Het uitwerken van een gedachte op papier is in zijn ogen vergelijkbaar met het componeren van een chanson, sonate of symfonie. De reden wellicht dat stripauteurs zich graag werpen op stripintermezzo's die verder gaan dan de platte beeldverhalen over K3, Xink of Eddy Wally.

De muzikale stripfruitmand

DOOR **RIK SANDERS**

BOVEN - P. Craig Russell wil de emoties uit de opera overzetten op papier.

In Nederland kwamen de afgelopen jaren een aantal interessante 'muziekuitgaven in beeld' uit. Natuurlijk betreft het de strips *My rock 'n roll boogie* van Bert Bleek (Oog & Blik) en *De comeback van De Fret* van Alex Wesselink en Yke Schotanus (zie het interview elders in dit nummer), maar ook vertalingen van strips als *Fats Waller* (Oog & Blik, door Igort en Carlos Sampayo over jazzpianist Thomas 'Fats' Waller) en *Conquistador* (Casterman, over de denkbeeldige geïnspireerde bluesgitarist Buddy Leroy, van scenarist Yves Leclercq en tekenaar Georges van Linthout).

Jazz

De mooiste serie van de afgelopen tijd komt echter ongetwijfeld uit Frankrijk: *BD Jazz*, een collectie van Éditions Nocturne. Daarin staan zo'n twintig cd-uitgaven centraal met jazz-muziek, elk verluchtigd met een bijbehorende stripbijlage van zestien pagina's. De striptekenaars zijn in Nederland nauwelijks bekend – wie heeft er bij voorbeeld gehoord van Steg, Claire Braud of Alexis Dormal? – maar de artiesten des te meer, zoals Nat King Cole, Billie Holiday en Oscar Peterson. De Portugese striptekenaar Pédro Zamith maakte bij voorbeeld bij de cd-uitgave over Frank Sinatra een anekdotische stripimpressie over de impact van *The Voice*.

Jazz blijkt een favoriet onderwerp te zijn voor striptekenaars. François Ayroles liet zich er door inspireren bij het maken van portretten van solisten als Michel Portal, Arschie Shepp en Bill Frisell (*En concert*, bij Éditions de l'An 2). In het bij Éditions du Layeur verschenen *Carnets de jazz* portretteert Cabu uiteenlopende jazzartiesten, combo's en big bands. Ook de Belg Philip Paquet – striptekenaar, illustrator, schilder èn popmusicus – steekt zijn bewondering voor deze muziekvorm niet onder stoelen of banken. In 2001 publiceerde de begin-dertiger bij Bries een stripbewerking van *Satchmo: My life in New Orleans*, een autobiografie van Louis Armstrong. Paquet verhaalt over Armstrongs jeugd en zijn eerste schreden op het pad van succes in het vooroorlogse New Orleans en Chicago. Met zijn sepia-achtige waterverfstijl weet hij perfect de creatieve, maar ook melancholische stemming te creëren die jazzkringen oproepen.

Twee jaar later komt bij Bries *Snapshots* uit, waarin Paquet via een aantal korte verhalen opnieuw het jazzmilieu typeert. Dit maal kiest hij voor een zwart/witte aanpak. Grote namen als Charlie Parker, Miles Davis, Duke Ellington, Charles Mingus, Max Roach en The Blue Note Studio komen langs, en in het prachtige, deels fictieve verhaal *The Portrait* mixt Paquet het jazzmilieu met de maffiapraktijken in New Yorks Harlem in 1926. In het laatste verhaal van *Snapshots* voert hij zichzelf op, treurend over het feit dat hij de grote decennia van de jazz nooit heeft gemaakt. 'Gelukkig is mijn tekenpen het transportmiddel om mij naar vroegere plaatsen te brengen. In de 'voorsteden' van mijn geest houdt de muziek nooit op.'

I WAS THRILLED WHEN I TOOK MY PLACE WITH THAT GRAND GROUP OF MUSICIANS ; JOHNNY AND BABY DODDS, HONORE DUTREY, BILL JOHNSON, LIL HARDIN AND THE MASTER HIMSELF.

GEHEEL LINKS - Uitgeverij Nocturne boekt bewondering met de reeks *BD Jazz*, met onder andere het cd-boekje over Frank Sinatra door Pédro Zamith. Inmiddels is er een overkoepelende *BD Music*-collectie, waarbinnen ook bewerkingen vallen van muzieksoorten als *urban music*, filmmuziek, electro, wereldmuziek, klassiek, pop en *metal*. Zie voor meer info: *www.nocturne.fr*

LINKS EN MIDDENONDER - Philip Pacquet zet zijn passie voor jazz om in beelden. Hij publiceerde in 2004 ook in de Vlaamse talentenbundel *Hic Sunt Leones 1* en werkt aan een nieuw 'jazzy' verhaal.

Opera en chansons

Maar niet alleen jazz komt terug in kadervorm. In de Verenigde Staten verscheen bij Nantier Beall Minoustchine (NBM) Publishers bij voorbeeld een herdruk van *The Magic Flute*, één van de delen uit de *P. Craig Russell Library of Opera Adaptions*. Deze bewerking van een opera van Mozart stamt uit 1990. Craig Russell is bij uitstek de stripbewerker van klassieke stukken, zoals die van Mahler, Wagner en de *Cavalleria Rusticana*. Het bijzondere aan de Mozart-bewerking is dat de auteur – duidelijk geïnspireerd door *Little Nemo in Slumberland* van Winsor McCay – de dramatische emotionele structuren die in opera extra worden uitvergroot, overtuigend verwerkt in zijn strip. Hij weet het eindresultaat lichtvoetig genoeg te houden, zodat de lezer bij de les blijft.

De magische fluit inspireert ook andere tekenaars. Zo verscheen er in Frankrijk een bewerking van scenarist Jorge Zentner en Ruben Pellejero: *La Flûte enchantée* (Éditions Theloma), uitgebracht met een cd-registratie van een operauitvoering van het Weens filharmonisch orkest onder leiding van Herbert von Karajan uit 1950.

Maar het muzikale spectrum van striptekenaars gaat verder dan jazz en klassiek. In Frankrijk zijn diverse strips over chansonniers uitgebracht. Uitgeverij Petit à petit heeft er zelfs een serie van gemaakt, waarin per deel diverse striptekenaars flarden uit het leven van de chansonsvertolkers in beeld brengen. Bekendste namen: Serge Gainsbourg en Edith Piaf.

Vents d'Ouest slingerde het vierluik *Music Collection Tour* op de markt, bestaande uit twee delen *Pop Rock Story*, een *Funk Connection* en *Reggae Spirit*. Ook hier leverde een gevarieerd gezelschap tekenaars bijdragen. Concurrent Soleil stelde een muzikale fruitmand over Eddy Mitchell samen, waarin tekenaars als Jean-Claude Mezières, Christian Rossi en Enrico Marini een selectie van zijn songs illustreren. Bij Éditions Akileos kwam *Bluesman* uit van Rob Vollmaar en Pablo Callejo en Charles Berberian stelde voor Éditions Naive *Playlist* samen. Hierin vertelt hij over de muziek die hij draait tijdens het maken van strips - van pop tot Amerikaanse crooners - en doet hij verslag van bezoeken aan popconcerten.

Pop

Over popmuziek gesproken: daar voelt menig stripauteur zich sterk verwant mee. Zo publiceerde Omnibus Press een stripbewerking van het leven van Nirvana-frontman Kurt Cobain (door Barnaby Legg, Jimm McCarthy en Flamieboy; ook in het Frans verschenen bij Flammarion) en bogen Martin Green en Bill Sienkiewicz zich over de legende Jimi Hendrix (*The Illustrated Legend of Jimi Hendrix*, Penguin USA; in het Frans verschenen bij Éditions Delcourt). Een doorslaand succes is de manga *Beck* van Harold Sakuichi over het levensverhaal van de imaginaire popgitarist Koyuki. De Amerikaan Joel Orff publiceerde bij Alternative Comics *Strum and Drang: Great moments in rock 'n' roll*, waarin hij ook oog heeft voor de dagelijkse levensbeslommeringen van muzikanten.

Een andere prestigieuze poging komt uit Duitsland. Daar verscheen in najaar 2002 het album *Inter View - Popcomics* van popjournaliste Helge Arnold en striptekenaar Christopher Tauber. Het duo hield vraaggesprekken met bands of musici en werkte die daarna uit in een strip. Behandeld werden, naast diverse Duitse muzikanten, bands als Travis, The Cardigans, The White Stripes, Eels, Kings of Convenience, Ash en Røyksopp. Opvallend zijn de bijdragen van de Duitse alleskunstenaar Helge Schneider en de Amerikaanse popmusicus/tekenaar Jeffrey Lewis die beiden zelf getekende ervaringen bijdroegen.

De auteurs proberen in *Inter View - Popcomics* op een journalistiek-beeldende wijze aan te geven waarom hun muzikale voorkeuren de moeite van het bespreken waard zijn. Hoewel niet alle bijdragen geslaagd zijn, verdient zo'n poging alleen al krediet en staat die symbool voor de lezenswaardige muzikale stripvertolkingen die weldegelijk bestaan.

rik.sanders@stripschrift.nl

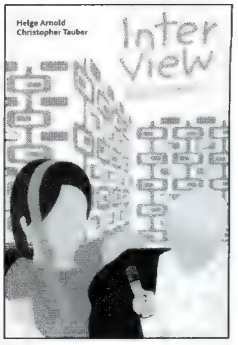

BOVEN - Helge Arnold en Christopher Tauber pogen in *Inter View - Popcomics* via een aanpak-in-beelden te variëren op het gebruikelijke vraaggesprek met band of muzikant.

144 pagina's leesvoer

Walt Disney's Donald Duck Kookboek

Boordevol leuke recepten zoals Guus Gelukkoekjes, Kwik, Kwek en Kwak-worsten en Willie Worteltjestaart.

© Disney

Nu te koop in de winkel voor € 19,98 of te bestellen op www.donaldduck.nl

ADVERTENTIE

Donald Duck PUZZELPRET

Inclusief een wedstrijdpuzzel met Donald's prijzenpot

Voor slechts € 2,95

© Disney

Vanaf 28 september uitsluitend te koop in de winkel!

ADVERTENTIE

Oog & Blik presenteert!

Carnet de Voyage
van **Craig Thompson**,
de auteur van de internationale bestseller
Een Deken van Sneeuw

Nederlands talent
Jeroen Steehouwer
bewerkte korte
verhalen van
Lev Tolstoi

Bovendien verschijnen in november: Crumb's **KAFKA**, Peter van Dongen's **RAMPOKAN – SCHETSBOEK** en een nieuwe detective van Tardi en Manchette: **KLEINE WEST COAST BLUES**

www.oogenblik.nl

ADVERTENTIE

STRIPPARELS

Dit najaar start Stichting Uitgeverij Stripstift een reeks albumuitgaven van Nederlandse krantenstrips. De boekjes zijn los verkrijgbaar voor €9,95 of door een abonnement te nemen voor €54 (6 boekjes).
Abonnees krijgen 2 x per jaar drie boekjes toegestuurd, waarvan er twee pas maanden later in de winkel liggen! Voor abonnees zijn de boekjes genummerd en indien mogelijk gesigneerd.

VERSCHIJNINGSPROGRAMMA

NOVEMBER 2005
Kraaienhove 8: Lucius en de tijdangst door Willy Lohmann
DECEMBER 2005
Otto Raaf: Concert voor Carras 1 door Studio Arnhem
FEBRUARI 2006
Marco Silvester 4: En het spookhuis door Willy Lohmann

Zie voor meer info de actua-rubriek van Stripschrift 371

www.stripschrift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

NIEUW!

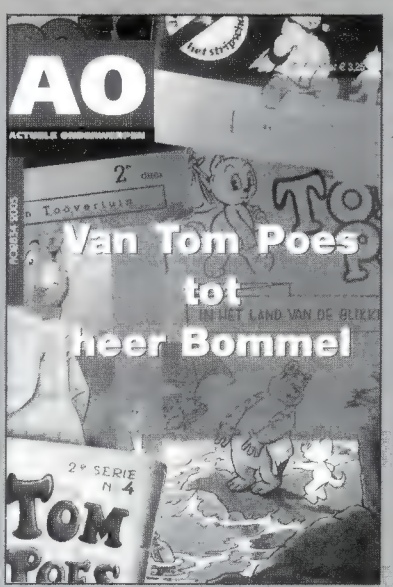

De geschiedenis van Bommel in een notendop. Geschreven door Marc Wolters.

AO-boekje 2834
28 pagina's
Maxi A6-formaat

Te koop tijdens De Stripdagen in Houten op de Stripstift-stand voor €3,25

Ook verkrijgbaar door €5,50 (incl. verzendkosten) per boekje over te maken op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Voor buitenlandse betalingen accepteren wij geen kosten. Gebruik dus: IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90 en SWIFT/BIC PSTBNL21

www.stripschrift.nl

De Tao van Toonder

De denkwereld van Marten Toonder

Marten Toonder is een unicum in de Nederlandse literatuur. Hij tovert met zijn taal en schildert met woorden landschappen vol verrassingen. Zijn grootste bekendheid verkreeg hij met zijn schepping van *Tom Poes en heer Bommel* en de wereld van Rommeldam en omstreken. In dat œuvre houdt hij ons een spiegel voor, waarin wij onszelf getroffen, maar met een glimlach, aanschouwen.
De denkwereld van Marten Toonder heeft zijn lezers decennia lang gefascineerd. Zijn ideeën en gevoelens, zijn fantasieën en inzichten heeft hij in de afgelopen vijftig jaar vaak verwoord, in tientallen vraaggesprekken. Al zijn essentiële uitspraken werden door Frank van Hartingsveld thematisch geordend en, in samenspraak met Marten Toonder, nauwkeurig geschreveld voor het boek *De Tao van Toonder*.
In dit boek zien we Toonder in dialoog met zichzelf als mens, als denker, als dichter, schrijver, tekenaar en filmer, als Ier en Nederlander. Toonder's Tao wordt natuurlijk niet ontrafeld, want Tao is onnoembaar. De waarde ligt in de weg erheen.

Bij het boek is een 3 uur-dvd gevoegd, met documentaires, vraaggesprekken, voorgedragen gedichten, sfeervolle beelden uit Ierland en meer.

De Tao van Toonder verschijnt november 2005; 128 bladzijden, gebonden, royaal geïllustreerd, met dvd, € 49,50.

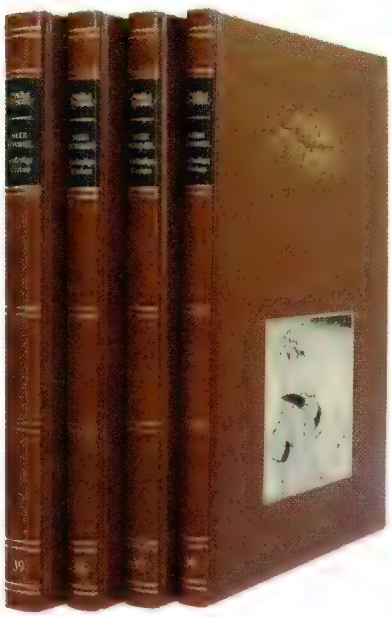

Heer Bommel – Volledige werken – De dagbladpublikaties

Integrale uitgave van de Bommel-verhalen uit de dagbladen

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle honderdzevenenzeventig dagbladverhalen van *Heer Olivier B. Bommel en Tom Poes*; bijna twaalfduizend dagbladafleveringen!

In veertig grote boeken, gebonden in fraaie kunstlederen band met bandbestempeling, formaat 31 bij 24 cm; voorzien van leeslint. Onverkort gezet naar de door Marten Toonder zelf geautoriseerde tekst. Met alle tekeningen, perfect gereproduceerd van de originelen.

De Integrale Uitgave is eenmalig en de oplage is beperkt tot 2500 exemplaren per deel. Enkele delen zijn reeds geheel uitverkocht; er zijn nog vijfentwintig delen beschikbaar. Elke band telt circa 160 bladzijden en bevat verscheidene verhalen. Gedrukt op fraai kunstdrukpapier. Met volledige, historisch-bibliografische verantwoording.
Prijs per band € 55, inclusief verzendkosten.

Deze boeken zijn niet verkrijgbaar in de boekhandel, maar uitsluitend bij Uitgeverij Panda.

De Bommel-das
De Markies-das

De das voor een Heer van Stand, die als een waardevaste sjerp de diepe inborst op gevoelige wijze bedekt.

In de kleuren Walrus-blauw of Canteclaer-rood, van waaruit het verheven denken van een echte heer ragfijn wordt losgewoeld.

Met de bescheiden beeldenaar van heer Bommel of markies De Canteclaer fijngeweven aangebracht.

Voor wie geld geen rol speelt: € 22.

Verkrijgbaar bij de uitgever en bij de (strip-)boekhandel.

Alle avonturen van Tom Poes en heer Bommel

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck

Deze verhalen werden van 1955 tot 1984 in de Donald Duck gepubliceerd en zij verschijnen nu in een prachtige reeks van twintig luxe gebonden boeken, geheel in de originele kleuren gedrukt. Wie herinnert zich niet de reis door de tijd in het verhaal *Het klerenkoffertje,* of de ijzingwekkende sneeuwmannen in *De ijzige Heinen*? Wie heeft er niet genoten van legendarische verhalen als *De Zwarte Sluiper, De boemel naar Doezel* of *Het geheim van het Nevelmoeras*?

Er zijn reeds veertien banden verschenen. Elk deel telt circa 160 bladzijden en bevat verscheidene verhalen, de boeken zijn fraai gebonden, met linnen rug.
Prijs per band 57, inclusief verzendkosten.

Deze boeken zijn niet verkrijgbaar in de boekhandel, maar uitsluitend bij Uitgeverij Panda.

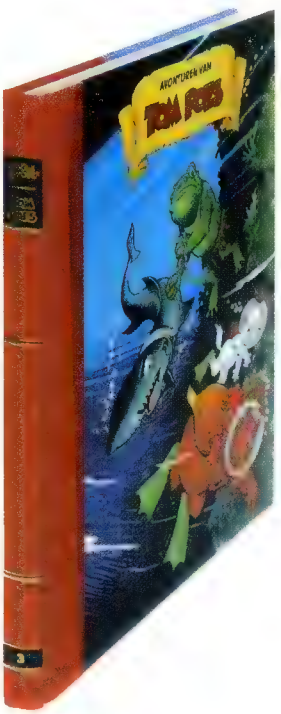

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie. T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

Heb je een nummer gemist? Wil je weten hoe het verder gaat met Spiderman, Wolverine, de X-Mannen en Spawn? Of wil je gewoon de nieuwste dosis spanning en avontuur? Dan kun je nu terecht bij de stand van Juniorpress!

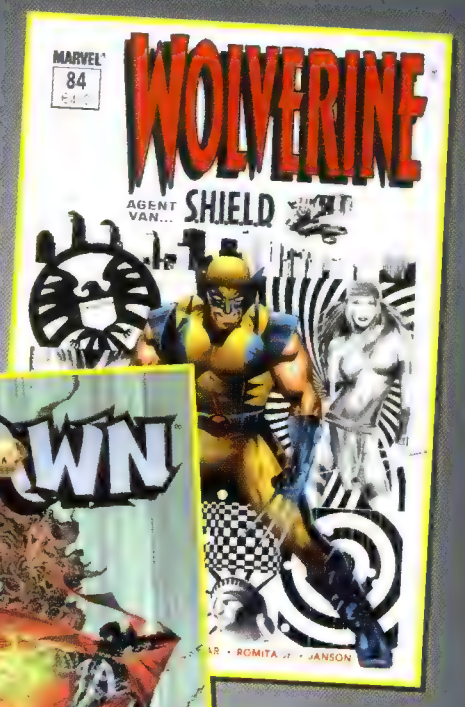

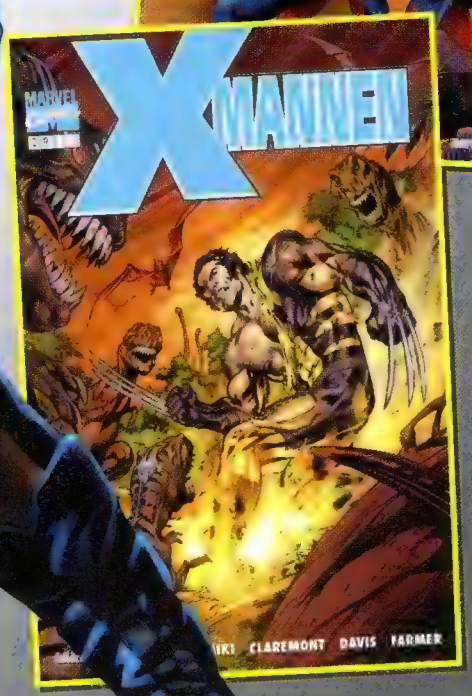

65 ct.
NU GAAN WIJ HEUSCH DEN GOEDEN KANT WEER OP.
FOXTROT
40+
TARANTE
TEKST: HAN DUNK
MUZIEK: JOOP DE LEUR
FRANCIS BAY
METRO MUZIEK
AMSTERDAM
BERNARD ZWEERSKADE 18
CAROL VOGES.

CAROL VOGES

In de vorige eeuw – vanaf de jaren twintig tot begin jaren zestig – gaven muziekuitgevers veel bladmuziek van populaire liedjes uit. Om de aandacht van het publiek te trekken lieten de uitgevers speciaal getekende omslagen van deze 'voorlopers van de single' maken. Hiervoor trokken zij diverse (strip)tekenaars aan. Een selectie van die omslagen hebben wij opgenomen in ons archief.

PIETER KUHN

TEKENAAR ONBEKEND

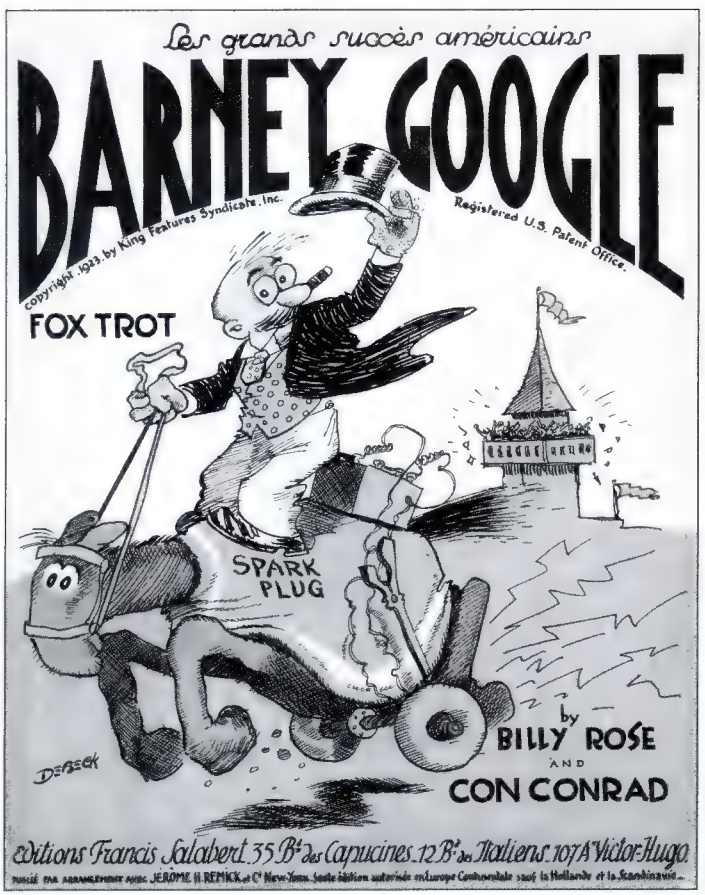

BILLY DE BECK

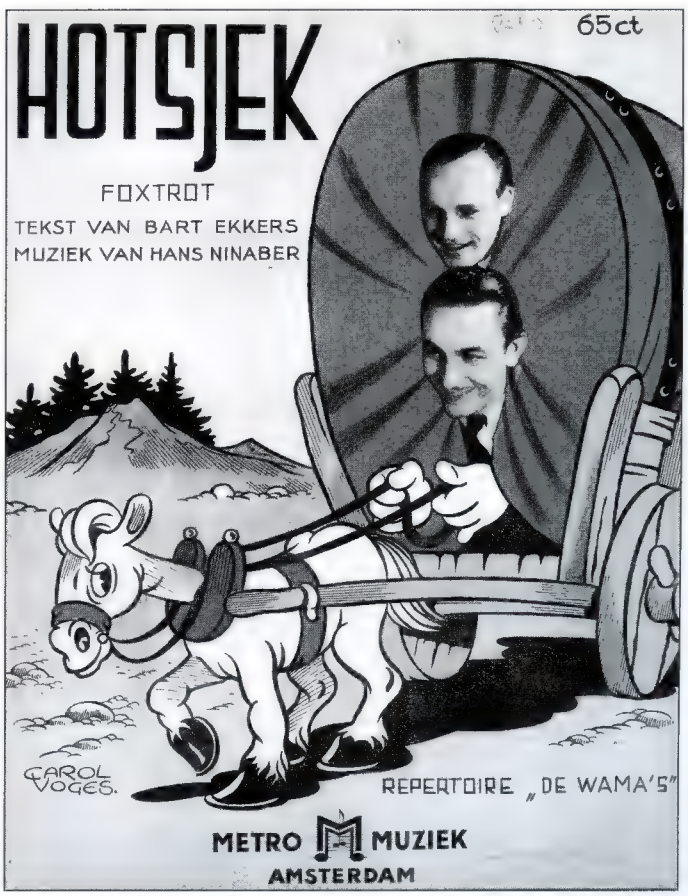

CAROL VOGES

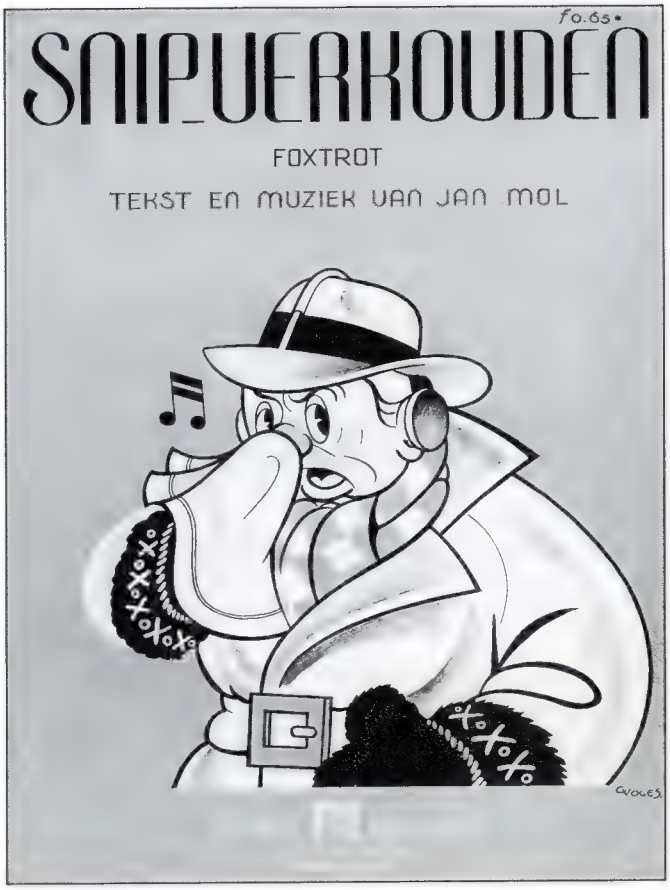
Fo.65
SNIPVERKOUDEN
FOXTROT
TEKST EN MUZIEK VAN JAN MOL
CAROL VOGES

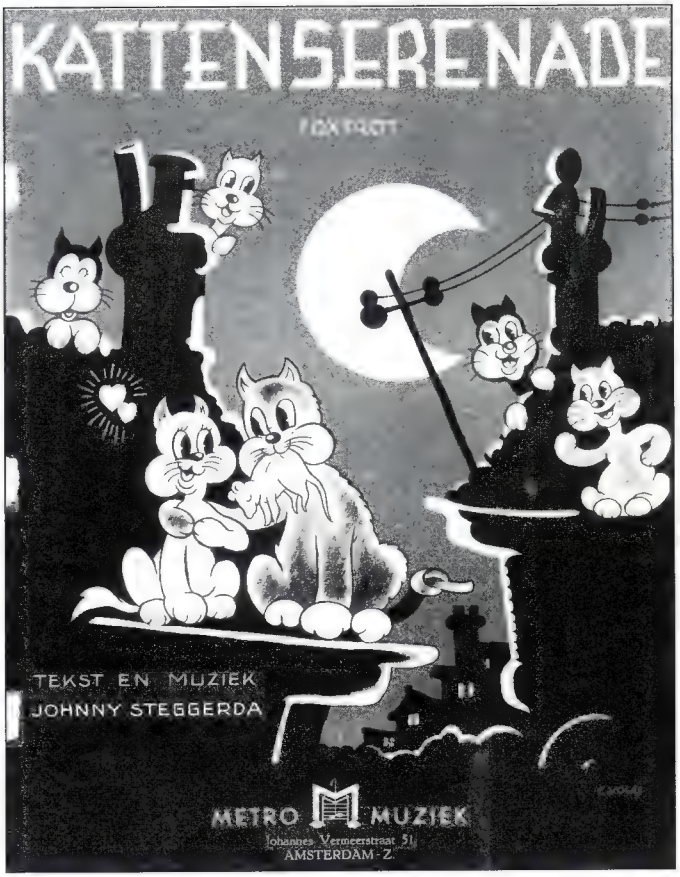
KATTENSERENADE
FOXTROT
TEKST EN MUZIEK
JOHNNY STEGGERDA
METRO MUZIEK
Johannes Vermeerstraat 51
AMSTERDAM-Z.
CAROL VOGES

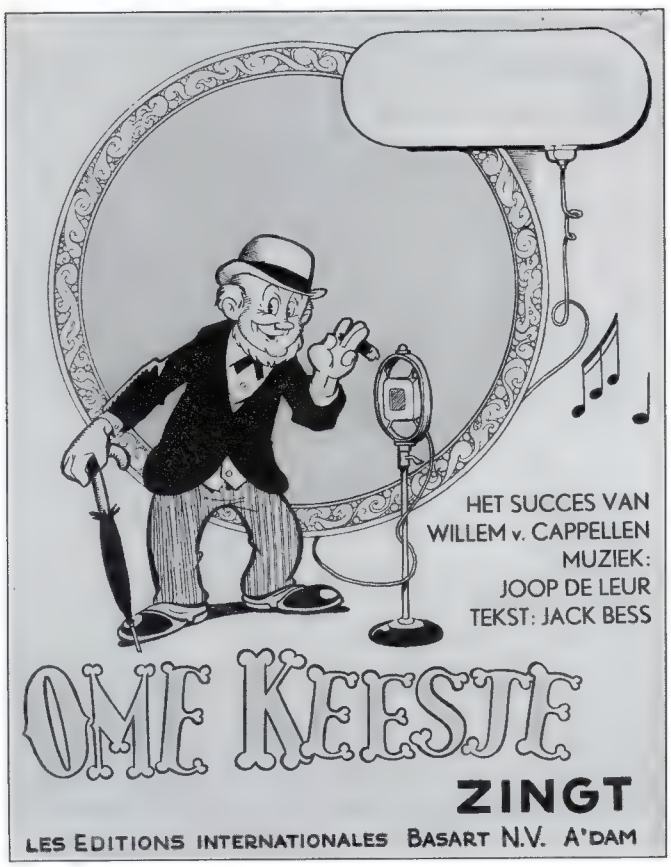
HET SUCCES VAN
WILLEM v. CAPPELLEN
MUZIEK:
JOOP DE LEUR
TEKST: JACK BESS
OME KEESJE
ZINGT
LES EDITIONS INTERNATIONALES BASART N.V. A'DAM
CAROL VOGES

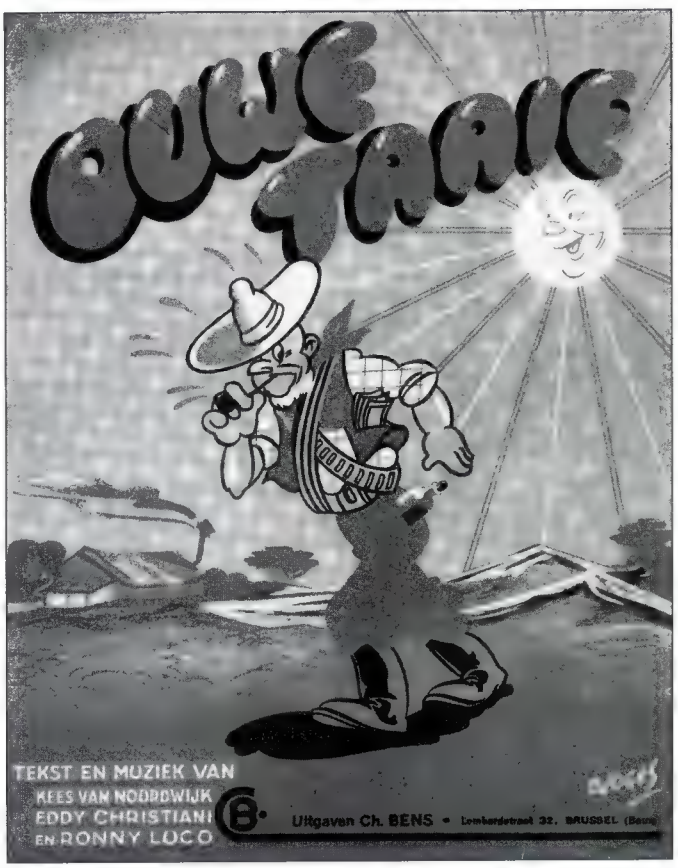
OUWE TAAIE
TEKST EN MUZIEK VAN
KEES VAN NOORDWIJK
EDDY CHRISTIANI
EN RONNY LOCO
Uitgaven Ch. BENS
CAROL VOGES

Van Zierikzee naar Zanzibar
Muziek A. Zmigrod
Tekst H. Dunk
ZANZI-BAR
Gezongen door:
Karel v.d. Velde – „Skymasters"
Eddy Christiani, e.a.
Metro Muziek
BERN ZWEERSKADE 18
AMSTERDAM-Z
CAROL VOGES

JOOP GEESINK
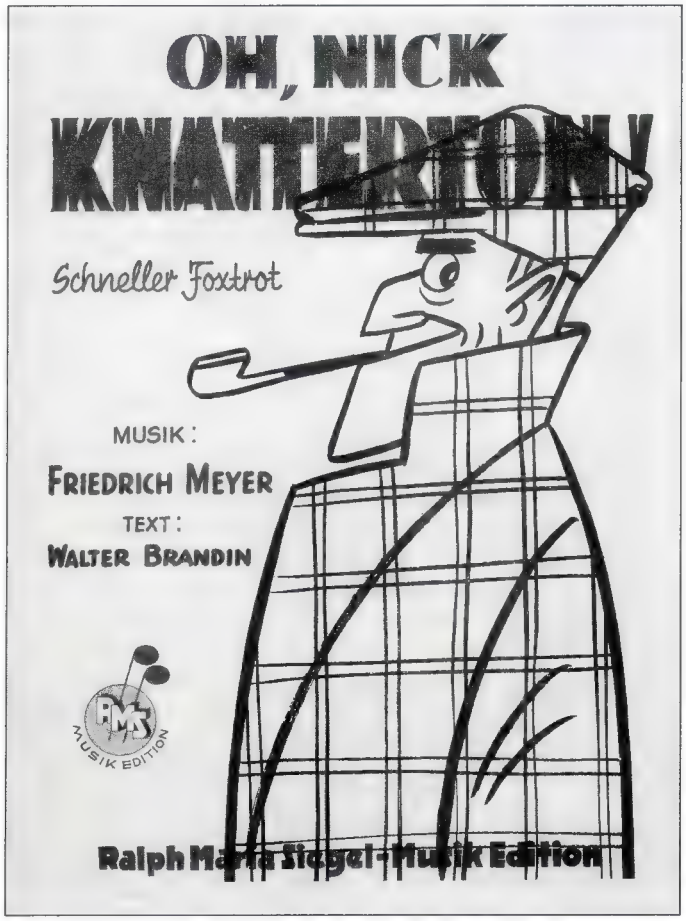
MANFRED SCHMIDT

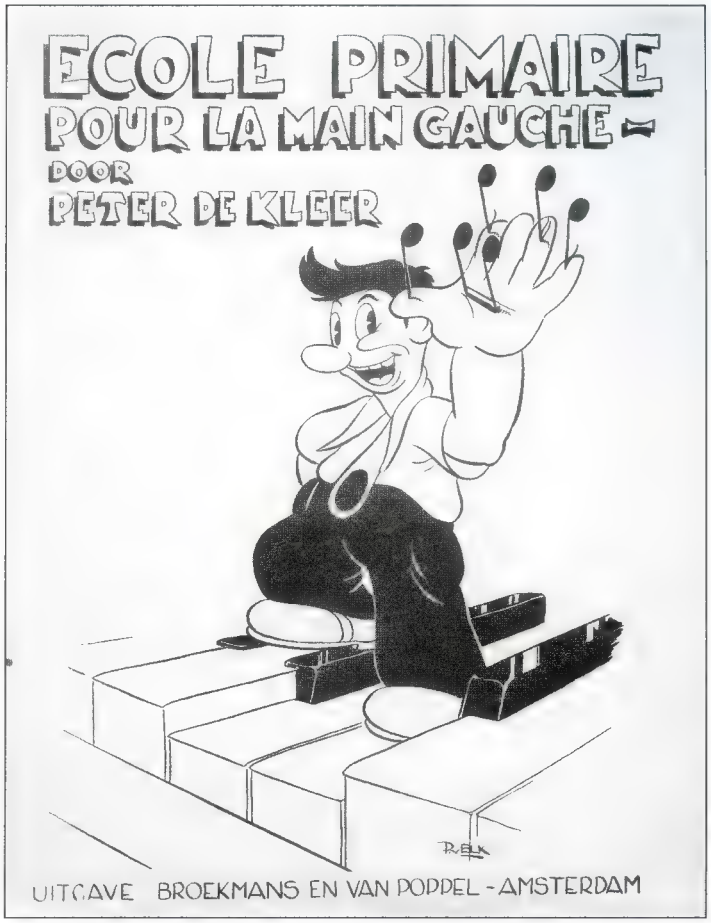

PIET VAN ELK

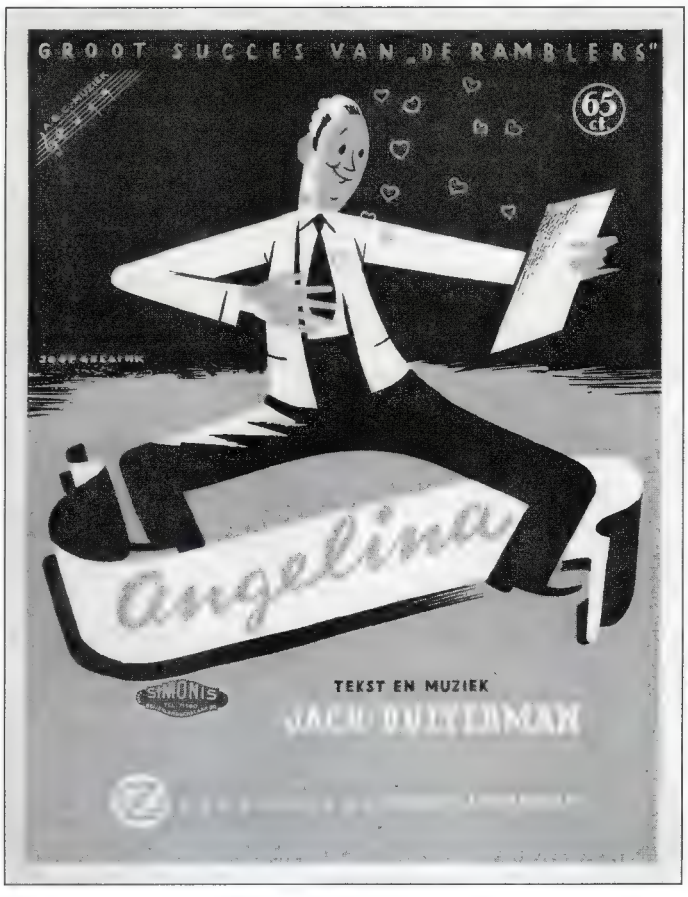

JOOP GEESINK

POTPOURRI VAN
BEKENDE
SUCCES-
NUMMERS
Prijs 50 Cent
EEN VROOLIJKE BOEL
ARRANGEMENT: WILLEM CIERE
INHOUD:
1. Introductie.
2. La Père la Victoire
(Jij wordt geen honderd jaar)
3. After the Ball
(Als na het bal de gasten)
4 Beröhmte Lanciers
(Jongens jongens jongens wat een lieve meid).
5 In het Bosch
6 Mimi d'Amour.
7 The Two-Step of the Night
(Carolien, 'k wil met je vrijen)
8. Sous les Ponts de Paris
(Was ik maar niet getrouwd)
9 Si tu veux Marguerite
(Zeven dagen in de week)
10 La Fête du Souffleur
(O jé, 't Souper)
11 Se nicht bös
(Wordt niet boos).
12 Zandvoort bij de Zee.
13 So wie Du
(Ja, zooals jij)
14 En revenant de la Revue
(We zijn gegaan ei naar de Mabiebaan).
15. Stettiner Kreuz-Polka
(Hoor toch m'n lieve zwartkop)
16 Zou je nog niet een borreltje lusten.
17 En Prosit der Gemütlichkeit.
18. Finale
UITGAVE
J. POELTUYN – AMSTERDAM-Z. – DEURLOOSTRAAT 18
Copyright by J. Poeltuyn, Amsterdam.
N.B. Deze Pitpourri is nog voor Orkest verschenen
KUHN

PIETER KUHN

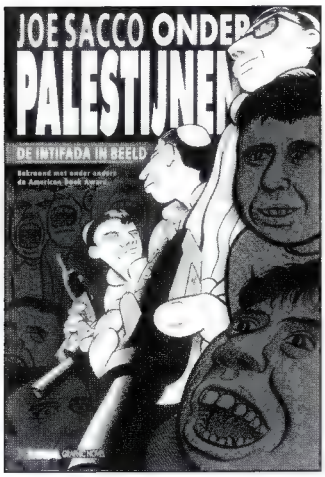

BETROKKEN KRONIEK VAN HET PALESTIJNSE LIJDEN

In de winter van 1991-1992 bracht de inmiddels veelbekroonde Amerikaanse oorlogschroniqueur **Joe Sacco** twee maanden door bij Palestijnen in de bezette gebieden bij Israël. Zijn verslag, de negendelige reeks *Palestine*, die in 1996 een American Book Award won, werd in 2001 in Amerika in één band gepubliceerd en onlangs verscheen de Nederlandse vertaling bij uitgeverij Xtra: *Onder Palestijnen – De intifada in beeld*.

Sacco, die journalistiek studeerde aan de University of Oregon, werd voor een ander boek van zijn hand *Safe Area: Gorazde*, over zijn verblijf in Bosnia in 2001 onderscheiden met de Will Eisner Award voor de beste grafische roman. Verbluffend en aangrijpend zijn de woorden die het meest voorkomen bij de internationale lof over *Onder Palestijnen*. En terecht. Sacco levert een buitengewone prestatie met zijn visie op een tot op heden tamelijk uitzichtloos conflict. Hij slaagt er op een wonderbaarlijke manier in om de aandacht van de lezer 285 bladzijden lang vast te houden. Dezelfde lezer die bij de zoveelste televisiedocumentaire of krantenreportage vaak moedeloos afhaakt omdat het verhaal op die manier al zo vaak is gebracht.

Bij *Onder Palestijnen* dikt Sacco in zijn dynamische zwart/wit-tekeningen de emoties vaak behoorlijk aan, meer dan in zijn latere werk. Maar naast deze overdrijving vertelt en tekent hij de verschrikkelijkste ervaringen van Palestijnen soms op een gortdroge, bijna emotieloze manier waardoor de lezer juist in zijn ziel wordt gegrepen. Hij laat de kale banaliteit van geweld en reacties daarop zien zonder direct een schuldige aan te wijzen of met de zoveelste schijnoplossing te komen.

Joe Sacco belicht het Israëlisch-Palestijnse conflict vanuit zijn bezoeken aan de bezette gebieden en vanuit de Palestijnen. Zonder vooropgezet plan heeft hij de verhalen opgetekend van mensen die hij heeft ontmoet. Verhalen over de spertijd, de behandeling in de gevangenissen, de landonteigeningen en de martelingen. Maar ook over het Palestijnse antisemitisme, de corruptie, het fanatieke fundamentalisme en onaangename ervaringen met Palestijnse jongeren.

Door deze opstelling – en door zichzelf een ruime plaats in de verhalen te gunnen met al zijn twijfels, zijn angsten en zijn ironie – geeft hij een, inderdaad aangrijpend, beeld van de ellende in de bezette gebieden zonder dat *Onder Palestijnen* een eenzijdige aanklacht tegen Israël is geworden. Zoals de Amerikaanse Palestijn Edward Said schrijft in zijn voorwoord bij *Onder Palestijnen* kiest Joe Sacco niet onverholen partij, 'maar hebben zijn tekeningen de kracht om ons te doen stilstaan. Zij weerhouden ons ervan dat we ongeduldig doorlopen en te gemakkelijk geloven in leuzen of al te voorspelbare verhalen over overwinningen en afgesloten periodes. En uiteindelijk is dat misschien wel zijn grootste prestatie'. DR

Onder Palestijnen – De intifada in beeld

Sacco
Xtra 2005
ISBN 90-77766-04-9
Prijs €25
304 pagina's
zwart/wit (sk)

Sheriff aan de drank

Middernacht ademt een donkere, dreigende maar niet onaantrekkelijke sfeer. Het verhaal speelt zich af in het onherbergzame Nid-de-Roche, een dorpje van nog geen tweeduizend inwoners, dat ligt ingeklemd tussen besneeuwde bergtoppen. In korte tijd worden er drie moorden gepleegd waaronder die op de burgemeester. Aan sheriff Emile, van buiten het dorp, en zijn assistent Wilfrid de taak te ontdekken welke verbintenis er tussen de moorden bestaat. Scenarist **Jean-Blaise Djian** weet hoe hij een verhaal moet opbouwen. Hij start met een aantal mysterieuze en gewelddadige momenten die de lezer onmiddellijk nieuwsgierig doen verder lezen. Vervolgens worden om de paar pagina's ontwikkelingen gepresenteerd in de vorm van nieuwe informatie voor de sheriff, die suggereren dat je steeds dichter bij de ontrafeling komt. Centraal in het mysterie staat de weduwe van de

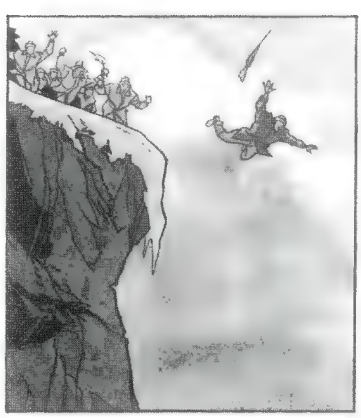

[EN VERDER]

De werelden van Aldebaran - Tweede reeks - Betelgeuze 5: De ander (Léo, Dargaud). Sciencefiction-strip met humanistische inslag. Met dit vijfde deel wordt na *Aldebaran* nu ook de cyclus *Betelgeuze* afgesloten. De derde cyclus heet *Antares*. RS

Alice 19th 2 (Watase, Glénat). In deze meisjesmanga wordt er wat afgezoend. Het dunne verhaal is moeilijk te volgen doordat de figuren slecht te onderscheiden zijn en afwisselend in een totaal andere stijl worden getekend. CW

De jonge jaren van Blueberry 14: De slachter van Cincinnati (Blanc-Dumont/Corteggiani, Dargaud). Luitenant Blueberry beweegt zich in Mexicaanse wespennesten. Daar heeft hij kennelijk weinig van geleerd, gezien zijn latere avonturen. RS

Bouncer 4: De wraak van de beul (Boucq/Jodorowsky, Oog & Blik). De bouncer ontmoet na jaren weer zijn vader en blikt daardoor uitvoerig terug op zijn jeugdherinneringen met hem. De reeks blijft hierdoor, behalve dat het een harde western is, ook voldoende diepgang bieden. TdK

Cheyenne (Ersel/Renaud, Saga). Dit luxe album, uitgevoerd in harde kaft, met linnen rug,

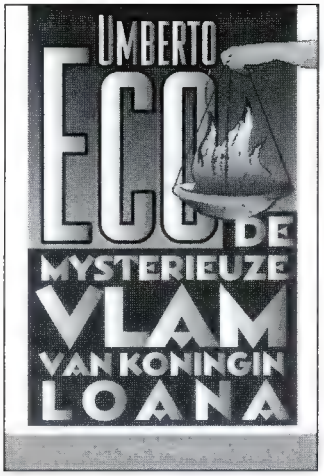

Geheugen van papier

De stripwereld is geen terra incognita voor **Umberto Eco** (1932). De bekende Italiaanse literator en hoogleraar semiotiek heeft al eens in essays zijn licht laten schijnen op de taal van het beeldverhaal. En hij toont regelmatig zijn kennis van strips in andere geschriften, recent nog in een voorwoord voor *The Plot*, de postuum uitgegeven roman van Will Eisner. Niet voor niets houdt hij er een enorme boekenkast met Italiaanse en Amerikaanse strips op na, zo bleek uit een recent interview met *NRC Handelsblad*.

Zijn voorliefde voor en kennis van strips komt overduidelijk naar voren in zijn dit jaar in Nederland verschenen roman *De mysterieuze vlam van koningin Loana*. Hoofdpersoon is de zestigjarige Giambattista Bodoni, eigenaar van een boekenantiquariaat, die na een beroerte in 1991 zijn persoonlijk geheugen heeft verloren. Om zijn herinneringen te hervinden keert hij terug naar zijn oude familiehuis in Solara. Daar bevinden zich op zolder dozen vol lectuur, kranten, grammofoonplaten en curiosa van zijn grootvader (een handelaar), spaarzame spullen van zijn vroegoverleden ouders én zijn eigen kinderboeken, tijdschriften en strips. Bodoni verblijft al lezend en muziek luisterend dagenlang op zolder en tracht aan de hand van de vele flarden jeugdherinneringen zijn geheugen te ordenen.

Vooral de strips roepen bij Bodoni historische sensaties op (Eco zal vast niet weten dat er een Nederlandse striptekenaar is die Paul Bodoni heet). Dat begint met de Disney-uitgave uit 1937, *Il Tesoro di Clarabella* en voert vervolgens van de Italiaanse kinderkrant *Il Corriere dei Piccoli* en het weekblad *Il Vittorioso* – volgens Eco een schizofrene mix van fascistoïdegetinte verhaaltjes en louter Amerikaans vermaak, waar de Italiaanse jeugd in de Tweede Wereldoorlog mee te maken kreeg – naar *Mickey Mouse* en *L'avventuroso*. In dit laatste weekblad stond *Flash Gordon*, maar ook Italiaanse navolgers als *Dick Bliksem*, *Gianni Martini en zijn broer Mino*, *La Camera del Terrore* (over een gemaskerde man), *Mandrake de tovenaar* en *Geheim Agent X9*. Uiteindelijk werden alle Amerikaanse invloeden eind 1942 verboden, maar na het einde van de oorlog verschenen alweer krantenstrips als *Dick Tracy*, *Li'l Abner* en *Terry and the Pirates*.

De titel van het boek verwijst naar een oude strip over een mysterieus rijk in Afrika waar koningin Loana de scepter zwaait: favoriet leesvoer uit Bodoni's jeugd, maar de hernieuwde kennismaking valt hem tegen: het verhaal blijkt een zouteloos vertelsel. De mist in zijn hoofd verdwijnt niet.

De roman – met uiteraard een verrassende, fijnzinnige afwikkeling, – is een grappige en bij vlagen ontroerende vertelling. Daarnaast typeert Eco's roman de ervaringen van een Italiaanse en in bredere zin Europese generatie die opgroeit tussen 1930 en 1950 en steeds meer met Amerikaanse invloeden te maken krijgt. Strips blijken voor hen een rol te spelen in het collectieve geheugen. Dat Eco daarop wijst, is bijzonder te noemen en voor de internationale stripwereld een prachtige aanbeveling. RS

De mysterieuze vlam van koningin Loana

Eco
Prometheus 2005
ISBN 90-446-0526-7
Prijs € 25
428 pagina's
met kleurenillustraties (sk)

burgemeester. Niet alleen blijkt haar verleden dubieus en van belang voor het onderzoek maar ook de relatie die zij vroeger had met de sheriff, zorgt voor een broeierige atmosfeer. **Vincent Rioux**, de tekenaar, bekommert zich niet altijd om de details maar weet met zijn bruin-, zwart-, en grijstinten de bijna incestueuze sfeer passend weer te geven. De knoestige personages die hij tekent passen wonderwel bij het landschap waarin het verhaal zich afspeelt. Dat verhaal eindigt met een open eind als de sheriff, weer aan de drank en met huwelijksproblemen, op zoek is naar een vreemdeling die plotseling ook een band met de weduwe en de moorden blijkt te hebben. Gelukkig is Djian nog niet uitverteld. TdK

Middernacht 1: De opstand

Voro & Djian
Arboris 2005
ISBN 90-343-0243-1 (hk)
ISBN 90-343-0240-7
Prijs € 14,95 (hk)
€ 6,95
48 pagina's
kleur (hk+sk)

gesigneerd, voorzien van een ex-libris en in een oplage van 500 exemplaren, verscheen naar aanleiding van het twintigste jubileum van het Brabants Stripspektakel. Het verhaal over een blanke squaw te midden van een indianenstam voltrekt zich te traag om echt boeiend te worden. TdK

De danseres van de tijd 1: De geheime tuin (Illona/Jung/Hee-Sun, Dargaud). Shu, Japanse serveerster in sushibar, gaat op zoek naar haar oudere broer die tijdens vakantie op verlaten vulkanisch eilandje is verdwenen. Er blijken trouwens nog meer jonge mannelijke bezoekers van de bar spoorloos. Magie, vervloekingen en transformaties in stenen beelden, getekend in persoonlijke, wat minimalistische stijl. Tamelijk conventioneel verhaal dat zich in volgende delen nog moet ontwikkelen. DR

XIII 17: Het goud van Maximiliaan (Vance/Van Hamme, Dargaud). Het einde van de serie nadert en dat lijkt maar goed ook. Dit op één na laatste deel gaat allang niet meer over de geheime identiteit van XIII maar is slechts een opvullende magere schatzoekersaflevering. TdK

Dexter London 3: De bronnen van de Rouandiz (García/Léo, Dargaud). Het drieluik van de zo verrassend begonnen reeks over avonturier Dexter London, eindigt teleurstel-

[DE BOVENTOON]

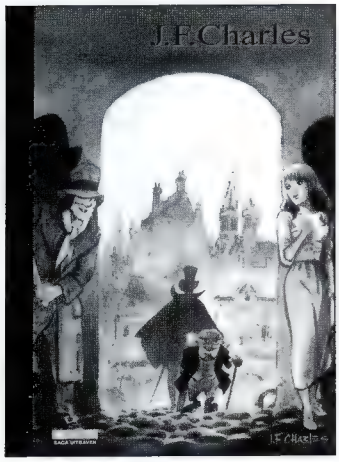

Voer voor verzamelaars

Steeds meer uitgevers leggen zich toe op het publiceren van oudere nooit eerder in albumvorm verschenen stripverhalen. De vereniging Brabant Strip met de *Collectie Fenix* is hiervan een goed voorbeeld. Maar ook Bee Dee brengt regelmatig oude stripverhalen in een album uit. *Stripschrift*s uitgever Stripstift doet dit jaar eveneens een duit in het zakje door zich te concentreren op boekuitgaven van oudere krantenstrips. De in Zedelgem, België gevestigde uitgever Saga heeft in korte tijd ook een drietal boeken uitgebracht binnen hun *Collectie Retro*. Saga kiest voor een luxe uitvoering met harde kaft en linnen rug. Door bij de albums een extra prent te voegen en de oplage beperkt en gesigneerd in de winkels te brengen, kan ook de prijs een exclusief tintje krijgen. Het maakt de boeken tot een verzamelwaardig object. Soms zijn er verklaarbare redenen waarom een verhaal het nooit eerder tot stripalbum geschopt heeft. Een te klein aantal pagina's, ruzie tussen maker en uitgever, of het niet kunnen financieren van de productie ervan zijn van die plausibele redenen. Andere strips daarentegen, hebben de promotie tot album nooit gemaakt om kwalitatieve redenen. Het verhaal moet tenslotte op zijn minst avontuurlijk, spannend of grappig zijn, een criterium dat een prominente plaats inneemt bij de afweging: uitgeven of niet. Geen uitgever – een incidentele filantroop daargelaten – zal het wagen zijn geld in broddelwerk te steken. In het licht van deze kort-door-de-bocht-beschouwing moet ook het album van **Jean-François Charles** worden bekeken. Het boek dat op de cover *J.F. Charles* getiteld is en pas op de titelpagina *De straatridders* heet, bevat twee verhalen op tekst van **Jean-Marie Brouyère** die eerder in 1977 en in 1987 verschenen in het inmiddels ter ziele gegane weekblad *Robbedoes*. Het vertelt het verhaal van een miniatuur-Scrooge, Caspar Craqueling, wiens enige twee doelen in het leven zijn om zo gierig mogelijk te leven en zo rijk mogelijk te sterven. Hij denkt dit te bereiken door als pandjesbaas zoveel mogelijk huurders dwars te zitten en door hen het vel over de neus te halen met behulp van een knokploeg en een al even onbetrouwbare advocaat, meester Gluip. Het verhaal is mager en de tekeningen zijn duidelijk van een tekenaar aan het begin van zijn carrière. In een uitgebreid voorwoord, met enkele storende typefouten, wordt dit ook grif toegegeven. Indirect geeft de schrijver van dit voorwoord – **Thierry Martens**, destijds hoofdredacteur bij *Robbedoes* – de schuld van het mislukken van de serie in het weekblad en daarmee aan de kans op een boekuitgave, aan zijn opvolger die alles, en ik citeer: 'waar hij mijn hand achter vermoedde' aan de kant schoof. Mijn persoonlijke conclusie is dat *De straatridders* voornamelijk vanuit nostalgische overwegingen in albumvorm is uitgebracht. TdK

De straatridders

Charles & Brouyère
Saga 2005
ISBN 90-85520-03-7
Prijs € 29,50
56 pagina's
zwart/wit (hk)

Ambitieus vijfluik mist verbeeldingskracht

Schrijver Arnold Grunberg zei in een thema-uitzending van het VPRO-kunstprogramma *R.A.M.* over de grafische roman dat hij toch liever romans dan strips leest. In romans laat een auteur veel aan de verbeelding van de lezer over, terwijl in strips alles al in beelden is uitgelegd. Over zijn standpunt valt flink te redetwisten, maar na het lezen van de eerste twee delen van het ambitieuze vijfluik *Quintett* moest ik wel aan zijn woorden denken. Het probleem van beide verhalen is namelijk dat scenarist **Frank Giroud** zijn vertellijnen veel te ver heeft uitgesponnen. Daardoor lijdt de originele opzet aan langdradigheid.

Plaats van handeling van *Quintett* is een Franse luchtmachtbasis in Macedonië in 1916, een neutrale zone in de Eerste Wereldoorlog. Giroud beschrijft in vijf delen de dramatische ontwikkeling van twee mannen en twee vrouwen. Per deel staat één hoofdpersoon centraal. In het vijfde wordt uit de doeken gedaan hoe de levens van het viertal elkaar raken zonder dat ze het zelf bewust in de gaten hebben. Voor ieder deel is een andere tekenaar aangetrokken, al is de in- en uitleiding van elk album getekend door **Giulio De Vita**, die tevens het slotstuk voor zijn rekening neemt. De andere tekenaars zijn **Cyril Bonin** (bekend van de Castermanserie *Fog*), *good old* **Paul Gillon**, **Steve Cuzor** en **Jean-Charles Kraehn**.

Hoewel *Quintett* zich afspeelt in de Eerste Wereldoorlog staat deze oorlog niet centraal. De strip is een dramatische vertelling over de liefde en de keerpunten waarop mensen in hun leven komen te staan. Giroud gebruikt het wapengekletter als achtergrond om de verwikkelingen een steviger fundering te geven.

Quintett 1: Het verhaal van Dora Mars
Quintett 2: Het verhaal van Alban Meric

Bonin & Giroud (deel 1)
Gillon & Giroud (deel 2)
Dupuis 2005
ISBN 90-314-2709-8 (deel 1)
ISBN 90-314-2710-1 (deel 2)
Prijs € 6,95
64 pagina's
kleur (sk)

[EN VERDER]

lend. Zonder vaart verteld en met een slap einde; bovenal lijkt García het tekenwerk op een achternamiddag te hebben afgewerkt. TdK

Ethan Ringler – Federal Agent 2: De nevelmannen (Mezzomo/Filippi, Dupuis). Een 'late western' die zich afspeelt rond 1880. Interessant vanwege de meerlagige aanpak, maar de auteurs lijken af en toe zelf verstrikt te raken in de diverse vertellijnen. RS

Collectie Fenix 30: Mulligan: New York 1933 (Berck/Macherot, Brabant Strip). Verscheen in 1968/1969 in *Robbedoes*. Humoristische maffiastrip uit de oude doos. RS

Geheim van de tijd 2: Eerste tekens (Heuvel/Jonker, L). Was het eerste deel nog voornamelijk exposé, in dit tweede boek komt de actie eindelijk een beetje op gang. Voorlopig wordt het allemaal alleen maar ingewikkelder, dus de makers kunnen wel even voort. Tijdreizen, geheime organisaties, sprekende doden, graancirkels en wie-heeft-de-kinderen-dit-weekend, wat wil je nog meer? JL

De heer Vastenavond van As 4: Het opstandingsvaccin (Liberge, Dupuis). Slot van queeste door skeletten in door Dante geïnspireerd hiernamaals. Fraaie tekeningen roepen

Voordeel van de twijfel

Nu de kruitdampen in Studio Vandersteen zijn opgetrokken na het veelbesproken ontslag van Marc Verhaegen kan eindelijk worden beoordeeld wat zijn opvolgers – het tandem scenarist **Peter van Gucht** en tekenaar **Luc Morjaeu** – eigenlijk in hun mars hebben. Waar ze bij het vorige deel (*287: De formidabele fantast*) nog een scenario van Verhaegen verherbouwden is *Het slapende goud* hun eerste eigen productie.

In dit avontuur krijgt Lambiek het heen en weer van een nieuwe belastingaanslag. Overstuur rent hij de straat over, alwaar hij wordt aangereden door een limousine. De eigenaar ervan blijkt een geheimzinnige bankier die Lambiek gouden bergen belooft. Hij trapt er in en leent bij professor Barabas de de Stalen Mol, het voertuig uit *De groene splinter* dat zich een weg door de aarde kan boren. Lambiek smoest tegen Barabas dat hij het voertuig nodig heeft om samen met een archeoloog in Zwitserland naar een grafkamer te zoeken waar een lokale Keltische legende mee te maken zou hebben. Het echte doel is echter een kluis van de Zwitserse Woeckerarh Bank midden in een berg. Die zit vol zwart goud van zware criminelen.

Het slapende goud wordt met vaart verteld en sommige grappen zijn leuk bedacht, zoals rond 'lawinegevaar' Jerom die in zijn eentje op wintersport naar de Zwitserse Alpen gaat. Morjaeu hanteert een vlotte stijl, maar mag wel meer aandacht besteden aan de te schriele Suske. Het is echter geen droomdebuut. Daarvoor zit het scenario nogal losjes in elkaar. Er had rond het thema 'geld' meer spitsvondigheid ingezeten en het einde, waar ineens die Keltische legende weer om de hoek komt kijken, is ronduit zwak. Voorlopig heeft het duo Van Gucht/Morjaeu nog het nodige huiswerk te doen om Verhaegen naar de kroon te steken. RS

Suske en Wiske 288: Het slapende goud

Morjaeu & Van Gucht
Standaard 2005
ISBN 90-02-21790-0
Prijs €3.99
48 pagina's
kleur (sk)

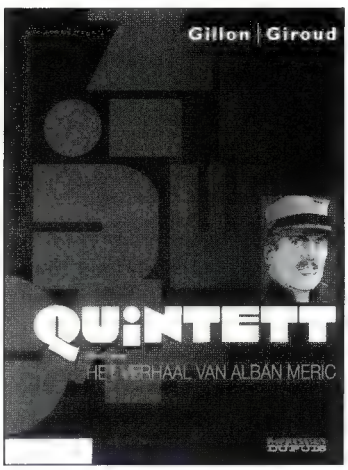

Zo vliegt Dora Mars in het eerste deel naar de Franse basis om een eerder in Parijs ontmoette, maar inmiddels daar gelegerde vliegenier de liefde te verklaren. In Macedonië maakt ze deel uit van een muzikaal quintet, waarvan de officier Alban Meric deel uitmaakt, de hoofdpersoon van deel twee. Meric is verliefd op de jonge Griek Manolis, wat hem chantabel maakt, want homoseksualiteit is dan nog een groot taboe. De manier waarop scenarioschrijver Giroud en Gillon in het tweede deel laten zien hoe Meric in een café wordt gechanteerd door een lagere officier – namelijk in zes pagina's, wat ook in één had gekund – is een goed voorbeeld van de makke van dit project: Giroud wil om zijn project te laten slagen teveel uitleggen, zowel in beeld als in tekst. Bang wellicht dat de lezer de draad kwijtraakt. Maar die pakt in dit geval liever een roman, om zijn verbeelding te laten werken. RS

sinistere sfeer op in mix van sciencefiction en fantasy. Veel, typisch Franse, breedsprakerige teksten zullen sommige lezers mateloos fascineren, terwijl de anderen het snel voor gezien houden. DR

Isaac de Piraat 3: Olga (Blain, Oog & Blik). In Frankrijk is deel 5 alweer verschenen van deze originele piratenstrip. Wie houdt van intelligente, licht-bizarre humor komt hier aan z'n trekken. RS

Jojo 15: Een verloofde voor papa (Geerts/Salma, Dupuis). Jojo besluit zijn vader aan de vrouw te brengen. Kinderen zijn het leukst als ze te vroeg op grote mensen willen lijken. Jojo is daarop geen uitzondering. TdK

Kid Paddle 10: Star Waar? (Midam, Dupuis). De leukste grappen zijn die over het spelen van computerspelletjes. Hard doch spitsvondig. RS

Kiekeboe 106: Vrolijke vrolijke vrienden (Merho/Stallaert, Standaard). Wat is een muzieknummer zonder Nonkel Bob: de Vlaamse tv-held voor kinderen die opgroeiden tussen 1950-1970! 'Vrolijke vrolijke vrie-hienden, vrolijke vrienden da-hat zijn wij!' was zijn lijflied. Merho koppelt dit lied aan een jeugdherinnering van Marcel Kiekeboe, waarin zigeuners een belangrijke rol spelen en stemmingmakerij tegen vreemdelingen van alle tijd is. RS

Koblenz 3: De laatste winter in Ishiyama (Robin, Arboris). Een ietwat ielig fantasyverhaal maar wel met een aardige scenariovondst. Koblenz gaat de strijd aan met een reusachtige samoerai die onverslaanbaar lijkt. Wel overbodig als je het verhaal van David en Goliath kent. TdK

Lady S. 2: Op je gezondheid, Suzie (Aymond/Van Hamme, Dupuis). Degelijke spionagestrip rond Suzan Fitzroy. Of heet ze Shanjoeska Rivaks? RS

Michel Vaillant 68: China Moon (Graton/Graton, Graton). Autocoureur Michel Vailliant moet de eerste Grand Prix Formule 1 winnen die in China plaatsvindt. Maar voordat hij met champagne kan spuiten, vindt onze held eerst enige hindernissen op zijn weg. RS

Pardon lul 6: Ramsj (De Kort, L). Thematisch gegroepeerde grappen over doktersbezoek, typische Hein-wijven, auto's, *losers* en vooral veel leuters. De Kort is een smeerpijp... en dat is maar goed ook! TdK

Peter Pan 6: Het lot (Loisel, Arboris). Deel 6 is de waardige afsluiting van de reeks. Loisels *Peter Pan* is veel méér gebleken dan de Disney-versie die de meeste mensen kennen. Een serie die het predikaat 'klassieker' verdient. TdK

Spartaco – Reizen van een epicentricus (Mattotti, Oog & Blik). Spartaco is jeugdwerk van Lorenzo Mattotti. Het verhaal uit 1982 bevat al wel enkele van zijn typische kenmerken: fabuleus kleurgebruik en grafische hoogstandjes. Ook zijn duidelijke sporen van zijn abstractheid en doorwrochte scenario's zichtbaar. Het geheel zorgt ervoor dat het album moeilijk leesbaar is maar als kijkboek excelleert. TdK

Tramp 7: Tussenstop in het verleden (Kraehn/Jusseaume, Dargaud). Kapitein Yann Calec krijgt in 1952 het gezag over een vrachtschip in Indo-China. Hij duikt daarmee in de voetsporen van zijn vader die in die regio als kapitein een voorname rol speelde. Deel 7 is het begin van een nieuwe, derde cyclus van een maritieme avonturenstrip. Lezenswaardig, maar bij vlagen onevenwichtig. RS

Het leven van Victor Vallei 2: De weg naar Cao Bang (Stanislas/Rullier, Oog & Blik). Fraai uitgewerkte strip over de vergeten Franse aanwezigheid in Vietnam in de jaren zestig, voordat de Amerikanen er de wapens tegen het 'communistisch gevaar' overnamen. Toch blijft hoofdpersoon Victor Vallei een *miscast* door zijn volledig gebrek aan uitstraling. RS

Willems wereld 8: Kriebels (Oosterwijk, L). Het eerste album van deze *Panorama*-strip bij de nieuwe uitgeverij is een mengelmoes van scherpe, actuele, leuke, flauwe, ranzige en een paar onbegrijpelijke grappen. Saai is het in Willems wereld in ieder geval nooit; Aloys Oosterwijk heeft zich met deze strip een geheel eigen plek in de Nederlandse stripwereld verworven. RS

De winnaar 1: Daar gaat ie (Van der Meij/Wobbes, Sherpa). Het eerste deel van de winnaar verscheen eerder op groot formaat in de *K2-reeks*, ook van uitgeverij Sherpa. Het vertelt het verhaal van een stadje in een desolate omgeving waarvan de inwoners een wedstrijd houden wie het kortst voor een trein langs kan rijden. Maar ook de machinist speelt een spelletje... Met dossier en bouwplaat. TdK

De winnaar 2: Het is tijd (Van der Meij, Sherpa). In deel 2 borduurt Van der Meij verder op hetzelfde thema en in dezelfde *setting*. De tekeningen blijven op niveau maar het verhaal is minder en de verrassing verdwenen. Ook al met bouwplaat. TdK

Wolf 8: Ginnungagap (Dupré, Bee Dee). Wolf moet vijf ontsnapte mannetjes terugbrengen naar de grote leegte. Ze dragen de namen van persoonlijke voornaamwoorden wat leidt tot een eindeloze reeks semantische misverstanden. De eerste negen delen van *Wolf* zijn nu bij Bee Dee verschenen, en de reeks loopt door tot deel twintig. TdK

Heerlijke onzin

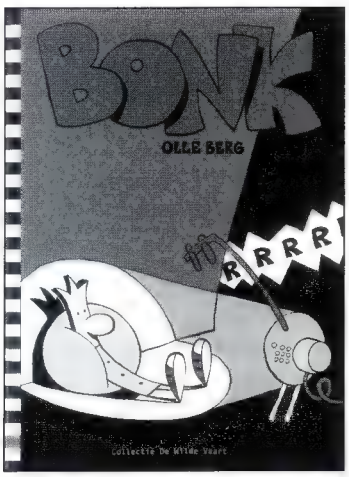

Alles kits voor Toffe Nalle en z'n vrolijke vrienden
NALLE
ohh hans
vänner
OLLE BERG 02
TJOHOO!
OP EEN DAG GING TOFFE NALLE LEKKER WANDELEN IN HET BOS.
TOEN PLOTSELING JOTTEME JENS Z'N GIRAFFENEK OMHOOG STAK.
EN WIE KWAM DAAR UIT DE BOSJES GEHOPT? WAS DAT NIET KARL DE KIKKER?
EN KIJK - DAAR WAS OPEENS OOK GOSTA DE OLIJKE OLIFANT.
APOTEK
ALLE DIEREN VAN HET BOS LIEPEN GEZELLIG MET ELKAAR NAAR HET DORP.
KIJK, DAAR HEB JE ZE WEER!
O NEE!
PROZAC
PROZAC
PROZAC
PROZAC
PROZAC

Collectie De wilde vaart 4: Bonk

Berg
Zone 5300/Zet.El 2005
ISBN 90-72093-14-3
Prijs € 14,95
64 pagina's
kleur (sk)

De juf houdt de letter A omhoog. 'Nou... Pelle welke letter is dit?' Pelle weet het niet... Er verschijnen zweetdruppels op zijn voorhoofd... De letter krijgt benen... begint te dansen... de juf spreekt ineens met een dubbele tong... bibberend... vier ogen – twee monden... TOTALE CHAOS.

De Zweedse tekenaar **Olle Berg** beschikt over een goed ontwikkeld inlevingsvermogen en een rijke fantasie, over een vlotte, cartooneske maar toch persoonlijke tekenstijl en over een goed ontwikkeld gevoel voor subtiele, absurde humor. Daarnaast weet hij een situatie uiterst consequent naar een onontkoombaar eind te voeren. De lezer blijft verbaasd lachend achter: heerlijke onzin en er is geen speld tussen te krijgen.

De onderwerpen die Berg aanpakt zijn zeer divers: van zijn visie op de werkdag van een middeleeuwse ridder op een platte aarde ('s morgens èn 's avonds in de file), de vrolijke dieren uit de jungle die hun portie Prozac komen afhalen, de drie stoere mannen die zeggen dat ze willen zuipen, gokken en hoereren maar die uiteindelijk niet durven, tot de de uitsloverige sinaasappel in de koelkast die van de andere bewoners op zijn donder krijgt.

Olle (Olof) Berg is de zoon van de striptekenaar Rit-Ola (Jan-Erik Garland). Hij studeerde grafische vormgeving en was medeoprichter van het striptijdschrift *Galago*. Hij publiceerde onder anderen in de Zweedse krant *Dagens Nyheter* en het Duitse dagblad *Die Zeit*.

In *Bonk* staan 51 cartoons, gags, illustraties en grappige verhaaltjes, plus wat extra, moeilijker te doorgronden (onvertaalde) bonussen in de vorm van losse (?) tekeningen op de achterkant van het voor- en achterblad.

De strips zijn eerder gepubliceerd in de albums *Zen* (1989, eigen beheer) en *Bonk* (Swedish humor, 1997), aangevuld met recent werk. *Bonk* van Olle Berg is een waardevolle uitbreiding van de *Collectie De wilde vaart*. (Met dank aan *www.lambiek.net*) DR

ADVERTENTIE

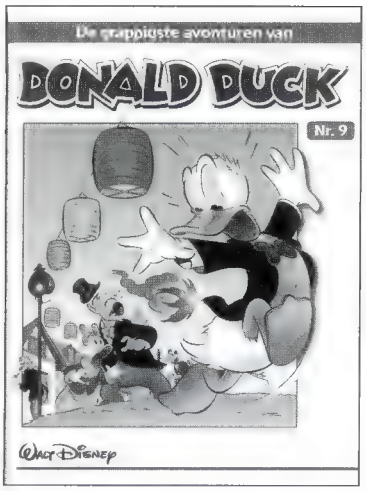

Michel Nadorp geportretteerd door Disney-tekenaar Ed van Schuylenburg.

Coverman debuteert

De Nederlandse Disney-tekenaar **Michel Nadorp** (1960) is al sinds 1980 één van de gezichtsbepalende tekenaars van de Nederlandse Disney-stal. Nadorp begon begin jaren tachtig op aanraden van zijn leermeester Fred Julsing bij het Nederlandse weekblad *Donald Duck* en produceerde sindsdien een indrukwekkende hoeveelheid Disney-materiaal, waarvan vooral zijn omslagen voor de vele tijdschriften en albums in het oog springen. Dat hij in al die jaren ook af en toe gewoon strips tekende, wordt weleens vergeten. Dit negende album in deze *must-buy*-reeks voor *Duck*-verzamelaars is een prachtige verzameling Nadorp-*Ducks* die een periode van circa twintig jaar beslaan. Dat leidt onvermijdelijk tot grote stijlverschillen: vergelijk maar eens *Een nieuwe hoed voor Katrien* uit 1981 en *Veertig jaar feest*, het *Donald Duck*-jubileumverhaal uit 1992 naar een lay-out van **Daan Jippes** (eindelijk in een album!). Nadorp maakte alle omslagen voor de ruim honderd *Donald Duck*-pockets (op eentje na), maar misschien moet hij toch weer eens wat vaker gewoon lekker strips gaan tekenen. De verhalen in dit album komen uit het bekende *Duck*-scenaristenvaatje uit de jaren '80 en '90 (**Evert Geradts**, **Ruud Straatman**, **Daan Jippes**, **Volker Reiche**, **Jan Kruse**) en zijn vermakelijk, maar niet altijd even gedenkwaardig. O ja, het omslag is (uiteraard) ook van Nadorp. Helaas is dat nergens vermeld... PvC

De grappigste avonturen van Donald Duck 9

Nadorp & Geradts & Straatman & Reiche & Jippes & Kruse
Sanoma 2005
ISBN 90-5855-7693
Prijs €4,95
96 pagina's
kleur (sk)

Geslaagde bewerking

De onverschillige detective John Constantine (**Keanu Reeves**) is gespecialiseerd in occulte zaken. Duivelsuitdrijvingen zijn een eitje voor de James Dean van het bovennatuurlijke. Hij is zelfs in staat de hel te bezoeken en levend terug te keren. Maar hij, die altijd zo koelbloedig wist te balanceren op de dunne lijn tussen Goed en Kwaad, heeft ontdekt dat er krachten zijn die het evenwicht tussen de van elkaar afhankelijke entiteiten verstoren. De afspraak tussen God en de Duivel om de menselijke zielen – althans op aarde – met rust te laten lijkt verbroken.

Constantine
Warner 2005
±115 minuten, 16 jaar

Constantine heeft de gave demonen te herkennen en ziet er steeds meer op de aarde verschijnen. Die gaat hij terugsturen naar de hel, niet in de laatste plaats uit eigenbelang. Met die goede daden wil hij voorkomen dat hij – die net gehoord heeft dat hij longkanker heeft ('Vind je het gek, drie pakjes per dag vanaf je vijftiende?') – zelf uiteindelijk voorgoed in die plaats terecht komt. Ondertussen is ergens in Mexico de Speer van het Noodlot opgedoken, gewikkeld in een swastika-vlag. De speer van het noodlot is in de zij van Jezus gestoken tijdens de kruisiging. Het wapen zou over geweldige magische krachten beschikken. Dan raakt Constantine in Los Angeles betrokken bij het onderzoek naar de zelfmoord (?) van de tweelingzus van de vrouwelijke politierechercheur Angela (dubbelrol van **Rachel Weisz**).

Tijdens het onderzoek wordt duidelijk dat alle bovengenoemde zaken op de een of andere manier met elkaar verband houden en dat er een groot gevaar voor de wereld dreigt. En wie anders dan... juist: John Constantine, alias Hellblazer, uit de gelijknamige strip.

De film *Constantine*, geregisseerd door **Francis Lawrence**, is een geslaagde bewerking van een eminente strip. De boeiende film bevat overweldigende scènes, de goed gekozen muziek drijft de spanning nog op. Als bonus zitten er twee prachtige bijrollen in: de bonkige **Peter Stormare** draait door als Lucifer en de androgyne Engelse actrice **Tilda Swinton** zet een indrukwekkende engel Gabriel neer. DR

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

ADVERTENTIE

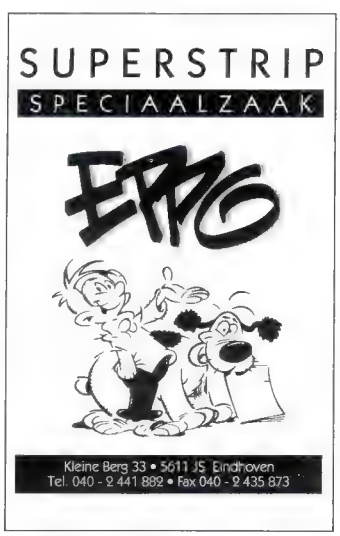

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel: 010 - 433 17 10
Fax: 010 - 411 38 54

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

Strip Turnhout

Op 17 en 18 december vindt Strip Turnhout, voorheen de Stripgidsdagen, plaats in De Warande te Turnhout. Het evenement, dat lang aan een financieel zijden draadje hing, kan doorgaan dankzij een tweetal kleinere geldschieters, de gemeente Turnhout en het Vlaamse Fonds voor de Letteren. Het Vlaamse ministerie van Cultuur zegde voor de periode 2006-2007 een subsidie van €75.000 toe. Hierdoor is ook de nabije toekomst van de vereniging en het in Vlaanderen langst bestaande stripfestival veiliggesteld. Ondanks de moeilijke aanloop hebben de organisatoren er een veelbelovend geheel van gemaakt.
Het tentoonstellingsgedeelte is opgehangen aan een tweetal hoofdexposities. Onder de titel *De 7 hoofdzonden van Hermann* wordt het werk van deze Belg – dat bestaat uit vele series (*Bernard Prince*, *Jeremiah*, *De torens van Schemerwoude*) en one-shots (*Sarajevo-Tango*, *Missie Vandisandi*) – doorlopen. De tweede belangrijke tentoonstelling is gewijd aan William Vance, tevens de laureaat van de Bronzen Adhemar, die op zaterdagavond wordt uitgereikt. Vance' expositie is opgebouwd uit drie delen: de Spaanse middeleeuwen (*Ramiro*, *Roderik*), Britse Marine rond 1800 (*Howard Flynn*, *Bruce J. Hawker*) en tot slot de moderne wereld (*Bob Morane*, *Bruno Brazil*, *XIII*).

Naast deze toppers krijgt ook Jef Nys de ruimte om samen met Belgisch kunstenaar Panamarenko een gedeelte expositie te vullen. Imaginaire vervoersmiddelen vormen de link tussen beide heren.
In de watertoren is de naam van de expositie ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum van *Taco Zip*, de absurde strip van Luc Cromheecke. Om de lijst compleet te maken melden we ook maar dat het werk van Conz, de reeks *Orphanimo!!*, de plaats van holebi's (een samentrekking van homo's, lesbo's en biseksuelen) in de strip en het vijfjarig jubileum van de collectie *Carré* (een artistieke serie stripboeken van uitgeverij Glénat) een apart gedeelte van De Warande toebedeeld krijgen.
Naast al dit visuele geweld is er uiteraard ook een flink aantal meters voor de verkoopbeurs gereserveerd met naar verwachting een sliert aan tekenaars. Nieuw op dit evenement is de speciale info- en vakbeurs. Dit gedeelte is ingericht om het uitgangspunt 'informeren en geïnformeerd worden' invulling te geven. De kramen in dit gedeelte zijn bestemd voor kleine uitgevers, festivalorganisatoren, stripbladen, stripgaleries, stripopleidingen en andere organisaties die de stripscene een warm hart toedragen. Wil je daarnaast nog meer strips opsnuiven, dan kun je terecht in het stadhuis aan de Grote Markt waar stadstekenaar Koen de Maesschalck werk tentoonstelt, of in het Taxandriamuseum aan de Begijnenstraat 28 waar een wetenschappelijke tentoonstelling is gewijd aan *De rode ridder*. Heel bijzonder tenslotte, is de samenwerking tussen de organisatie en een afdeling van het Justitieel Welzijnswerk; dit initiatief zorgt ervoor dat gedetineerden in de gevangenis van Turnhout onder de noemer *De gestreepte stripper* een workshop striptekenen mogen volgen. Op welke wijze inschrijving voor dit evenement geregeld is, vermeldt de organisatie niet, waarschijnlijk wordt er een beroep gedaan op je criminele fantasie. TdK

- ***t/m 1 november*** *Expo 'Suske en Wiske', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 27 november*** *Expo 'Hanco Kolk', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 11 december*** *Expo 'Tekenaars van de Spaanse democratie' naar aanleiding van dertig jaar democratie in Spanje (1975-2005), Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*
- ***t/m 31 december*** *Expo 'Mark Retera', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 15 januari 2006*** *Expo 'Altijd op de loer/Ständig auf der Lauer – Het beeld van Duitsland in de Nederlandse politieke karikatuur 1871-2005', met werk van onder anderen Albert Hahn, Leen Jordaan, Opland en Frits Behrendt, Persmuseum, Zeeburgerkade 10, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6928810 of www.persmuseum.nl*
- ***22 en 23 oktober*** *De Stripdagen, Euretco Expo Center, Meidoornkade 24, Houten, info: (+31)(0)255-518012 of www.stripdagen.nl*
- ***29 oktober*** *Bommelverzamelaarsbeurs, Zalencentrum 'De Lindenboom', Raadhuisstraat 57, Koog aan de Zaan, info: (+31)(0)71-5804812 of www.toondertijd.nl*
- ***13 december 2005 t/m 9 april 2006*** *Expo 'Een weelderig warenhuis' Art Nouveau bij de afdeling stripverhalen, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*
- ***17 en 18 december*** *Strip Turnhout 2005, Cultureel Centrum De Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: www.stripturnhout.be*
- ***26 t/m 29 januari 2006*** *33e Festival International de la bande dessinée, Angoulême, Frankrijk, info: (+33) 5-45978650 of www.bdangouleme.com*
- ***4 en 5 februari 2006*** *Stripboekenbeurs, Evenementenhal Rijswijk, (v/h Darling Market), Volmerlaan 12, Rijswijk, info: www.stripbeurs.com*
- ***9 april 2006*** *Grote stripruilbeurs, Stripclub Tafelrond, Zaal Het Bad, Martelarenlaan, Kessel-Lo, België, info: (+32)(0)16-236597 of hendrickxjeanpierre@skynet.be*

HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN HIER LEEST U ER ALLES OVER STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

FOTO ONNO JAUFRNIG

LINKS - **Chinees-Indisch Restaurant Indrapoera in Haarlem was op maandagavond 19 september het toneel van een bijzondere gebeurtenis: de uitreiking van de Bulletje en Boonestaak-schalen aan de winnaars van 2004. De schalen zijn specifiek bedoeld voor stripmakers die aan de wieg hebben gestaan van de Nederlandse strip. Tijdens De Stripdagen in Archeon vorig jaar waren de prijzen door een misverstand helaas nog niet beschikbaar en dus konden de laureaten – nadat zij op het podium in het zonnetje waren gezet – alleen naar huis met een bos bloemen. Die fout moest door Het Stripschap nog worden rechtgezet, en zo geschiedde. Op de foto van links naar rechts Bert Bus (*Stef Ardoba, Malorix, Olaf Noord, Theban*), Nico van Dam (*Vonkje de vrolijke vrijbuiter, Woep en Wap, Vera van De Risico, Trigië*-omslagen) en Harry Balm (*Donald Ducks Galerij der Groten, Barnaby Rudge*).**

› WAARHEEN?

De **Stripvos 2005**, een prijs van het Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde, bestemd voor personen of instanties die een bijdrage leveren aan het Vlaamse stripverhaal is toegekend aan De stripspeciaalzaak. Deze overkoepelende organisatie van 33 aangesloten stripspeciaalzaken spant zich in om gratis informatie te verstrekken over actuele gebeurtenissen in de stripwereld. Dit doen zij via een papieren tweemaandelijkse nieuwsbrief en via hun website *www.stripspeciaalzaak.be*

Dirk Stallaert verhuisde van *Kiekeboe* (Merho) naar *Suske en Wiske* (Peter van Gucht en Luc Morjaeu) en dus zocht Merho versterking om aan zijn productie van vier albums per jaar te kunnen voldoen.
En dat is gelukt, want **Steve van Bael** (*Link*) en **Thomas du Caju** (*Sabbatini*) zijn inmiddels aangetrokken.

Marc Verhaegen heeft een overeenkomst afgesloten met uitgeverij Dupuis inzake het uitbrengen van tenminste vier stripalbums van de serie *Senne en Sanne*. De albums zullen verschijnen onder het imprint Mezzanine.

Op 19 september werden de **Bulletje en Boonestaak-schalen** alsnog overhandigd aan de winnaars uit 2004. Nico van Dam, Harry Balm en Bert Bus kregen de prijzen uit handen van Ineke Piët – dochter van Frans Piët – en Hans Stoovelaar, bestuurslid van de Bulletje en Boonestaak Club.

Als eerbetoon aan de in juli overleden **Marten Toonder** heeft Het Nederlands Stripmuseum te Groningen besloten het auditorium om te dopen tot Marten Toonder Zaal. Vanaf 30 november valt in het museum trouwens een overzichtstentoonstelling van het werk van Toonder te bewonderen.

In **Stripschrift 371** vermeldden we dat de eigenaars van de nieuwe Nijmeegse stripwinkel Señor Hernandez eerder werkzaam waren in stripwinkel De Noorman uit Nijmegen. Dit is onjuist; zij waren werkzaam in de Arnhemse stripwinkel De Noorman.

HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Eigenlijk heet de Belg Ever Meulen Eddy Vermeulen. Je kunt hem niet echt een striptekenaar noemen, want de tijd dat hij in *Modern Papier* publiceerde ligt al weer ver achter ons. Tegenwoordig is hij vooral bekend vanwege zijn tijdschriftillustraties, met name voor *Humo*. Zijn werk verscheen ook in *The New Yorker* en de Belgische Prins Philip mocht een getekend huwelijkscadeau van Meulens hand in ontvangst nemen. In Nederland bereikte Meulen het grootste publiek met deze kinderpostzegels rond het thema muziek: grappige gestileerde maar desondanks expressieve figuurtje spelen saxofoon, vleugel en contrabas. Let vooral op hoe de letters van het woord Nederland als noten over de balken zwieren. Swingender kan een postzegel niet worden. HW

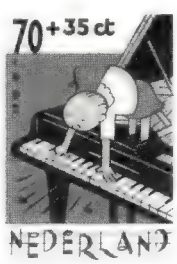

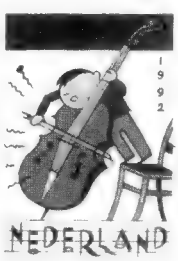

Land van herkomst: Nederland
Jaar van uitgifte: 1982
Cataloguswaarde: € 1,05 (60+30 cent), € 1,15 (70+35 cent), € 1,25 (80+40 cent)

→ WINNEN

In een themanummer over muziek kunnen we eigenlijk niet om een muziekprijsvraag heen. Op deze pagina's vind je daarom **25** genummerde stripfiguren met een instrument. Wij vragen je bij iedere afbeelding naar de tekenaar en de stripserie, of – als er naar jouw idee geen sprake is van een serie – de titel van het stripalbum waar de afbeelding uit is geplukt.

Stripschrift stelt – in samenwerking met uitgeverij Atlas – vijf exemplaren van Marjane Satrapi's *De muzikant* ter beschikking aan even zoveel inzenders die de meeste goede antwoorden hebben gegeven.

Stuur je lijstje vóór 30 november naar:

Muziek-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdamof naar
winnen@stripschrift.nl

Bij een vrijwel onmogelijk geacht ex aequo bij meer dan vijf inzendingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres, medewerkers van *Stripschrift* en hun familie zijn uitgesloten van deelname en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag Ruijters-prijsvraag *Stripschrift 370*:
Marcel Ruijters tekende, voordat zijn recente album *Sine Qua Non* uitkwam, ook stripverhalen over Dr. Molotow. Wij vroegen welk beroep deze figuur heeft. Het goede antwoord – plastisch chirurg – werd veel gegeven zodat we moesten loten.
De winnaars van een exemplaar van *Sine Qua Non* zijn: **Frans Kisner** (Zevenhuizen), **Ron van Loon** (Rotterdam) en **Carla Mulder** (Amsterdam).
De sinds dit nummer weer voltallige redactie feliciteert jullie van harte.

STRIP SCHRIFT

Jaargang 37
Nummer 7 [372]
November 2005

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os,
Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Olav Beemer, Ben Bits,
Peter Breedveld, Pieter van Cleef,
Arthur Griffioen,
Rob de Haan, Onno Jauernig,
Eddie de Jong, Johan Ligger,
Maria Ortez, Paul Reichenbach,
Rudy Vrooman, Geert de Weyer,
Chantal Wibier, René Windig

Omslag
Carol Voges

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Administratie Stripschrift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
e administratie@stripschrift.nl
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.
Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €40,50
België €43,00
Other countries €57,00
IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90
SWIFT/BIC PSTBNL21
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opmemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripschrift.nl

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Uitgever/Distributie

STRIPSTIFT

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripschrift.nl
w www.stripschrift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen €1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

FONKELNIEUWE OUDE STRIPSCHRIFTEN TE KOOP!

In ons magazijn zijn enkele in nieuwstaat verkerende exemplaren opgedoken van antiquarische Stripschriftnummers uit de jaren 1968-1974.
Bij de 'spelregels' staat te lezen hoe een en ander werkt.

OP = OP !

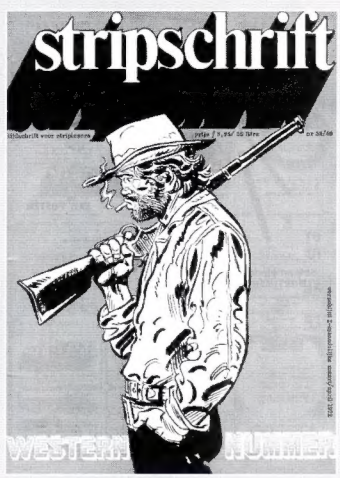

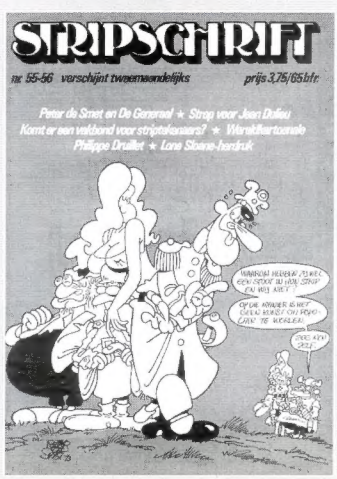
STRIPSCHRIFT
nr. 55-56 verschijnt tweemaandelijks
prijs 3,75/65 bfr.
Peter de Smet en De Generaal + Strap voor Jean Dulieu
Komt er een vakbond voor stripteksenaars? + Wereldkartoenale
Philippe Druillet + Lone Sloane-herdruk

SPELREGELS

1. Er zijn per nummer maar enkele exemplaren beschikbaar en wij verzenden in volgorde van binnenkomst van de betalingen. Het kan dus gebeuren dat in de periode dat uw betalingsopdracht onderweg is het laatste exemplaar reeds is verkocht. Wij storten in dat geval uw geld meteen terug.
2. De verzendkosten bedragen € 2,25 (1-3 items) of €3 (4-9 items). Grotere bestellingen versturen wij gratis.
3. Wij verzenden uw bestelling in een stevige verpakking.
4. Het verschuldigde bedrag dient te worden overgemaakt op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam, voorzien van een duidelijke vermelding van de gewenste items.
5. Voor Belgische betalingen accepteren wij geen kosten. Gebruik dus: IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90 en SWIFT/BIC PSTBNL21

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t (+31)(0)10-2201063
f (+31)(0)10-4210608
e uitgever@stripschrift.nl
www.stripschrift.nl

HET GAAT OM DE VOLGENDE NUMMERS

3	€50	Marten Toonder, Eric de Noorman, Strip '68
4/5	€50	Ravian, Kuifje, Dick Bos, Tom Poes, Opening stripwinkel Lambiek, Iris, Bijlage: *Stripfiguren - Stichting Nederlandse Schoolradio 1968-1969*
7	€50	Nooduitgave: De strip in de Nederlandse pers
8/9	€25	Dick Bos, Willy Vandersteen, Bommelbibliografie, Martin Lodewijk, Bijlage: *Tom Poes en het monster van de holle weg* door Marten Toonder
10	€25	Peanuts, Piet Wijn, Vlaamse striptekenaars, Bijlage: *De terugkeer van Aram* door Piet Wijn
11	€25	Kraaienhove, Oerm, Peanuts, Piet Wijn, Vlaamse striptekenaars, Bijlage: *Kraaienhove - Het eerste verhaal* door Willy Lohmann
12	€25	Strip '70, Kuifje, Koning Hollewijn, Bijlage: *Koning Hollewijn en de mensenhater* door Marten Toonder
13	€25	Willy Vandersteen, Bijlage: *Rikki en Wiske in Chocowakije* door Willy Vandersteen
14	€25	Henk Kabos, Mijnheer Prikkebeen, Bijlage: *Tekko Taks en het wereldvoedselprobleem* door Henk Kabos
15	€25	Vader en Zoon, Panda, Mijnheer Prikkebeen, Bijlage: *Panda en de meester-riolist*
16	€15	Dick Matena, De strip in de undergroundpers, Bijlage: *Secret Agent X9 - Het masker*
17	€15	Tekenfilms, Theo van den Boogaard, Bijlage: *Sjors van de Rebellenclub... en Sjimmie* door Frans Piët
18	€15	Illegale stripuitgaven, Bruintje Beer, Disney-tekenfilms, Bijlage: *Bruintje Beer verdwaald* door Mary Tourtel
19	€15	Morrie Turner, Jean Dulieu, Johnn Bakker, Bijlage: *Avonturen van Paulus de boskabouter* door Jean Dulieu
20	€15	Harold Foster, Thé Tjong Khing, Bijlage: *Prins Valiant - Aanval op de Neveleilanden* door Harold Foster
21	€15	40 jaar Mickey Mouse, Bijlage: *De avonturen van Mikkie Muis - Mikkie in Afrika* door Walt Disney
22	€15	André Franquin, Strip: *Robbedoes en Kwabbernoot* door André Franquin
23	€15	Lo Hartog van Banda, Kappie, Strip: *Kappie en de geheimzinnige lading* door Marten Toonder
24	€15	Kapitein Rob, Charlie Brown-film, Strip: *Kapitein Rob - Rendez-vous in Jamaica* door Pieter Kuhn
25/26	€25	Kresse-nummer, Jan Kruis, Strips: *Eric de Noorman- Eric en de dodenridders + Tarzan van de apen* door Hans G. Kresse
25/26	€15	Herdruk Kresse-nummer, Jan Kruis, Strips: *Eric de Noorman- Eric en de dodenridders + Tarzan van de apen* door Hans G. Kresse
27/28	€15	Underground-nummer, Jan Steeman, Veel strips van onder anderen Robert Crumb, Art Spiegelman, Evert Geradts, Theo van den Boogaard, Joost Swarte, Aart Clerkx en Harry Buckinx
29/30	€15	Dick Bos-nummer, Alfred Mazure, Koning Hollewijn, Strip '71, Martin Lodewijk, René Goscinny, strip van Alfred Mazure
31/32	€7,50	Sciencefiction-nummer, strip van Alex Raymond
33/34	€7,50	Ketelbinkie-nummer, Wim Meuldijk, Jan Kruis, Mad-tekenaars op het Muiderslot, De jeugd van Eric de Noorman, Hans Matla, Jijé, strip van Wim Meuldijk
35/36	€7,50	Jacques Martin, Edgar P. Jacobs, Bob de Moor, Hergé, Herdruk van het eerste nummer van Kuifje uit 1946
36½	€7,50	Muurkrant op A1-formaat met actualiteiten
37/38	€7,50	Mad-nummer, Rob Richard, Dick Bruynesteyn
38½	€7,50	Muurkrant op A1-formaat met actualiteiten, strip van Morris
39/40	€7,50	Western-nummer, Cocco Bill, Jean Giraud, Lucky Luke, Kuifje, 3 strips van Morris
41/42	€7,50	Little Annie Fanny, Little Orphan Annie, Henk Sprenger, Strip '72, strip van Henk Sprenger
43/44	€7,50	Gruwelstrips-nummer, EC, Fritz the cat, Timoer, Alfred Mazure, Koning Hollewijn, Strip '71, Martin Lodewijk, René Goscinny, strips van Reed Crandall, Archie Goodwin/Dan Adkins en Sirius
45/46	€7,50	Octobriana, Guus Slim, Eric de Noorman-bibliografie, Superhelden, strip van Maurice Tillieux
47/48	€7,50	Louis Salvérius, Carl Ronald Giles, Johan en Pirrewiet, Jaap Vegter, Stripverzamelaars, Karel van Rooijen, Strip en tekenfilm, strips van Peyo en Sirius
49/50	€7,50	Spaanse strips, Bruintje Beer, Tina, Willy Vandersteen, Avro-stripkwis, Nieuw realisme in de strip, Blake en Mortimer, Gustave Verbeek, Stripschrift-index 1968-1972, strips van Juan Arranz en Hermann
51/52	€7,50	Marc Sleen, Börge Ring en Piet Hein Broeland, Marcel Gotlib, Bulletje en Bonestaak, Ijf Blokker, Strips van Marc Sleen en Marcel Gotlib
53/54	€7,50	Alex, Kuifje, Avro-stripkwis, Pep, Snoopy, Baard en Kale, strip van Fernand Dineur
55/56	€7,50	Peter de Smet, Vakbond voor striptekenaars, Jean Dulieu, Wereldkartoenale Knokke-Heist, Philippe Druillet, strips van Peter de Smet en Philippe Druillet
57/58	€7,50	Buck Danny, Victor Hubinon, Marten Toonder, Richard Corben, Daan Jippes, strip van Richard Corben
59/60	€7,50	50 jaar Disney, Donald Duck, Carl Barks, Kuifje, 5 jaar Stripwinkel Lambiek, strip van Carl Barks
61	€5	Peanuts, Esteban Maroto, Bernard Prince, Marc Smeets
62	€5	Lo Hartog van Banda, The Tjong Khing, Justin Green, Heavy Traffic, strip van Thé Tjong Khing en Lo Hartog van Banda
63	€5	Hans G. Kresse, Angoulême '74, François Walthéry, Winsor McCay, In Memoriam Alfred Mazure, EC
64	€5	Hermann, Kuifje, Frits Kloezeman, Joost Swarte, strip van Hermann/Greg (*genummerd: 65*)
66	€5	André Franquin, Dick Matena, Will Eisner, 6 strips van André Franquin
68/69	€5	Marten Toonder Story I, Lilliputboekjes (zonder bijlage)
70	€5	Marten Toonder Story II, Jan van Haasteren
71	€5	Marten Toonder Story III, Willy Lambil en Raoel Cauvin, Der Wahre Jacob
72	€5	François Craenhals, Het Gele Teken, De Reinaert vs De Toonder-strips, Dertiende Wereldkartoenale Knokke-Heist, strips van François Craenhals en Hergi

VERZAMELAAR

zoekt de albums hiernaast in

NIEUWSTAAT

Ik betaal **topprijzen!**
(Drie keer de cataloguswaarde!)
Kunt u mij blij maken?

Ook altijd interesse in
Hergé- & Vandersteen-materiaal.

Schroom niet te bellen!!
Albums worden afgehaald en contant betaald.

Hopelijk tot ziens
Theo Temming
Bel (+31)(0)6-53182691
of e-mail theotemming@hetnet.nl

Guus Slim

1 Vlinder neemt de vlucht 1958
2 Popaïne en oude kunst 1959
3 De verdronken wagen 1960
4 Vrachtboten in de avond 1961
5 De hel van Texiguay 1962
11 Warm en koud 1969
12 De springbeesten 1971

Johan en Pirrewiet

4 Het raadsel van de maansteen 1956
5 De eed der Vikingen 1957
7 De zwarte pijl 1959
8 De slotheer van Schoonburg 1960
12 Het onzalige land 1964

Lucky Luke

1.1a Dick Diggers goudmijn 1949
1.1b Dick Diggers goudmijn 1969
1.2 Rodeo 1950
1.3a Arizona 1951
1.4 Avonturen in het westen 1952
1.5 Lucky Luke tegen Pat Poker 1953
1.6 Vogelvrij 1954
1.8 Phil IJzerdraad 1957
1.9 De spoorweg door de prairie 1957
1.10 Blauwvoeten op het oorlogspad 1958
1.11 De bende van Joss Jamon 1958
Idem (*herziene versie*) 1966
1.13 De rechter 1959
1.15 De Daltons breken uit 1960
1.19 Naijver in Painfull Gulch 1962
1.20 Billy the Kid 1962
1.22 De Daltons in de blizzard 1963
1.25 De spookstad 1965
1.30 Calamity Jane 1967

Robbedoes en Kwabbernoot

2.1a 4 avonturen van Robbedoes & Kwabbernoot 1950 Hardcover
2.1b Idem 1966 Softcover
2.2a Er is een tovenaar in Rommelgem 1951 Hardcover
2.2ba Idem 1966 Softcover
2.2bb Idem (*hertekend omslag*) 1972 Softcover
2.3a De zwarte hoeden 1952 Hardcover
2.3b Idem 1966 Softcover
2.4b Robbedoes en de erfgenamen 1965 Softcover
2.5a De roof van de marsupilami 1954 Hardcover
2.5b Idem 1965 Softcover
2.12 Het nest van de marsupilami 1960
2.14 De gevangene van Boeddha 1960
2.16 De schaduw van Z 1962

Baard en Kale

2.2a De schat van Alarik 1954
2.2b Midden-Amerika 1954
2.3 Oscar en zijn geheimen 1955
2.5 Stomp komt terug 1958
2.7 Spurten 1959
2.8 Villa Long-Cri 1966

VERSCHIJNT EIND NOVEMBER

MARC SLEEN - CATALOGUS

EDITIE 2005 2006 met CATALOGUS-WAARDE

MET ONDER MEER

DE AVONTUREN VAN NERO EN CO.

?

© 2005 Standaard Uitgeverij Antwerpen Belgium
© 2005 Silhouet, Wevelgem

OFFICIËLE NEDERLANDSTALIGE CATALOGUS VOOR ELKE STRIPOFIEL AUTEURSREEKS

WEER EEN SILHOUET-UITGAVE

silhouet@telenet.be
KLOOSTERSTRAAT 108 - 8560 WEVELGEM - BELGIE TEL/FAX 056 40 32 64